

Наваринское сражение

200 ЛЕТ НАЧАЛА ГРЕЧЕСКОЙ ВОЙНЫ ЗА НЕЗАВИСИМОСТЬ

Κατάλογος выставки

Ναυμαχία του Ναβαρίνου

200 χρόνια από την έναρξη
του ελληνικού αγώνα
για ανεξαρτησία

Κατάλογος της έκθεσης

ΠΟСВЯЩАЕТСЯ
200-ΛΕΤΙΟΥ ΝΑΧΑΛΑ ΓΡΕΧΕСΚΟΙ ВОЙΝΥ ЗА НЕЗАВИСΙΜΟСТЬ

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ
ΣΤΑ 200 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΑΡΧΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ ΓΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Διεύθυνση Πολιτισμού του Υπουργείου Άμυνας της Ρωσικής Ομοσπονδίας
Κεντρικό Πολεμικό Ναυτικό Μουσείο, που φέρει το όνομα του Αυτοκράτορα Μεγάλου Πέτρου
Πρεσβεία της Ελλάδας στη Μόσχα
Ρωσικό Κρατικό Αρχείο Πολεμικού Στόλου

Ναυμαχία του Ναβαρίνου

**200 χρόνια από την έναρξη
του ελληνικού αγώνα για ανεξαρτησία**

Κατάλογος της έκθεσης

Αγία Πετρούπολη
2021

Департамент культуры Министерства обороны Российской Федерации
Центральный военно-морской музей имени императора Петра Великого
Посольство Греции в Москве
Российский государственный архив Военно-Морского Флота

Наваринское сражение

**200 лет начала
Греческой войны за независимость**

Κατάλογος έκθεσης

Санкт-Петербург
2021

Наваринское сражение. Каталог выставки к 200-летию начала Греческой войны за независимость — СПб.: ЦВММ, 2021. — 112 с.: ил.

Выставка проходила в выставочном комплексе Центрального военно-морского музея имени императора Петра Великого с 20 октября 2021 по 15 января 2022 года

Каталог подготовлен под общим руководством директора Центрального военно-морского музея имени императора Петра Великого Р. Ш. Нехая

Куратор выставки: А. Л. Странковский

Концепция и дизайн выставки
О. Б. Курносова, А. Л. Странковский

Вступительная статья: А. Л. Странковский

Научный редактор: С. Ю. Курносов

Корректор русского текста: И. М. Медведева

Фотографы
Е. В. Аксёнова, И. В. Бородулин, А. Д. Малышев

Дизайн и верстка каталога выставки
О. Б. Курносова

Перевод текстов выполнен при поддержке Посольства Греции в Москве и Генерального консульства Греции в Санкт-Петербурге

В оформлении обложки использована картина из фондов Центрального военно-морского музея имени императора Петра Великого: Л. Д. Блинов, копия с И. К. Айвазовского «Вход союзной эскадры в Наваринскую бухту 8 октября 1827 года», 1888 год (Кат. 2)

©ЦВММ, 2021

© Все права защищены. Использование опубликованных фотографий и текстов возможно только с письменного разрешения Федерального государственного бюджетного учреждения культуры и искусства «Центральный военно-морской музей имени императора Петра Великого» Министерства обороны Российской Федерации

Ναυμαχία του Ναβαρίνου. Κατάλογος της έκθεσης για τα 200 χρόνια από την έναρξη του ελληνικού αγώνα για ανεξαρτησία — Αγία Πετρούπολη: Κρατικό Πολεμικό Ναυτικό Μουσείο, 2021. — 112 σελ.: με φωτογραφίες.

Η έκθεση πραγματοποιήθηκε στο εκθεσιακό συγκρότημα του Κεντρικού Πολεμικού Ναυτικού Μουσείου, που φέρει το όνομα του Αυτοκράτορα Μεγάλου Πέτρου από τις 20 Οκτωβρίου 2021 έως τις 15 Ιανουαρίου 2022

Ο κατάλογος σχεδιάστηκε υπό τη γενική καθοδήγηση του Διευθυντή του Κεντρικού Πολεμικού Ναυτικού Μουσείου κ. Ρ. Σ. Νεχάι

Επιμελητής της έκθεσης: Α. Α. Στραγκόβσκι

Ιδέα και σχεδιασμός της έκθεσης
Ο.Μπ. Κουρνόσοβα, Α.Α. Στραγκόβσκι

Εισαγωγικό σημείωμα: Α. Α. Στραγκόβσκι

Επιστημονικός συντάκτης: Σ. Ι. Κουρνόσοβ

Διορθωτής του κειμένου στα ρωσικά: Ι. Μ. Μεντβέντεφ

Φωτογραφίες
Αι. Β. Αζιόνοβα, Ι. Β. Μποροντούλιν, Α. Ντ. Μάλισεβ

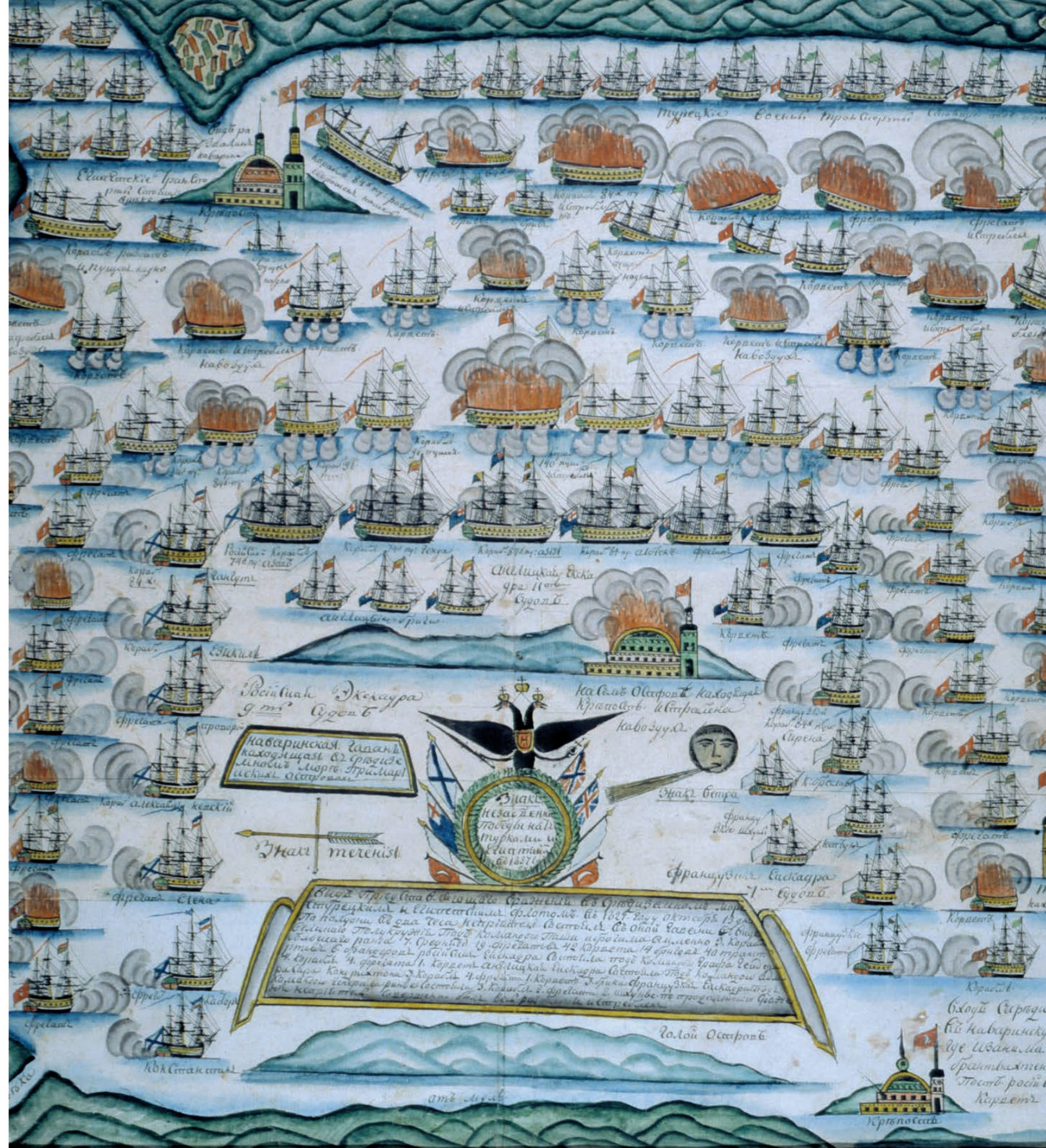
Σχεδιασμός και επεξεργασία του καταλόγου της έκθεσης
Ο. Μπ. Κουρνόσοβα

Μετάφραση κειμένων με την επιμέλεια της Πρεσβείας της Ελλάδας στην Μόσχα και του Γενικού Προξενείου της Ελλάδας στην Αγία Πετρούπολη

Στο εξώφυλλο παρουσιάζεται πίνακας από τα αρχεία του Κεντρικού Πολεμικού Ναυτικού Μουσείου, που φέρει το όνομα του Αυτοκράτορα Μεγάλου Πέτρου: Α. Ντ. Μπλινόβ, αντίγραφο από τον πίνακα του Ι. Κ. Αϊβάζοφσκι «Είσοδος της συμμαχικής μοίρας στον όρμο του Ναβαρίνου στις 8 Οκτωβρίου 1827», 1888 (αρ. κατ. 2)

©Κεντρικό Πολεμικό Ναυτικό Μουσείο, 2021

© Όλα τα δικαιώματα διατηρούνται. Η χρήση δημοσιευμένων φωτογραφιών και κειμένων είναι δυνατή μόνο με τη γραπτή άδεια του Ομοσπονδιακού Κρατικού Δημοτικού Ιδρύματος Πολιτισμού και Τέχνης «Κεντρικό Πολεμικό-Ναυτικό Μουσείο που φέρει το όνομα του Αυτοκράτορα Μεγάλου Πέτρου» του Υπουργείου Άμυνας της Ρωσικής Ομοσπονδίας

Β 2021 году исполняется 200 лет с начала Греческой войны за независимость.

Одной из особых страниц в истории этой борьбы стало Наваринское сражение 8 (20) октября 1827 года. Объединенный флот великих европейских держав — России, Великобритании и Франции — показал их решимость создать современную страну на земле древней Эллады, открыл новую страницу европейской истории. Главным политическим итогом Наваринского сражения стало освобождение Греции от почти четырехсотлетнего порабощения Османской империей.

В Наваринском сражении русские моряки проявили беспримерное мужество. Главную тяжесть боя приняли на себя линейные корабли, находившиеся в центре боевого порядка. В течение четырехчасового сражения особенно отличился флагманский 74-пушечный корабль «Азов» под командованием капитана 1 ранга М. П. Лазарева. Он вел бой одновременно с пятью вражескими военными судами. Успехи «Азова» потрясли очевидцев боя. Русский корабль уничтожил 80-пушечный корабль, два фрегата, один корвет и флагманский фрегат турецкого адмирала Тахир-паша. Кроме того, «Азов» вместе с английским флагманским кораблем «Азия» потопил линейный корабль командующего египетским флотом Мухарем-бея. Действия экипажа явились образцом боевого мастерства и отваги. Отличились лейтенант П. С. Нахимов, мичман В. А. Корнилов и гардемарин В. И. Истомина — будущие прославленные адмиралы Российского флота. Указом императора Николая I от 17 декабря 1827 года «в честь достохвальных деяний начальников, мужества и неустрашимости офицеров и храбрости нижних чинов» корабль «Азов» первым в истории отечественного флота был награжден кормовым Георгиевским флагом.

Центральный военно-морской музей имени императора Петра Великого хранит много предметов, связанных с Наваринским сражением 1827 года. В этих реликвиях живет подлинная история, они — ее документальные свидетельства.

Надеюсь, что выставка «Наваринское сражение. К 200-летию начала Греческой войны за независимость» будет интересна любому человеку, которому дорога военно-морская история, людям разных возрастов, не слишком избалованных на школьной и университетской скамье подробным и живым представлением исторических событий. Выставка позволит посетителям глубже понять специфику сражения и разобраться в развитии событий в этот исторический период в Средиземноморье. Языком документов и музейных предметов: моделей кораблей, произведений изобразительного искусства, оружия, формы одежды — выставка визуализирует историю. Она не только знакомит современного посетителя с прошлым в глобальном масштабе, но и показывает настойчивость и отвагу российских моряков — от адмирала до матроса, прочно закрепивших за Россией статус морской державы.

Также надеюсь, что эта выставка станет еще одним связующим звеном в развитии культурных и исторических связей России и Греции.

Директор
Центрального военно-морского музея
имени императора Петра Великого
Руслан Нехай

Το 2021 συμπληρώνονται 200 χρόνια από την έναρξη του ελληνικού αγώνα για ανεξαρτησία. Μία από τις πιο λαμπρές σελίδες στην ιστορία αυτού του αγώνα υπήρξε η Ναυμαχία του Ναβαρίνου στις 8 (20) Οκτωβρίου του 1827.

Ο συμμαχικός στόλος των μεγάλων ευρωπαϊκών δυνάμεων – της Ρωσίας, της Μεγάλης Βρετανίας και της Γαλλίας — έδειξε την αποφασιστικότητα τους να δημιουργήσουν μια σύγχρονη χώρα στη γη της αρχαίας Ελλάδας και άνοιξε μια νέα σελίδα στην ευρωπαϊκή ιστορία. Το κύριο πολιτικό αποτέλεσμα της Ναυμαχίας του Ναβαρίνου υπήρξε η απελευθέρωση της Ελλάδας από σχεδόν τετρακόσια χρόνια υποδούλωσης από την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου, οι Ρώσοι ναυτικοί επέδειξαν απaráμιλλο θάρρος. Το κύριο βάρος ανέλαβαν οι κανονιοφόροι, που βρίσκονταν στο κέντρο της πολεμικής σύγκρουσης. Κατά τη διάρκεια της τετράωρης ναυμαχίας διακρίθηκε ιδιαίτερα η ναυαρχίδα «Αζόφ» με 74 κανόνια υπό τη διοίκηση του Πλοιάρχου Μ. Λάζαρεφ, αντιμετωπίζοντας ταυτόχρονα πέντε εχθρικά πλοία. Οι επιτυχίες της ναυαρχίδας «Αζόφ» προκάλεσαν τον θαυμασμό αυτόπτων μαρτύρων. Το ρωσικό πλοίο κατέστρεψε ένα πολεμικό πλοίο με 80 κανόνια, δύο φρεγάτες, μία κορβέτα και την ναυαρχίδα του Τούρκου Ναυάρχου Ταχίρ Πασά. Επιπλέον, η ναυαρχίδα «Αζόφ», μαζί με τη βρετανική ναυαρχίδα «Ασία», βύθισαν την κανονιοφόρο του Αιγύπτου Ναυάρχου, Μουχαρέμ Μπέη.

Τα μέλη του πληρώματος επέδειξαν γενναίότητα και θάρρος. Στη μάχη διακρίθηκαν ο Υπολοχαγός Π.Σ. Ναχίμοφ, ο Επίκουρος Σημαιοφόρος Β.Α. Κορνίλοφ και ο Σημαιοφόρος Β.Ι. Ιστόμιν — μελλοντικοί δοξασμένοι Ναύαρχοι του ρωσικού στόλου. Με διαταγή του Αυτοκράτορα Νικολάου Α΄ στις 17 Δεκεμβρίου 1827 «προς τιμήν των αξιόπαινων πράξεων των Αρχηγών, του θάρρους των ατρόμητων Αξιωματικών και της γενναιότητας των ναυτικών χαμηλότερων βαθμών», η ναυαρχίδα «Αζόφ» έγινε το πρώτο πλοίο στην ιστορία του ρωσικού στόλου στο οποίο απονεμήθηκε η σημαία του Αγίου Γεωργίου.

Στο Κεντρικό Πολεμικό Ναυτικό Μουσείο, που φέρει το όνομα του Αυτοκράτορα Μεγάλου Πέτρου φυλάσσονται πολλά αντικείμενα, τα οποία σχετίζονται με τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου του 1827. Μέσα από αυτά τα κειμήλια προσεγγίζεται η ιστορική αλήθεια, τα αποδεικτικά στοιχεία της.

Ελπίζω ότι η έκθεση «Ναυμαχία του Ναβαρίνου. 200 χρόνια από την έναρξη του ελληνικού αγώνα για ανεξαρτησία» θα είναι ενδιαφέρουσα για όποιον αγαπάει τη ναυτική ιστορία, σε επισκέπτες διαφορετικών ηλικιών, που ούτε στο σχολείο ούτε στο πανεπιστήμιο ήρθαν σε επαφή με μια τόσο λεπτομερή και ζωντανή παρουσίαση ιστορικών γεγονότων. Η έκθεση θα επιτρέψει στους επισκέπτες να κατανοήσουν καλύτερα τη μοναδική αυτή Ναυμαχία και την εξέλιξη της πορείας των γεγονότων κατά τη διάρκεια αυτής της ιστορικής περιόδου στη Μεσόγειο.

Η έκθεση παρουσιάζει την ιστορία μέσα από τη γλώσσα των εγγράφων και των μουσειακών εκθεμάτων — μοντέλων πλοίων, έργων τέχνης, όπλων, στολών κλπ. Εισάγει τον επισκέπτη στο παρελθόν, στην ιστορική εκείνη εποχή, παρουσιάζοντας την επιμονή και το θάρρος των Ρώσων ναυτικών — από το Ναύαρχο έως τον Ναύτη, οι οποίοι έχουν εξασφαλίσει καθεστώς ναυτικής δύναμης στη Ρωσία.

Ελπίζω ότι αυτή η έκθεση θα αποτελέσει έναν ακόμη σύνδεσμο στην ανάπτυξη των πολιτιστικών και ιστορικών δεσμών μεταξύ της Ρωσίας και της Ελλάδας.

Διευθυντής
Κεντρικού Πολεμικού Ναυτικού Μουσείου
που φέρει το όνομά του
Αυτοκράτορα Μεγάλου Πέτρου
Ρουσλάν Νεχάι

Υπάρχουν δύο τρόποι να προσεγγίσει και να αναλύσει κανείς τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου. Πρώτα σαν μία κλασική αντίθεση γεωπολιτικών συμφερόντων των τότε μεγάλων δυνάμεων, με συμμαχίες που εναλλάσσονταν αναλόγως των περιστάσεων. Μήπως τρεις μόλις δεκαετίες αργότερα, τα ίδια ακριβώς κράτη, δεν είχαν αλλάξει ρόλους στον Κριμαϊκό Πόλεμο;

Μία δεύτερη, πιο σύγχρονη ματιά, χωρίς ασφαλώς να υποτιμά τον γεωπολιτικό παράγοντα, βλέπει το Ναβαρίνο ως κατάληξη μιας πιο σύνθετης διαδικασίας, με δύο πτυχές που εμφανίζονται για πρώτη φορά στη σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία. Έχουμε μία ευρωπαϊκή κοινή γνώμη από τη Μόσχα (Πούσκιν) έως το Λονδίνο (Byron), που πιέζει τις κυβερνήσεις να επέμβουν για πολιτικούς (η Ελλάδα έχει από τον δεύτερο χρόνο της επανάστασης αποκτήσει φιλελεύθερο Σύνταγμα) και ανθρωπιστικούς λόγους (πώς μπορεί να γίνει ανεκτή η αιματηρή καταπίεση ενός χριστιανικού λαού από τον Σουλτάνο;) Είναι το φιλελληνικό κίνημα, που αγκαλιάζει το σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών.

Έχουν προηγηθεί τεράστιες θυσίες, καταστροφές και χιλιάδες νεκροί στρατιωτικοί και άμαχοι. Η σφαγή στη Χίο (που εμπνέει έναν θαυμάσιο πίνακα του Γάλλου ζωγράφου Delacroix), η καταστροφή των νήσων Ψαρών και Κάσου, η έξοδος του Μεσολογγίου (ο Byron πεθαίνει εκεί στο πλευρό των Ελλήνων). Οι εφημερίδες γράφουν, και είναι αλήθεια, ότι δεκάδες χιλιάδες γυναικόπαιδα πωλούνται ως σκλάβοι στα παζάρια της Μέσης Ανατολής.

Η Επανάσταση του 1821, όπως έγινε ευρύτερα γνωστή, ξεκίνησε με μεγάλες στρατιωτικές επιτυχίες. Παρ' όλα αυτά, από το 1824 και ύστερα, ιδίως χάρις στις ικανότητες του τακτικού αιγυπτιακού στρατού, συμμάχου των Οθωμανών, αντιμετώπιζε σοβαρές δυσκολίες. Όχι πια μόνον στα νησιά, αλλά ολόκληρες, μεγάλες περιφέρειες, όπως η Πελοπόννησος και η Στερεά Ελλάδα υφίστανται εξοντωτικά αντίποινα.

Παρ' όλα αυτά, το διεθνές πρόβλημα υπάρχει. Οι Έλληνες δεν υποτάσσονται. Οι τρεις τότε με-

γάλες δυνάμεις αρχίζουν τις διαβουλεύσεις, πρώτα η Ρωσία με την Αγγλία, αργότερα προστίθεται η Γαλλία. Συνεννοούνται έτσι ώστε, εν ανάγκη δια της βίας, να σταματήσει η τουρκο-αιγυπτιακή εκστρατεία στην Πελοπόννησο. Η συγκέντρωση του συμμαχικού στόλου και των αντιπάλων του στον κόλπο του Ναβαρίνου (σήμερα Πύλο) τον Οκτώβριο του 1827 και η επιθετική στάση των Οθωμανών, έδωσε την αφορμή για τη Ναυμαχία. Η κατάληξη της ήταν μία συντριπτική ήττα και καταστροφή του εχθρικού στόλου. Ακολούθησε ο ρωσο-τουρκικός πόλεμος και νέες συνεννοήσεις των τεσσάρων δυνάμεων, με ευτυχές τέλος την εγκαθίδρυση και αναγνώριση του Ελληνικού Κράτους.

Φέτος γιορτάζουμε τα 200 χρόνια από την έναρξη του Αγώνα. Μία έκθεση για τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου, καθοριστικού γεγονότος στην εξέλιξη του πολέμου της ανεξαρτησίας των Ελλήνων, και μάλιστα στην Αγία Πετρούπολη, αποτελεί πρωτοβουλία εντελώς μέσα στο πνεύμα των εορτασμών.

Η έκθεση όπως είναι φυσικό, επικεντρώνεται στη ναυτική αρετή των Ρώσων και στις θυσίες τους στη σημαντική αυτή ναυμαχία. Ο ελληνικός λαός, αποτρέπει φόρο τιμής στους νεκρούς συμμάχους του τον Οκτώβριο του 1827, και θυμάται με ευγνωμοσύνη τους Ρώσους ναυτικούς που έδωσαν τη ζωή τους στο Ναβαρίνο, υπό την ηγεσία του Ναυάρχου Χέυδεν. Είμαι βέβαιη ότι η έκθεση θα αποτελέσει έναν ακόμη κρίκο φιλίας στους ιστορικούς δεσμούς που συνδέουν τους δύο λαούς μας.

Αικατερίνη Νασίκα
Πρέσβης της Ελληνικής Δημοκρατίας
στη Ρωσική Ομοσπονδία

Καταλύσει κανείς τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου. Πρώτα σαν μία κλασική αντίθεση γεωπολιτικών συμφερόντων των τότε μεγάλων δυνάμεων, με συμμαχίες που εναλλάσσονταν αναλόγως των περιστάσεων. Μήπως τρεις μόλις δεκαετίες αργότερα, τα ίδια ακριβώς κράτη, δεν είχαν αλλάξει ρόλους στον Κριμαϊκό Πόλεμο;

Καταλύσει κανείς τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου. Πρώτα σαν μία κλασική αντίθεση γεωπολιτικών συμφερόντων των τότε μεγάλων δυνάμεων, με συμμαχίες που εναλλάσσονταν αναλόγως των περιστάσεων. Μήπως τρεις μόλις δεκαετίες αργότερα, τα ίδια ακριβώς κράτη, δεν είχαν αλλάξει ρόλους στον Κριμαϊκό Πόλεμο;

Καταλύσει κανείς τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου. Πρώτα σαν μία κλασική αντίθεση γεωπολιτικών συμφερόντων των τότε μεγάλων δυνάμεων, με συμμαχίες που εναλλάσσονταν αναλόγως των περιστάσεων. Μήπως τρεις μόλις δεκαετίες αργότερα, τα ίδια ακριβώς κράτη, δεν είχαν αλλάξει ρόλους στον Κριμαϊκό Πόλεμο;

Во-вторых, использовать более современный подход, несколько не принижающий значение геополитического фактора, согласно которому Наваринское сражение является завершением некоего более сложного процесса, две составляющие которого впервые проявляются в современной европейской истории. Существует европейское общественное мнение, от Москвы (А. С. Пушкин) до Лондона (Дж. Г. Байрон), побуждающее правительства вмешаться, исходя из политической (Греция уже во второй год революции получила либеральную Конституцию) и гуманитарной конъюнктуры (как можно терпеть кровавое преследование султаном христиан?). Речь идет о движении филэллинизма, охватившего все европейские страны.

Сражению предшествовали огромные жертвы, разрушения, тысячи погибших солдат и потери среди мирного населения. Резня на Хиосе (вдохновившая французского художника Эжена Делакруа на написание прекрасной картины), уничтожение островов Псара и Касос, выход из Месолонгиона (там погиб лорд Байрон, сражаясь на стороне греков). В газетах писали — и это правда что десятки тысяч женщин и детей продавались в рабство на базарах Ближнего Востока.

Борьба, хорошо известная как Революция 1821 года, началась с крупных военных побед. Несмотря на это, с 1824 года и после, во многом благодаря боеспособности регулярной египетской армии, союзника османов, греки столкнулись с большими трудностями. Не только острова, но и огромные территории, такие как

Пелопоннес и Континентальная Греция, подверглись жестким карательным мерам.

Однако международная проблема все еще существует. Греки не покорны. Между тремя великими державами, Россией и Англией, к которым позднее присоединяется Франция, начинаются консультации. Стороны договариваются о применении силы как крайней меры, чтобы остановить турко-египетскую операцию на Пелопоннесе. Сбор союзнических флотов и их противников в Наваринском заливе (ныне Пилос) в октябре 1827 года, а также агрессивное поведение османов послужили поводом для начала морского сражения, исходом которого стало сокрушительное поражение и полное уничтожение вражеской эскадры. За сражением последовала русско-турецкая война и новые договоренности между четырьмя державами, успешно завершившиеся созданием и признанием Греческого государства.

В этом году мы отмечаем 200-летие со дня начала Национально-освободительной борьбы. Выставка, посвященная решающему событию в борьбе греков за Независимость — Наваринскому сражению, открывается в Санкт-Петербурге в рамках праздничных мероприятий, приуроченных к этой дате.

Выставка, и это само собой разумеется, сосредоточена на воинской доблести русского флота и жертвах, понесенных им в ходе морского сражения. Греческий народ отдает дань уважения павшим в октябре 1827 года союзникам и с признательностью вспоминает русских моряков, отдавших свои жизни при Наварине под командованием контр-адмирала Л. П. Гейдена. Уверена, что выставка станет еще одним звеном дружественных исторических уз, связывающих наши народы.

Екатерины Нассика,
Чрезвычайный и Полномочный Посол
Греческой Республики
в Российской Федерации

И. Е. Егоров
Μοδελή 74-пушечного корабля «Азов»
Россия, 1824

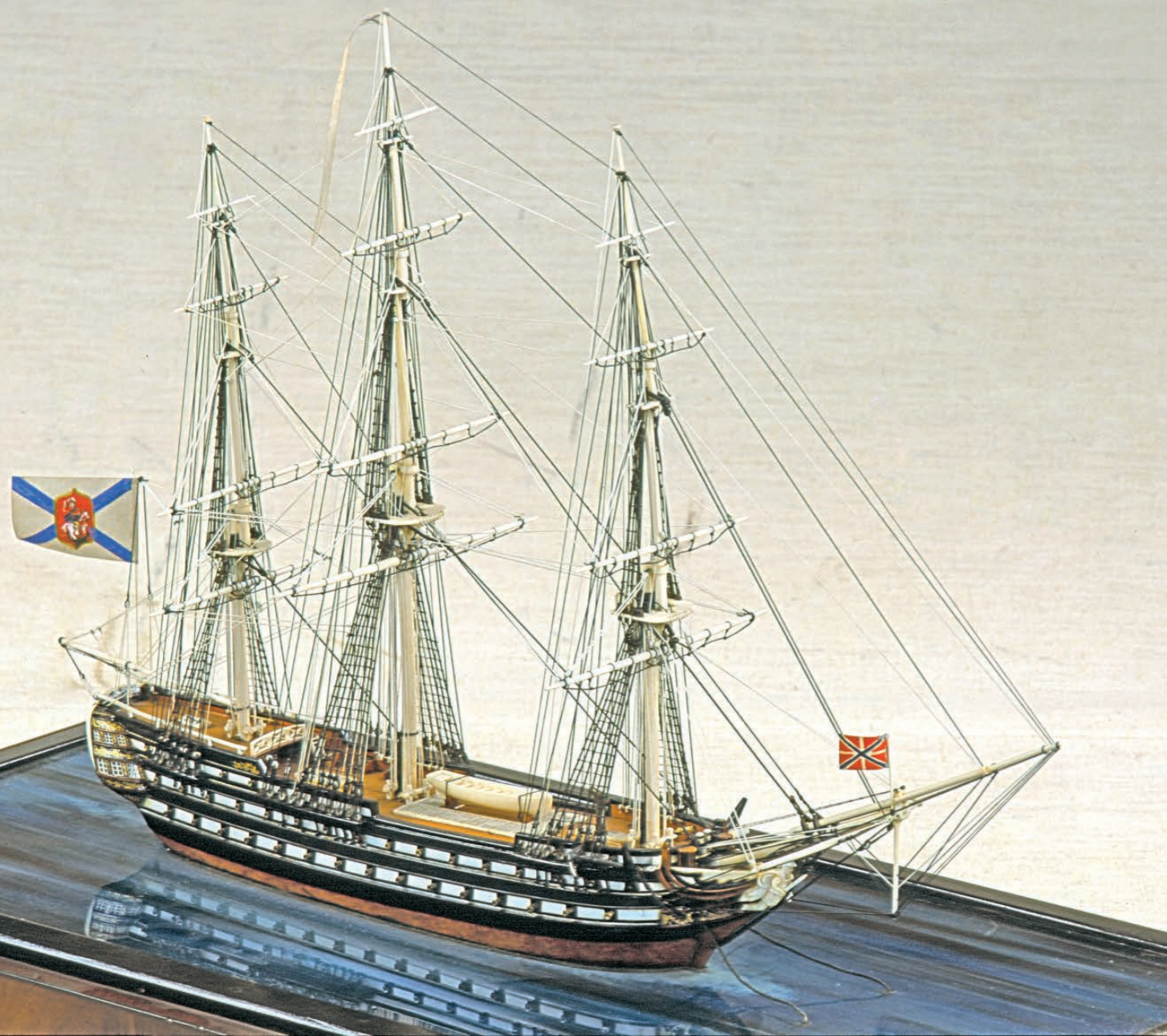
Κατ. 46

Русский 74-пушечный корабль «Азов» под командованием капитана 1 ранга М. П. Лазарева особо отличился в Наваринском сражении 8 октября 1827 года, за что был удостоен высшей награды — кормового Георгиевского флага.

Ι. Εγκόροβ
Μοντέλο της ναυαρχίδας «Αζόφ» με 74 κανόνια
Ρωσία, 1824

Κατ. 46

Ρωσικό πλοίο «Αζόφ» με 74 κανόνια υπό τη διοίκηση του Πλοιάρχου Μ. Π. Λάζαρεβ το οποίο διακρίθηκε στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου στις 8 Οκτωβρίου 1827 και του απονεμήθηκε το ανώτατο παράσημο — η σημαία του Αγίου Γεωργίου.

200 лет начала Греческой войны за независимость

200 χρόνια από την έναρξη του ελληνικού αγώνα για ανεξαρτησία

Греция с середины XV века входила в состав Османской империи, испытывая жесткий экономический и национальный гнет. Иго чужеземных властей не раз вызывало восстания греков. Особенно острый характер национально-освободительная борьба приняла в 20-х годах XIX века.

В марте 1821 года греки восстали в Морее, Эпире и на островах. В 1821–1822 годах они одержали ряд побед над турками.

Ключевую роль в борьбе за свободу сыграл и греческий флот, обеспечив защиту восставших областей со стороны моря и перекрыв турецкому флоту канал поставки вооружения и подкрепления для армии. Хотя греческие корабли и уступали в водоизмещении вражескому флоту, они выигрывали в условиях Эгейского моря, благодаря своей скорости и наличию команды с большим опытом в навигации. Самую важную роль в этом отношении сыграли острова Спетсес, Псара, Идра и др. В морском бою отличились такие исторические личности как Андреас Миаулис, Константинос Канарис, Ласкарина Бубулина и многие другие.

Турецкий султан Махмуд II, стремясь подавить восстание, в июле 1824 года заключил с правителем Египта Мухаммедом-Али соглашение о совместных действиях против национально-освободительного движения греческого народа.

Летом 1824 года египетский флот вошел в Эгейское море и занял остров Крит. В феврале 1825 года египетские войска взяли Наварин и начали жесточайшую расправу с восставшими. К середине 1827 года вся Греция

Η Ελλάδα από τα μέσα του 15ου αιώνα αποτελούσε μέρος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, βιώνοντας σοβαρή οικονομική και εθνική καταπίεση. Ο ζυγός της ξένης εξουσίας προκάλεσε πολλές φορές τις εξεγέρσεις των Ελλήνων. Ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας έλαβε νέα τροπή στη δεκαετία του 1820.

Τον Μάρτιο του 1821, οι Έλληνες επαναστάτησαν στον Μοριά, στην Ήπειρο και στα νησιά. Την περίοδο 1821-1822, διεξήχθησαν πολλές νικηφόρες συγκρούσεις με τους Τούρκους.

Καθοριστικό ρόλο στον αγώνα διαδραμάτισε και το ελληνικό ναυτικό, εξασφαλίζοντας την προστασία των επαναστατημένων περιοχών από τη θάλασσα και παρεμποδίζοντας τον εφοδιασμό του τουρκικού στρατού με οπλισμό και ενισχύσεις. Τα ελληνικά καράβια, παρόλο που ήταν λιγότερα σε αριθμό και μικρότερα σε χωρητικότητα, κυριαρχούσαν στο Αιγαίο, καθώς ήταν ταχύτερα και διέθεταν πληρώματα με μεγάλη ναυτική εμπειρία. Σημαντικότατο ρόλο διαδραμάτισαν οι Σπέτσες, τα Ψαρά, η Ύδρα και άλλα νησιά και στο ναυτικό πεδίο διακρίθηκαν αγωνιστές όπως ο Ανδρέας Μιαούλης, ο Κωνσταντίνος Κανάρης, η Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα και πολλοί άλλοι.

Ο Σουλτάνος Μαχμούτ Β΄, επιδιώκοντας να καταστείλει την εξέγερση, τον Ιούλιο του 1824, σύνηψε συμφωνία με τον ηγεμόνα της Αιγύπτου Μεχμέτ Αλή, για κοινές ενέργειες με στόχο την καταστολή του εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος του ελληνικού λαού.

Το θέρος του 1824, ο αιγυπτιακός στόλος κατέφθασε στο Αιγαίο Πέλαγος και κατέλαβε την Κρήτη. Το Φεβρουάριο του 1825, τα αιγυπτιακά στρατεύματα κατέλαβαν το Ναβαρίνο και άρχισαν βάνανυσα αντίποινα εναντίον των εξεγερθέντων. Στα μέσα του 1827, όλη η Ελλάδα βόρεια του Ισθμού της Κορίνθου καταλήφθηκε από τα τουρκο-αιγυπτιακά στρατεύματα.

к северу от Коринфского перешейка оказалась захваченной турецко-египетскими войсками.

Κ этому моменту русский парусный флот уже одержал ряд блистательных побед вдали от своих берегов — в Средиземном и Эгейском морях. Какие же причины побудили руководство России вновь, как в 1769 и 1805 году направить эскадру в Эгейское море, в Греческий Архипелаг и действовать там соединенными силами с Англией и Францией?

Героическая борьба греческого народа за свою независимость вызвала поддержку во Франции, Англии (движение филэллинизма) и России. 23 марта (4 апреля) 1826 года в Санкт-Петербурге был подписан англо-русский протокол о совместном посредничестве в прекращении греко-турецкой войны. Вскоре к этому протоколу присоединилась Франция. Это предложение Турцией было отвергнуто.

Οпасаясь самостоятельного выступления России в защиту Греции и усиления ее влияния на Балканах, Англия и Франция решили заключить с русским правительством тройственное соглашение о разрешении греко-турецкого конфликта. 25 июня (6 июля) 1827 года Англия, Франция и Россия подписали в Лондоне конвенцию о совместном урегулировании греко-турецких отношений.

Секретная статья договора, принятая по настоянию России, предусматривала вооруженное вмешательство держав в случае отказа Турции прекратить военные действия против греков. Ввиду отказа последней выполнить требования союзников о предоставлении автономии Греции, союзники решили провести совместную военно-морскую демонстрацию для прекращения конфликта.

Εскадры держав-посредников были посланы в Средиземное море, чтобы не допустить доставки турецко-египетских войск и оружия в Грецию и в Архипелаг.

1 (13) октября 1827 года к Наварину подошла русская эскадра под командованием контр-адмирала Л. П. Гейдена.

Κατά την προηγηθείσα περίοδο, ο ρωσικός στόλος είχε κερδίσει μια σειρά από νίκες μακριά από τις ακτές του, στη Μεσόγειο και στο Αιγαίο Πέλαγος. Ποιοι ήταν όμως οι λόγοι που ώθησαν ξανά την κυβέρνηση της Ρωσικής Αυτοκρατορίας να στείλει το στόλο της στο Αιγαίο Πέλαγος, το Ελληνικό Αρχιπέλαγος, όπως το αποκαλούσαν τότε στη Ρωσία, το 1769 και το 1805 και να δράσει εκεί ενώνοντας τις δυνάμεις της με την Αγγλία και τη Γαλλία;

Ο ηρωικός αγώνας του ελληνικού λαού για την ανεξαρτησία του προσέλυσε υποστήριξη της κοινής γνώμης στη Γαλλία, στην Αγγλία και στη Ρωσία (το κίνημα του Φιλελληνισμού). Στις 23 Μαρτίου/4 Απριλίου του 1826, υπογράφηκε στην Πετρούπολη το Αγγλο-ρωσικό Πρωτόκολλο για κοινή διαμεσολάβηση με στόχο τον τερματισμό της ελληνοτουρκικής σύγκρουσης. Σύντομα προσχώρησε και η Γαλλία σε αυτό το Πρωτόκολλο. Η πρόταση αυτή απορρίφθηκε από την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Ενόψει μιας ανεξάρτητης δράσης της Ρωσίας για την υπεράσπιση της Ελλάδας και την ενίσχυση της επιρροής της στα Βαλκάνια, η Αγγλία και η Γαλλία αποφάσισαν να συνάψουν τριμερή Συνθήκη με τη ρωσική Κυβέρνηση για την επίλυση της ελληνοτουρκικής σύγκρουσης. Στις 25 Ιουνίου/6 Ιουλίου 1827, η Αγγλία, η Γαλλία και η Ρωσία υπέγραψαν Συνθήκη στο Λονδίνο για την από κοινού διευθέτηση των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

Ένα απόρρητο άρθρο της Συνθήκης, που ενσωματώθηκε με προτροπή της Ρωσικής Αυτοκρατορίας, προέβλεπε τη χρήση βίας των τριών Δυνάμεων σε περίπτωση άρνησης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας να σταματήσει τις εχθροπραξίες εναντίον των Ελλήνων. Λόγω της άρνησης της Πύλης να συμμορφωθεί με τα αιτήματα των Συμμάχων να παραχωρήσει αυτονομία στους Έλληνες, οι Σύμμαχοι αποφάσισαν να αποστείλουν ναυτικές μοίρες για να επιβάλουν τον τερματισμό της σύγκρουσης.

Οι μοίρες των Συμμαχικών Δυνάμεων στάλθηκαν στη Μεσόγειο για να εμποδίσουν τη μεταφορά τουρκο-αιγυπτιακών στρατευμάτων και όπλων στην Ελλάδα και στο Αιγαίο.

Την 1 Οκτωβρίου/13 Οκτωβρίου του 1827, η ρωσική μοίρα υπό τη διοίκηση του Αντιναύαρχου Α. Χέυδεν πλησίασε το Ναβαρίνο.

Неизвестный художник
Наваринское сражение. 8 октября 1827 г.
Россия, вторая половина XIX века

Κατ. 3

Άγνωστος ζωγράφος
Ναυμαχία του Ναβαρίνου 8 Οκτωβρίου 1827
Ρωσία, δεύτερο μισό του 19^{ου} αι.

Κατ. 3

Узнав, что турки фактически отвергли ультиматум союзников, Гейден потребовал срочного созыва соединенной эскадры. Под давлением русского командования флагманы, принимавшие участие в военном совете, согласились идти в Наваринскую бухту. При этом Л. П. Гейден буквально вырвал у них согласие «истребить турецкий флот, если хотя один выстрел будет сделан по союзным кораблям».

В 11 часов 8 (20) октября 1827 года союзная эскадра начала входить в Наваринскую бухту.

К 14 часам английская и французская эскадры вошли в бухту и стали на якорь. В это же время в бухту стала входить русская эскадра, во главе с флагманским кораблем «Азов». В этот момент началась сначала оружейная стрельба, открытая турками по английской шлюпке с парламентаром. Вскоре египетский корабль начал обстреливать артиллерией флагманский корабль французов. Союзники огонь не открывали и направили второго парламентаря, который также был убит. После этого корабли союзников открыли ответный артиллерийский огонь. Началось сражение. В тяжелейших условиях начавшегося артиллерийского обстрела, как с кораблей, так и с береговых турецких батарей, русская эскадра выполняла необходимые маневры и встала на предназначенную для нее позицию.

Наваринское сражение продолжалось около четырех часов и закончилось уничтожением турецко-египетского флота. Его потери составили более 60 кораблей и судов и до 7 тысяч человек. Решающую роль сыграла русская эскадра Л. П. Гейдена (4 линейных корабля и 4 фрегата), разгромившая весь центр и правый фланг флота противника. При этом особо отличился флагманский корабль «Азов» под командованием капитана 1 ранга М. П. Лазарева.

Разгром турецко-египетского флота способствовал победе России в будущей Русско-турецкой войне 1828–1829 годов и национально-освободительной борьбе греческого народа.

Μαθαίνοντας ότι οι Τούρκοι είχαν πράγματι απορρίψει το τελεσίγραφο των Συμμάχων, ο Χέυδεν ζήτησε επείγουσα σύγκληση της ενωμένης μοίρας. Με την επιμονή της ρωσικής πλευράς οι ναυαρχίδες που έλαβαν μέρος στο στρατιωτικό συμβούλιο συμφώνησαν να καταπλεύσουν στον όρμο του Ναβαρίνου. Οι τρεις Συμμαχικοί Στόλοι συμφώνησαν «να καταστρέψουν τον Τουρκικό Στόλο εάν πέσει έστω και ένας πυροβολισμός εναντίον των συμμαχικών πλοίων».

Στις 11 το πρωί στις 8 Οκτωβρίου/ 20 Οκτωβρίου 1827, η Συμμαχική Μοίρα άρχισε να εισέρχεται στον όρμο του Ναβαρίνου.

Μέχρι τις 14.00 η αγγλική και η γαλλική μοίρα είχαν εισέλθει στον όρμο και αγκυροβόλησαν. Ταυτόχρονα, η ρωσική μοίρα, με επικεφαλής τη ναυαρχίδα «Αζόφ», άρχισε να εισέρχεται στον όρμο. Εκείνη τη στιγμή, άρχισαν οι πυροβολισμοί, εκ μέρους των Τούρκων εναντίον αγγλικού σκάφους στο οποίο επέβαινε ο διαπραγματευτής που είχε αποσταλεί. Σύντομα αιγυπτιακό πλοίο άρχισε να βάλει κατά της γαλλικής ναυαρχίδας. Οι Σύμμαχοι δεν άνοιξαν πυρ και έστειλαν έναν δεύτερο διαπραγματευτή, ο οποίος επίσης σκοτώθηκε. Στη συνέχεια, τα πλοία των Συμμάχων ανταπέδωσαν τα πυρά. Η μάχη ξεκίνησε. Στις δύσκολες συνθήκες, που δημιουργήθηκαν από τους κανονιοβολισμούς, τόσο από τα πλοία του εχθρού όσο και από τα στρατεύματα που έβαλαν από ξηράς, η ρωσική μοίρα πραγματοποίησε τους απαραίτητους ελιγμούς και έλαβε τη θέση, που είχε συμφωνηθεί.

Η Ναυμαχία του Ναβαρίνου διήρκεσε περίπου τέσσερις ώρες και ολοκληρώθηκε με την καταστροφή του τουρκο-αιγυπτιακού Στόλου. Οι απώλειες του τουρκο-αιγυπτιακού στόλου ανήλθαν σε περισσότερα από 60 πλοία και έως 7 χιλιάδες ναύτες. Καθοριστικό ρόλο έπαιξε η ρωσική μοίρα του Α.Χέυδεν (4 κανονιοφόροι και 4 φρεγάτες), η οποία συνέτριψε ολόκληρο το κέντρο και τη δεξιά πλευρά του εχθρικού στόλου. Ταυτόχρονα, με ιδιαίτερη επιτυχία συγκρούστηκε η ναυαρχίδα «Αζόφ» υπό τη διοίκηση του Πλοιάρχου Λάζαρεφ.

Η ήττα του τουρκο-αιγυπτιακού στόλου συνέβαλε στη νίκη της Ρωσίας στον μελλοντικό ρωσο-τουρκικό Πόλεμο του 1828-1829 και στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα του ελληνικού λαού.

Ф. С. Пашенный
Император Николай I
Россия, середина XIX века

Κατ. 14

Φιόντορ Πασέννι
Αυτοκράτορας Νικόλαος Α΄
Ρωσία, μέση του 19^{ου} αι.

Κατ. 14

Иллюстрации расположены
в хронологическом порядке событий
и снабжены краткими аннотациями

Οι φωτογραφίες
τοποθετήθηκαν σύμφωνα με τη χρονολογική σειρά
των γεγονότων και συνοδεύονται από σύντομα σχόλια

Иллюстрации

Φωτογραφίες

И. К. Айвазовский
Кронштадтский рейд
Россия, 1840-е
Κατ. 1

Κρονштадτ — главная база Балтийского флота. Здесь готовились к походу корабли эскадры адмирала Д. Н. Сенявина. После Высочайшего смотра на Красноморском рейде эскадра ушла в берегам Англии.

Ιβάν Αϊβαζόβσκι
Ναύσταθμος Κροστάνδης
Ρωσία, δεκαετία του 1840
Κατ. 1

Η Κροστάνδη ήταν η κύρια βάση του Βαλτικού Στόλου, όπου τα πλοία της μοίρας του Ναυάρχου Δ. Σενιάβιν προετοιμάστηκαν για τον απόπλου. Μετά από την αυτοκρατορική επιθεώρηση στο αγκυροβόλιο του Κρασνογκόρσκ, η μοίρα απέπλευσε προς την Αγγλία.

С. П. Шифляр
**Смотр императором Николаем I
эскадры адмирала Д.Н. Сенявина 10 июня 1827 г.**
Россия, 1829

Κατ. 15

Σαμουήλ Σιφλιάρ
**Επιθεώρηση της μοίρας του Ναυάρχου Σενιάβιν από
τον Αυτοκράτορα Νικόλαο Α΄ στις 10 Ιουνίου 1827**
Ρωσία, 1829

Κατ. 15

Изображен начальный момент Высочайшего смотра, состоявшегося на Большом Кронштадтском рейде. Пароход «Проворный» буксирует императорскую яхту «Дружба». Слева направо в парадном строю стоят корабли: «Кастор», «Смирный», «Эммануил», «Охтенка», «Диана», «Гремящий», «Святой Андрей», «Крейсер», «Сисой Великий», «Александр Невский», «Проворный», «Азов», «Меркурий», «Иезекииль», «Князь Владимир», «Урания», «Россия», «Торнео», «Пожарский» и «Опыт».

Απεικόνιση της έναρξης της αυτοκρατορικής επιθεώρησης στο μεγάλο λιμάνι της Κροστάνδης. Το ατμόπλοιο «Προβόρνι» ρυμουλκεί το αυτοκρατορικό σκάφος «Φιλία». Από τα αριστερά προς τα δεξιά αγκυροβολημένα τα πλοία: «Κάστορ», «Σμίρνι», «Εμμανουήλ», «Όχτενκα», «Διάνα», «Γκρεμίασι», «Άγιος Ανδρέας», «Κρέισερ», «Σισόι ο Μέγας», «Αλέξανδρος Νέβσκι», «Προβόρνι», «Αζόφ», «Μερκούρι», «Ιεζεκιήλ», «Πρίγκιπας Βλαδίμηρος», «Ουρανία», «Ρωσία», «Τορνέο», «Ποζάρσκι» και «Εμπειρία».

Π. С. Иванов по рисунку С. П. Шифляра
Смотр императором Николаем I
эскадры адмирала Д.Н. Сенавина 10 июня 1827 г.
 Россия, 1829

Κατ. 16

Π. Σ. Ιβανόβ, αντίγραφο του σχεδίου του Σ. Π. Σιφλιάρ
Επιθεώρηση της μοίρας του Ναυάρχου Σενιάβιν από
τον Αυτοκράτορα Νικόλαο Α΄ στις 10 Ιουνίου 1827
 Ρωσία, 1829

Κατ. 16

Показан момент прохождения императорским катером строя кораблей эскадры. Справа налево изображены: «Гангут», «Князь Владимир», «Крейсер», «Иезекииль», «Гремящий», «Меркурий», «Охтенка», «Азов», «Смирный», «Проворный», «Александр Невский», «Сисой Великий», «Святой Андрей», «Диана», «Эммануил», «Кастор», «Вестовой», «Константин» и «Радуга».

Απεικόνιση της στιγμής που το αυτοκρατορικό σκάφος επιθεωρεί τα πλοία της μοίρας. Από δεξιά προς τα αριστερά απεικονίζονται τα πλοία: «Γκανγκούτ», «Πρίγκιπας Βλαδίμηρος», «Κρέισερ», «Ιεζεκιήλ», «Γκρεμιάσι», «Μερκούρι», «Οχτενκα», «Αζόφ», «Σμίρνι», «Προβόρνι», «Αλέξανδρος Νέβσκι», «Σισόι ο Μέγας», «Άγιος Ανδρέας», «Διάνα», «Εμμανουήλ», «Κάστορ», «Βεστοβόι», «Κωνσταντίνος» και «Ράντουγκα».

Μ. Ι. Δρομμετρ
Αδмирал Δ. Ν. Σεняβιν (1763–1831)
СССР, 1941

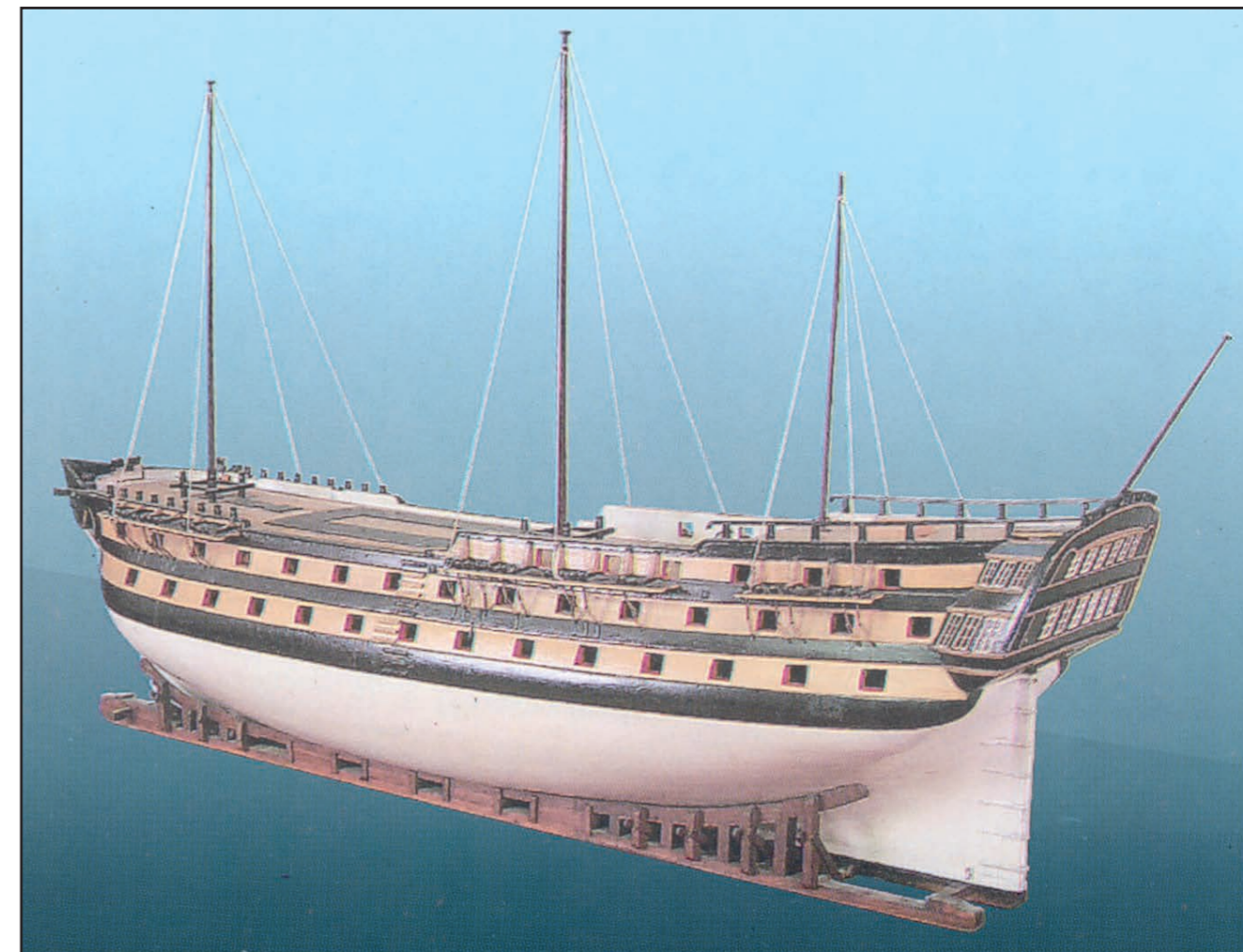
Κατ. 12

10 июня 1827 года Балтийская эскадра под командованием адмирала Д. Н. Сенявина вышла из Кронштадта в Англию и 28 июля прибыла в Портсмут. Здесь Сенявин окончательно определил состав эскадры, которой предстояло совместно с англо-французским флотом вести боевые действия в Средиземном море.

Μάγδα Δρομμέτρ
Ναύαρχος Δ. Σενιάβιν (1786-1854)
Σοβιετική Ένωση, 1941

Κατ. 12

Στις 10 Ιουνίου 1827, η Βαλτική μοίρα υπό τη διοίκηση του Ναυάρχου Δ. Σενιάβιν απέπλευσε από την Κροστάνδη για την Αγγλία και έφτασε στο Πόρτσμουθ στις 28 Ιουλίου, όπου ο Δ. Σενιάβιν καθόρισε την τελική σύνθεση της μοίρας, η οποία επρόκειτο να διεξάγει πολεμικές επιχειρήσεις στη Μεσόγειο μαζί με τον αγγλο-γαλλικό στόλο.

Μοδελή κορπυσα 74-пушечного корабля
«Александр Невский» на спусковых салазках
Россия, 1826

Κατ. 47

Κορβυль под командованием капитана 2 ранга Л. Ф. Богдановича участвовал в Наваринском сражении. В результате боя с тремя кораблями противника (один взял в плен, один потопил) получил 17 пробоин.

Μοντέλο του πλοίου «Αλέξανδρος Νέβски»
με 74 κανόνια
Ρωσία, 1826

Κατ. 47

Το πλοίο υπό τη διοίκηση του Αντιπλοιάρχου Λ. Μπογκντανόβιτς έλαβε μέρος στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου. Υπέστη ζημιές σε 17 σημεία. Ναυμαχησε εναντίον τριών εχθρικών πλοίων από τα οποία ένα αιχμαλωτίστηκε και ένα βυθίστηκε.

Р. Брандард
по оригиналу Дж. Стэнфилда
Портсмутская гавань
США, 1875

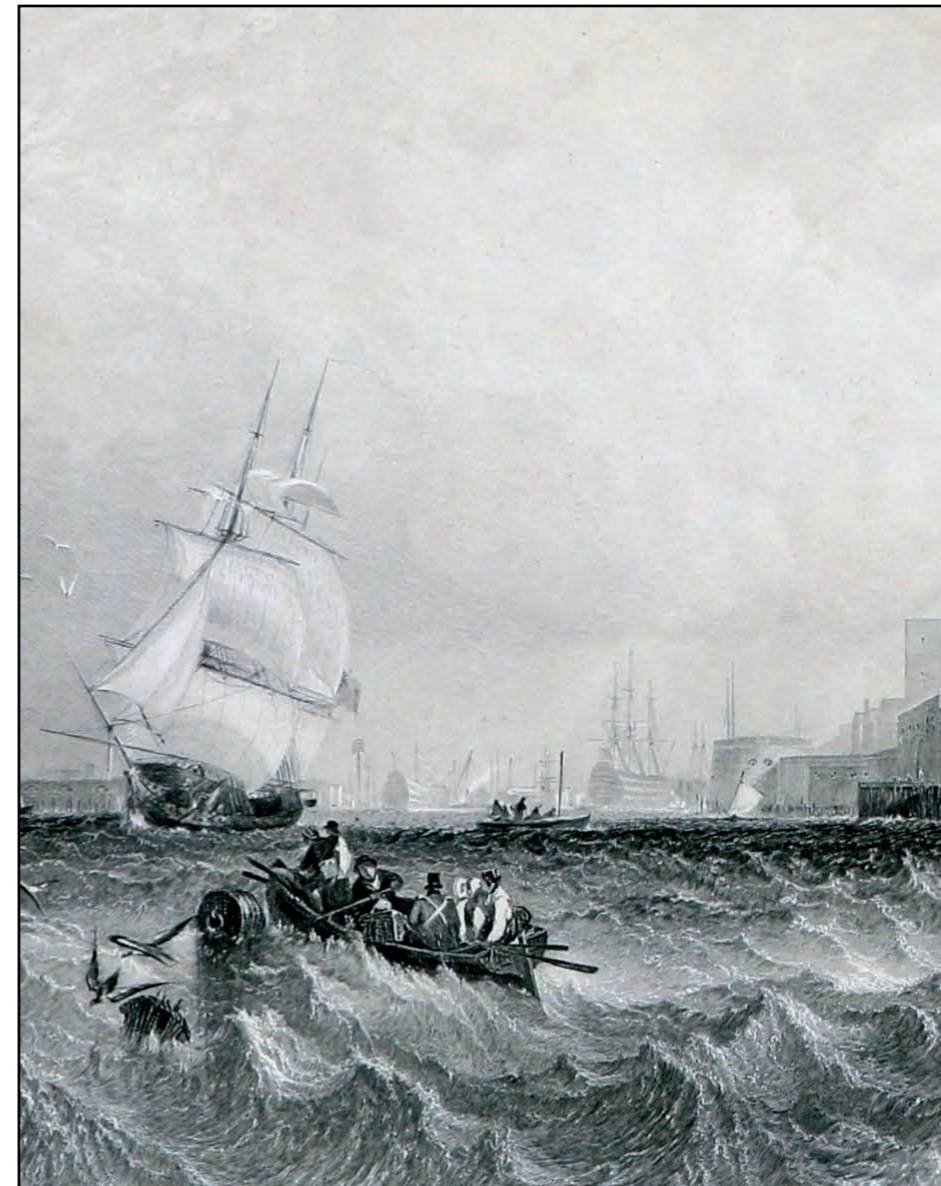
Κατ. 17

Издание «Художественные сокровища Англии в шедеврах лучших английских, ирландских и шотландских художников и скульпторов, гравированных на стали с оригинальных картин». Издатель: Gebbie & Barrie, Филадельфия.

Ρομπέρ Μπράντγκαρντ, αντίγραφο του πρωτότυπου έργου του Τζ. Στένφιλντ
Λιμάνι του Πόρτσμουθ
ΗΠΑ, 1875

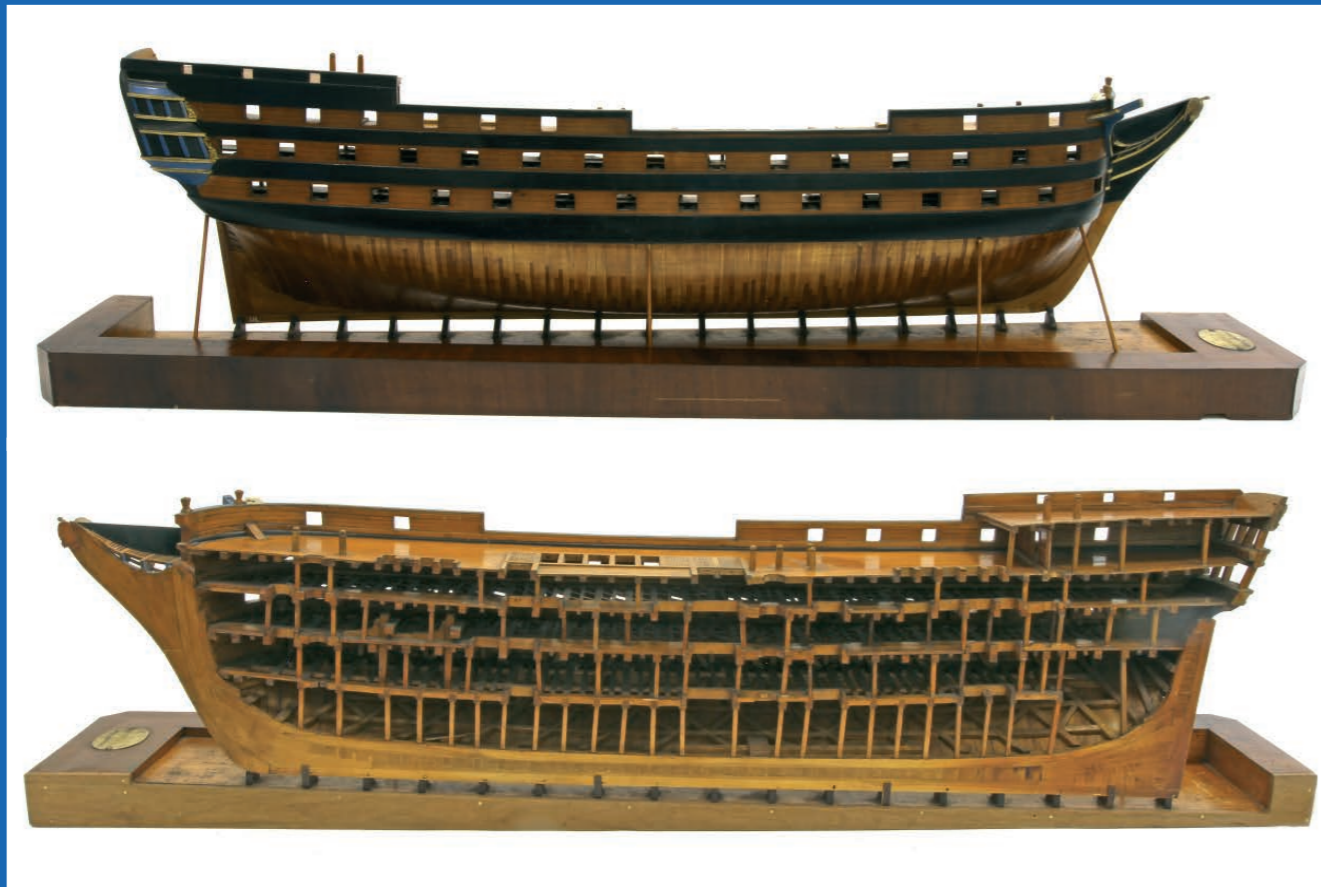
Κατ. 17

Έκδοση «Καλλιτεχνικοί θησαυροί της Αγγλίας από τα αριστουργήματα των καλλίτερων Άγγλων, Ιρλανδών και Σκωτσέζων ζωγράφων και γλυπτών χαραγμένα σε ατσάλι από πρωτότυπους πίνακες». Εκδότης Gebbie & Barrie, Φιλαδέλφεια.

Портсмут — главная база военно-морских сил Великобритании. Здесь русской эскадре под командованием адмирала Д. Н. Сенявина был оказан радушный прием. В Портсмуте эскадра разделилась, корабли под командованием контр-адмирала Л. П. Гейдена отправились в Средиземное море для соединения с кораблями союзников (Британии и Франции), а остальные корабли под руководством Д. Н. Сенявина вернулись в Кронштадт.

Το Πόρτσμουθ είναι η κύρια βάση των βρετανικών ναυτικών δυνάμεων. Η ρωσική μοίρα υπό τη ηγεσία του Ναυάρχου Δ. Σενιάβιν έτυχε θερμής υποδοχής. Στο Πόρτσμουθ, η μοίρα χωρίστηκε. Τα πλοία υπό την ηγεσία του Αντιναύαρχου Λ. Χέυδεν κατέπλευσαν για τη Μεσόγειο για να ενταχθούν στα πλοία των Συμμάχων (Βρετανία και Γαλλία) και τα υπόλοιπα πλοία υπό την διοίκηση του Δ. Σενιάβιν επέστρεψαν στην Κροστάνδη.

Μοδελή 74-πυσεχνηό κοραβλή
τύπου «Ιεζεκιήλ»
Ρωσία, 1838

Κατ. 48

Μοδελή, ριζρηζαννή πν διαμετρική πλνσε-
στη, πρηνή βορην. Κορπυς «ναβνηρή πν γνη-
τημ ιπνηγνηταμ с χηστηνηή οβηνηνηή ι
πνηκαση ννητηνηή». Υχηστηνηή νη
Ναβηρηνηή σρηνηνηή 74-πυσεχνηή κοραβλή
«Αζνη» ι «Αλεξανδρ Νεβσηή» βηλη
οδητηνηή с «Ιεζεκηήλη».

Μνητέλο του πλοήου «Ιεζεκηήλ»
με 74 κανόνια
Ρωσία, 1838

Κατ. 48

Μνητέλο, εγκήρηση τομή κατὰ το μήκος,
δεξιά πληυρή. Τα πλοία «Αζόφ» ι
«Αλέξανδρ Νέβση» με 74 κανόνια,
πνη σνημετηήχηνη στη Ναβηρηνηή
του Ναβηρηνηή ηταν του ίδηυ τύπου
όπνη και το πλοίο «Ιεζεκηήλ».

**Закладна доска
44-пушечного фрегата «Константин»**
Россия, 1823

Κατ. 50

На лицевой стороне надпись «№ 68-й Фрегатъ 44х Пушеч. Заложень въ Архангельскомъ адмиралтействѣ Корабельнымъ мастеромъ Курочкинымъ июля 18 го дня 1823 Года». Впоследствии фрегату было присвоено наименование «Константин», под которым он отличился в Наваринском сражении.

**Τιμητική πλάκα της φρεγάτας «Κωνσταντίνος»
με 44 κανόνια**
Ρωσία, 1823

Κατ. 50

Στην εμπρόσθια όψη υπάρχει η επιγραφή «№. 68 Фре-γάта με 44 κανόνια: Η ναυπήγηση ξεκίνησε στο ναυπηγείο της πόλης Αρχάγγελσκ υπό την επίβλεψη του ναυπηγού Α. Μ. Kurochkin στις 18 Ιουλίου 1823». Στη συνέχεια, η φρεγάτα πήρε το όνομα «Κωνσταντίνος» και διακρίθηκε στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου.

**Зрительные трубы,
принадлежавшие М. П. Лазареву**
Великобритания, первая половина XIX века

Κατ. 51-52

В эпоху парусного флота зрительная труба являлась единственным техническим средством наблюдения на корабле. Представленные трубы входили в состав комплекта зрительных труб, принадлежавшего М. П. Лазареву — командиру флагманского корабля «Азов».

**Ναυτικά τηλεσκόπια
του Μ. Π. Λάζαρεβ**
Μεγάλη Βρετανία, πρώτο μισό του 19^{ου} αι.

Κατ. 51-52

Την εποχή του ιστιοφόρου στόλου, το τηλεσκόπιο ήταν το μόνο τεχνικό μέσο παρατήρησης στα πλοία. Τα συγκεκριμένα τηλεσκόπια αποτελούσαν μέρος του συνόλου των τηλεσκοπίων που ανήκαν στον Μ. Λάζαρεφ — Πλοίαρχο της ναυαρχίδας «Αζόφ».

Воротник офицерского флотского мундира первой половины XIX века

Κατ. 55

**Γιακάς στολής αξιωματικού
Ρωσία, πρώτο μισό του 19^{ου} αιώνα**

Κατ. 55

**Κιβερ штаб-офицера Гвардейского экипажа
Россия, 1820-е**

Κατ. 54

Из кораблей, участвовавших в Наваринском сражении, к Гвардейскому экипажу были причислены фрегаты «Константин» (1826) и «Елена» (1826–1827).

**Πηλίκιο αξιωματικού Αυτοκρατορικής Φρουράς
Ρωσία, δεκαετία του 1820**

Κατ. 54

Από τα πλοία που έλαβαν μέρος στη ναυμαχία του Ναβαρίνου, οι φρεγάτες «Κωνσταντίνος» (1826) και «Ελένα» (1826–1827) είχαν πληρώματα της Αυτοκρατορικής Φρουράς.

**Ναυτικός οκτάντας
Μεγάλη Βρετανία, 1803**

Κατ. 53

**Οκταν
Великобритания, 1803**

Κατ. 53

Ο οκτάντας είναι ναυτικό όργανο μετρήσεων, παρόμοιο με τον εξάντα, αλλά μικρότερο και με ένα άκρο ίσο με το 1/8 του κύκλου. Χρησιμοποιήθηκε για τη μέτρηση γωνιών κατά τη διάρκεια αστρονομικών παρατηρήσεων και υδρογραφικών εργασιών. Παρόμοιες συσκευές χρησιμοποιήθηκαν από τους πλοηγούς της ρωσικής μοίρας υπό τη διοίκηση του Λ. Χέυδεν.

Οκταν — морской угломерный инструмент, подобный секстану, но меньших размеров и с лимбом, равным 1/8 окружности. Применялся для измерения углов при астрономических наблюдениях и гидрографических работах. Подобными приборами пользовались штурманы русской эскадры под командованием Л. П. Гейдена.

В. А. Бобров, копия с картины Е. И. Ботмана
Адмирал Л. П. Гейден (1772–1850)
Россия, 1909

Κατ. 9

Голландец по происхождению. На русской службе с 1795 года. Командовал русской эскадрой в Наваринском сражении. Держал флаг на линейном корабле «Азов». За победу в сражении произведен в чин вице-адмирала и пожалован орденом Святого Георгия 3-й степени. Награжден французским, английским и греческим орденами.

Βίκτωρ Μπομπρόβ, αντίγραφο βασισμένο
στο έργο του Ευκόρ Μπότμαν
Ναύαρχος Λ. Χένυден (1772-1850)
Ρωσία, 1909

Κατ. 9

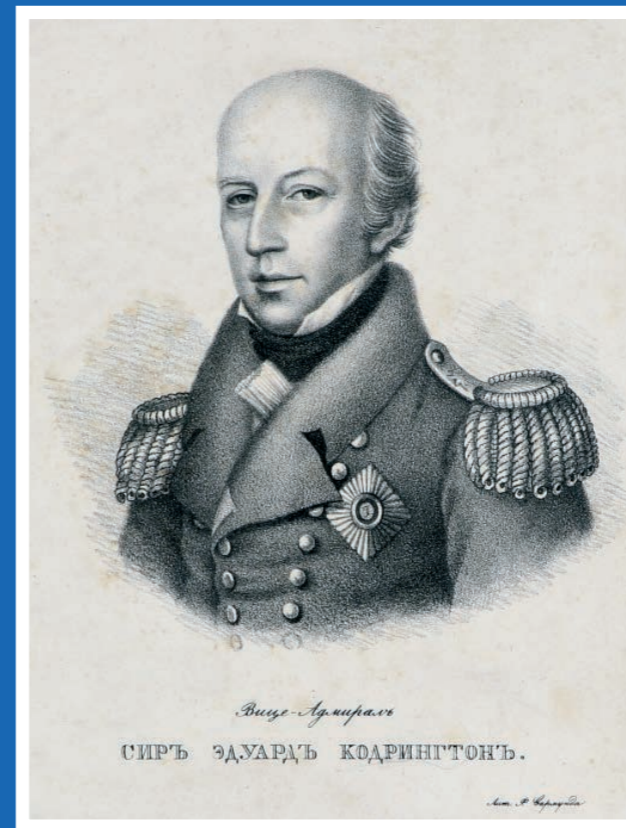
Н. Тверской
Адмирал М. П. Лазарев (1788–1851)
Россия, 1820-е

Κατ. 18

В 1827 году в чине капитана 1 ранга М. П. Лазарев был начальником штаба русской эскадры и командовал линейным кораблем «Азов» в Наваринском сражении. За боевые отличия был произведен в контр-адмиралы и удостоен французской, английской и греческой наград.

Ν. Τβερσκόι
Ναύαρχος Μ.Π. Λάζαρεβ (1788-1851)
Ρωσία, δεκαετία του 1820

Κατ. 18

Неизвестный художник
Вице-адмирал сир Эдуард Кодрингтон (1770–1851)
Россия, 1820-е

Κατ. 20

Вице-адмирал, главнокомандующий английскими морскими силами в Средиземном море. Как старший по чину возглавил объединенную англо-русско-французскую эскадру. За отличие в Наваринском сражении получил русский орден Святого Георгия 2-й степени, по возвращении в Англию был назначен лордом Адмиралтейства.

Άγνωστος ζωγράφος
Αντιναύαρχος Σερ Έντουαρντ Κόδρινγκτον (1770-1851)
Ρωσία, δεκαετία του 1820

Κατ. 20

П.-Ф. Дюкарм
Контр-адмирал Анри Готье де Риньи (1783–1835)
Франция, 1820-е

Κατ. 21

С 1827 года командовал французской эскадрой в греческих водах. Принял деятельное участие в победе в Наваринском сражении. Впоследствии морской министр Франции.

Π.-Φ. Ντιουκάρμ
Ναύαρχος Ανρί ντε Ρινύ [Δεριγνύ] (1783-1835)
Γαλλία, δεκαετία του 1820

Κατ. 21

Неизвестный художник
**Вход союзной эскадры
 в Наваринскую бухту**
 Великобритания,
 вторая четверть XIX века

Κατ. 22

Наваринская бухта изображена с высоты птичьего полета. На рисунке хорошо видно расположение кораблей союзной эскадры и турецко-египетского флота в начальной фазе сражения. На переднем плане изобразены русские корабли, вступившие в бой с береговыми батареями противника. Под рисунком — экспликация с наименованиями кораблей противоборствующих эскадр.

Άγνωστος ζωγράφος
**Είσοδος συμμαχικού στόλου
 στον όρμο του Ναβαρίνου**
 Μεγάλη Βρετανία, δεύτερο
 τέταρτο του 19^{ου} αι.

Κατ. 22

Панораμική απεικόνιση του όρμου του Ναβαρίνου. Το σχέδιο δείχνει καθαρά τη θέση των πλοίων της συμμαχικής μοίρας και του τουρκο-αιγυπτιακού στόλου στην αρχική φάση της μάχης. Διακρίνονται, σε πρώτο πλάνο, τα ρωσικά πλοία που ορμούν στη μάχη εναντίον των θέσεων του εχθρού στη στεριά. Στο κάτω μέρος υπάρχει επεξήγηση με τα ονόματα των πλοίων των αντιπάλων μοιρών.

ENTRANCE OF THE ALLIED FLEETS INTO NAVARINO

1. *Ass. Vice Admiral Sir E. Codrington*
 2. *Cenza*
 3. *Albion*
 4. *Cambran*

5. *Glasgow*
 6. *Tulbat*
 7. *Dartmouth*
 8. *Rose*

9. *Berk*
 10. *Philomet*
 11. *Naxos*
 12. *The Hind*

A. *New Navarino*
 B. *Middle Island*
 C. *Island of Sphacteria*
 D. *Old Navarino*

13. *La Spine French Admiral*
 14. *Le Trident*
 15. *Scipion*
 16. *Breslaw*

17. *L'Arunde*
 18. *La Daphne*
 19. *Alcyon*
 20. *Asiff Rear Adm. Count Heuler*

21. *Hankout*
 22. *Kerkiel*
 23. *Alexander Nevsky*
 24. *Puzarovny*

25. *T. Helen*
 26. *Castor*
 27. *Constantine*
 28. *Cremassy Court*

Л. Д. Блинов,
копия с картины И. К. Айвазовского
**Вход союзной эскадры
в Наваринскую бухту 8 октября 1827 года**
Россия, 1888

Κατ. 2

Λεονίντ Μπλινόφ,
αντίγραφο από τον πίνακα του Ιβάν Αϊβαζόφσκι
**Είσοδος της συμμαχικής μοίρας στον όρμο
του Ναβαρίνου στις 8 Οκτωβρίου 1827**
Ρωσία, 1888

Κατ. 2

Л. Блиновъ. 1888г.

The figures denote the Position taken by the Allied Squadrons during the Battle. Published by W. J. Rogers, Marine Painter 105, Ludlowhall Street from an authenticated Sketch by an Officer of the British Squadron.

Π. Νικόλα
Πлан Ναβαρινσκoй бухты с дислокацией кораблей
 Великобритания, 1827

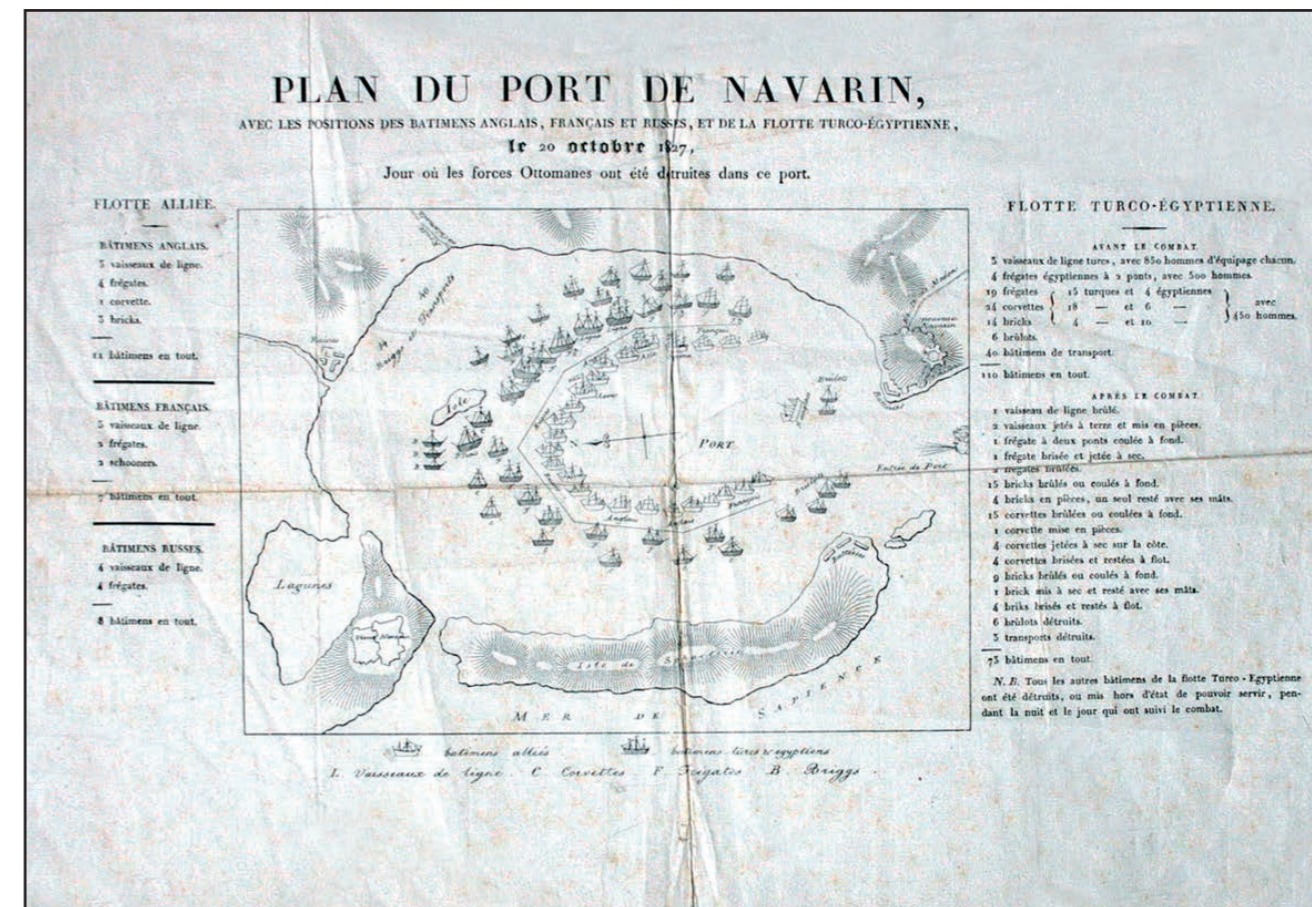
Κατ. 24

Одно из первых тиражированных изображений Наваρινского сражения, выполненное в декабре 1827 года по зарисовке английского офицера, участника этого события. Показывает положение кораблей в 3 часа пополудни. В увенчанных гербами картушах даны наименования кораблей — участников сражения.

Π. Νικόλιá
Σχέδιο του όρμου του Ναβαρίνου με τη διάταξη των πλοίων
 Μεγάλη Βρετανία, 1827

Κατ. 24

Μία από τις πρώτες απεικονίσεις της Ναυμαχίας του Ναβαρίνου, η οποία εκδόθηκε σε πολλά αντίτυπα, το Δεκέμβριο του 1827 με βάση το σχέδιο ενός Άγγλου Αξιωματικού που συμμετείχε στη ναυμαχία. Δείχνει τη θέση των πλοίων στις 15.00 το απόγευμα. Στα πλαίσια με τα οικόσημα καταγράφονται τα ονόματα των πλοίων που συμμετείχαν στη μάχη.

Неизвестный художник
Πлан Ναβαρινσκoй бухты с дислокацией кораблей союзной эскадры и турецко-египетского флота 20 октября 1827 года перед началом сражения
 Франция, середина XIX века

Κατ. 23

Даты, приведенные на английских и французских гравюрах и рисунках, даны по григорианскому календарю. В Российской империи применялся юлианский календарь. Разница между григорианским и юлианским календарями в XIX веке составляла 12 дней.

Άγνωστος ζωγράφος
Σχέδιο του όρμου του Ναβαρίνου με τη διάταξη των συμμαχικών πλοίων και του τούρκικου και αιγυπτιακού στόλου στις 20 Οκτωβρίου 1827
 Γαλλία, μέσα του 19^{ου} αι.

Κατ. 23

Οι ημερομηνίες που εμφανίζονται στις αγγλικές και γαλλικές χαρακτηριστικές και σχέδια βασίζονται στο Γρηγοριανό ημερολόγιο. Στη Ρωσική Αυτοκρατορία, χρησιμοποιούνταν το Ιουλιανό ημερολόγιο. Η διαφορά μεταξύ του Γρηγοριανού και του Ιουλιανού ημερολογίου τον 19^ο αιώνα ήταν 12 ημέρες.

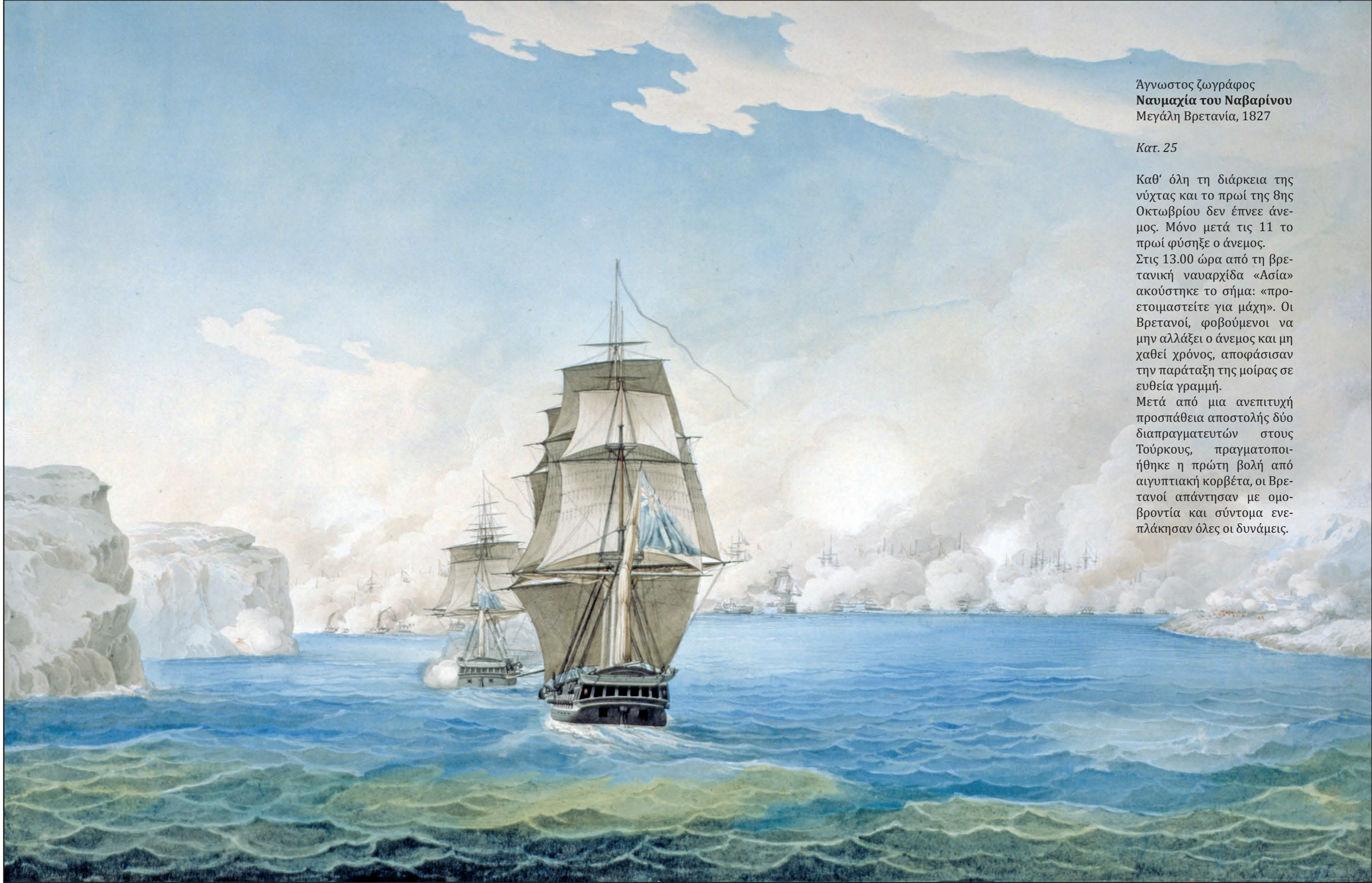
Неизвестный художник
Наваринское сражение
Великобритания, 1827

Κατ. 25

В продолжение всей ночи и утром 8 октября было маловетрено. Только после 11 часов утра подул желанный ветер.

В 13 часов на флагманском британском корабле «Asia» был поднят сигнал: «приготовиться к сражению». Англичане, боясь упустить ветер, решили вместо двух колон, не теряя времени, ввести свою эскадру в одну линию.

После неудачной попытки послать двух парламентариев к туркам, с египетского корвета был сделан первый выстрел, англичане ответили залпом, сражение началось и вскоре сделалось общим.

Άγνωστος ζωγράφος
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Μεγάλη Βρετανία, 1827

Κατ. 25

Καθ' όλη τη διάρκεια της νύχτας και το πρωί της 8ης Οκτωβρίου δεν έπνεε άνεμος. Μόνο μετά τις 11 το πρωί φύσηξε ο άνεμος.

Στις 13.00 ώρα από τη βρετανική ναυαρχίδα «Ασία» ακούστηκε το σήμα: «προετοιμαστείτε για μάχη». Οι Βρετανοί, φοβούμενοι να μην αλλάξει ο άνεμος και μη χαθεί χρόνος, αποφάσισαν την παράταξη της μοίρας σε ευθεία γραμμή.

Μετά από μια ανεπιτυχή προσπάθεια αποστολής δύο διαπραγματευτών στους Τούρκους, πραγματοποιήθηκε η πρώτη βολή από αιγυπτιακή κορβέτα, οι Βρετανοί απάντησαν με ομοβροντία και σύντομα ενεπλάκησαν όλες οι δυνάμεις.

И. Жазе с картины Л. Гарнере
Морская победа при Наварине
 Франция, середина XIX века

Κατ. 38

На переднем плане изображена турецкая береговая батарея на острове Сфактерия, которая одной из первых открыла огонь по кораблям союзной эскадры, входившим в Наваринскую бухту. Так началось Наваринское сражение.

Ι. Jazet αντίγραφο του σχεδίου του Λ. Γκαρνιέ
Νίκη της Ναυμαχίας του Ναβαρίνου
 Γαλλία, μέσα του 19^{ου} αι.

Κατ. 38

Σε πρώτο πλάνο το τουρκικό τάγμα στο νησί Σφακτηρία, από τα πρώτα στρατιωτικά τμήματα που άνοιξαν πυρ κατά την είσοδο των πλοίων της συμμαχικής μοίρας στον όρμο του Ναβαρίνου. Έναρξη της Ναυμαχίας του Ναβαρίνου.

Неизвестный художник
Наваринское сражение
 Великобритания, 1827

Κατ. 27

В центре композиции изображена часть русской эскадры (слева направо): фрегат «Проворный», 74-пушечные корабли «Александр Невский», «Иезекииль» и 84-пушечный корабль «Гангут», справа — флагманский 74-пушечный корабль «Азов». На литографии запечатлен момент около 14 часов 30 минут, когда русские корабли занимают оговоренную ранее диспозицию. Из-за перекрестного огня турецких батарей и кораблей бухту заволочло дымом, но русская эскадра, осыпаемая ядрами и картечью, идет вперед.

Άγνωστος ζωγράφος
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
 Μεγάλη Βρετανία, 1827

Κατ. 27

Στο κέντρο της σύνθεσης απεικονίζεται ένα τμήμα της ρωσικής μοίρας (από αριστερά προς τα δεξιά): η φρεγάτα «Προβόρνι», τα πλοία με 74 κανόνια «Αλέξανδρος Νέβски» και «Ιεζεκιήλ» και το με 84 κανόνια πλοίο «Γκανγκούτ», στα δεξιά βρίσκεται η ναυαρχίδα «Αζόφ» με 74 κανόνια. Η λιθογραφία αποτυπώνει τη στιγμή (περί τις 14.30), που τα ρωσικά πλοία καταλαμβάνουν τις προηγουμένως συμφωνηθείσες θέσεις τους. Λόγω των διασταυρούμενων πυρών των τουρκικών ταγμάτων στην ξηρά και των τουρκικών πλοίων, η ορατότητα είναι περιορισμένη, αλλά η ρωσική μοίρα προωθείται σε διάταξη.

Α. Плюшар по рисунку Ф. Кнорре
Наваринское сражение
Россия, 1827

Κατ. 26

За основу композиции взят план сражения, напечатанный в качестве приложения к «Санкт-Петербургской газете» № 146 за 1827 год.

Α. Pluchart αντίγραφο
του σχεδίου του Φ. Κνόρρε
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Ρωσία, 1827

Κατ. 26

Η λιθογραφία βασίζεται στο σχέδιο της Ναυμαχίας, που δημοσιεύθηκε ως παράρτημα της «Εφημερίδας της Αγίας Πετρούπολης» με αριθ. 146 το 1827.

НАВАРИНСКОЕ СРАЖЕНИЕ,

Рисованное съ официального плана изданного при №46 С.Петербургской Газеты.

Гравировано А. Плюшаром.

BATAILLE DE NAVARIN,

DESSEE D'APRES LE PLAN OFFICIEL PUBLIE DANS LE JOURNAL DE S. PETERSBOURG AVEC LE N°46.

Paris chez A. Pluchart.

И. А. Тюрин
И. Π. Επαντσίν (1788-1875)
Ρωσία, 1875

Κατ. 11

В Наваринском сражении в чине капитан-лейтенанта командовал фрегатом «Проворный».

Ιβάν Τιούριν
Ιβάν Επαντσίν (1788-1875)
Ρωσία, 1875

Κατ. 11

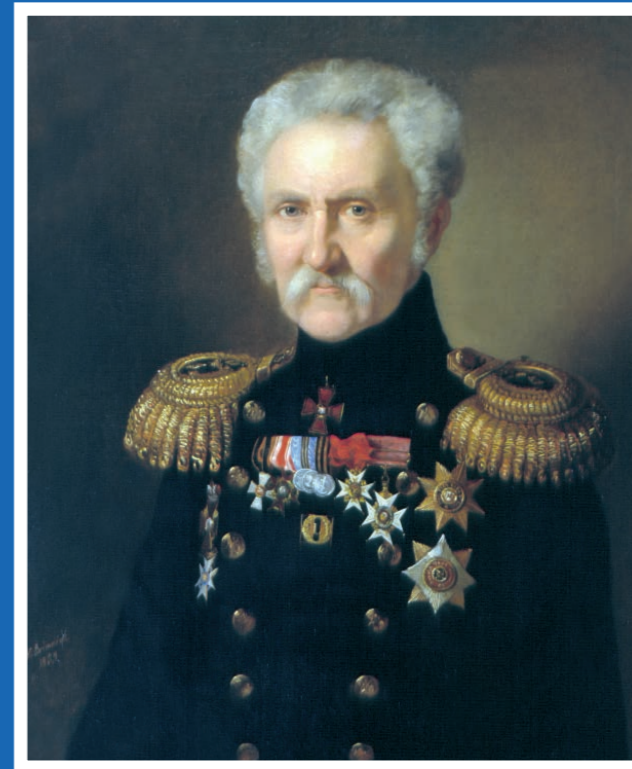
Неизвестный художник
Ν. Π. Επαντσίν (1787-1872)
Ρωσία, середина XIX века

Κατ. 19

В Наваринском сражении в чине капитан-лейтенанта командовал фрегатом «Елена».

Άγνωστος ζωγράφος
Νικόλαος Επαντσίν (1787-1872)
Ρωσία, μέση του 19^{ου} αι.

Κατ. 19

Э. К. Брюннинг
Α. Π. Αβινοβ (1786-1854)
Ρωσία, 1853

Κατ. 10

Командуя с 1822 года 84-пушечным кораблем «Гангут» в чине капитана 2 ранга, участвовал в Наваринском сражении. За отличие в сражении произведен в капитаны 1 ранга, пожалован орденом Святого Владимира 3-й степени. Награжден французским, английским и греческим орденами.

Ε. Μπριούνινγκ
Αλέξανδρος Αβίνοβ (1786-1854)
Ρωσία, 1853

Κατ. 10

Διοικητής από το 1822 με το βαθμό του Αντιπλοιάρχου του πλοίου «Γκανγκούτ» με 84 κανόνια, έλαβε μέρος στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου. Διακρίθηκε στη μάχη και προήχθη στο βαθμό του Πλοιάρχου, του απονεμήθηκε το παράσημο του Τάγματος του Αγίου Βλαδίμηρου, Γ΄ Τάξεως. Επίσης, του απονεμήθηκαν με γαλλικά, αγγλικά και ελληνικά παράσημα.

Ч. Д. Хюльмандель
Эпизоды Наваринского сражения (3 вида)
 Великобритания, 1828

Κατ. 28

Литографии отображают три эпизода Наваринского сражения. В центре первого эпизода русский 32-пушечный фрегат «Проворный» (командир — капитан-лейтенант И. П. Епанчин), слева от него 28-пушечный фрегат британского флота «Talbot» и французский 41-пушечный фрегат «Armide», справа — русский фрегат «Елена» (командир — капитан-лейтенант Н. П. Епанчин).

На второй литографии изображены русские 74-пушечные корабли «Александр Невский», «Иезекииль» и 84-пушечный корабль «Гангут», ведущие бой с кораблями турецко-египетского флота.

В центре третьего эпизода корабль британского флота «Genoa» ведет отчаянный артиллерийский бой с тремя турецкими кораблями.

Τσάρλς Χιουλμάντελ
Στιγμιότυπα της Ναυμαχίας του Ναβαρίνου (3 εικόνες)
 Μεγάλη Βρετανία, 1828

Κατ. 28

Οι λιθογραφίες απεικονίζουν τρία στιγμιότυπα της ναυμαχίας του Ναβαρίνου. Στο κέντρο της πρώτης εικόνας, φαίνεται η ρωσική φρεγάτα «Προβόρνι» με 32 κανόνια (με διοικητή τον Υποπλοίαρχο Ι. Επαντσίν), στα αριστερά της η φρεγάτα «Talbot» του βρετανικού στόλου με 28 κανόνια και η γαλλική φρεγάτα «Armide» με 41 κανόνια και στα δεξιά η ρωσική φρεγάτα «Ελένα» (με διοικητή τον Υποπλοίαρχο Ν. Επαντσίν).

Στη δεύτερη απεικονίζονται ρωσικά πλοία — «Αλέξανδρος Νέβσκι» και «Ιεζεκιήλ» με 74 κανόνια έκαστο και το πλοίο «Γκανγκούτ» με 84 κανόνια, που μάχονται τα πλοία του τουρκο-αιγυπτιακού στόλου.

Στο κέντρο της τρίτης εικόνας απεικονίζεται το πλοίο του βρετανικού στόλου «Genoa», που συμμετείχε στη ναυμαχία, σε μια ηρωική στιγμή ανταλλαγής κανονιοβολισμών εναντίον τριών τουρκικών πλοίων.

Р. Смарт и Х. Пиаль по рисунку Дж. Теофилоса Ли
Наваринское сражение
Великобритания, 1827

Κατ. 29

Положение сторон на 15 часов 00 минут. После занятия своих мест корабли союзной эскадры ответили на огонь турецко-египетского флота. В течение четырех часов длилась ожесточенная схватка на короткой дистанции.

Р. Смарт, Х. Пиаль στη βάση του σχεδίου του Τζ. Θεοφίλου Λι
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Μεγάλη Βρετανία, 1827

Κατ. 29

Οι θέσεις των αντιπάλων στις 15:00. Αφού πήραν τις θέσεις τους, τα πλοία της συμμαχικής μοίρας απάντησαν στα πυρά του τουρκο-αιγυπτιακού στόλου. Η αιματηρή σώμα με σώμα μάχη διήρκεσε για τέσσερις ώρες.

Р. Смарт и Х. Пиаль по рисунку Дж. Теофилоса Ли
Наваринское сражение
Великобритания, 1827

Κατ. 30

Бой в Наваринской бухте длился 4 часа. Силы турецко-египетского флота были уничтожены почти полностью. К вечеру, потеряв более 60 кораблей и судов и около 7 тысяч человек, турки прекратили сопротивление.

Р. Смарт, Х. Пиаль στη βάση του σχεδίου του Τζ. Θεοφίλου Λι
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Μεγάλη Βρετανία, 1827

Κατ. 30

Η μάχη στον όρμο του Ναβαρίνου διήρκεσε τέσσερις ώρες. Οι δυνάμεις του τουρκο-αιγυπτιακού στόλου καταστράφηκαν σχεδόν ολοσχερώς. Προς το βράδυ, έχοντας χάσει περισσότερα από 60 πλοία και περίπου 7 χιλιάδες ναύτες, οι Τούρκοι έπαψαν να αντιστέκονται.

Л. Д. Блинов
Наваринское сражение
Россия, 1888

Κατ. 13

Λεονίντ Μπλινόφ
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Ρωσία, 1888

Κατ. 13

**Μοδελή 18-φунтовой καρронады
образца 1805 года с принадлежностями**
Россия, вторая половина XIX века

Κατ. 60-65

В 1779 году появилось новое орудие, сконструированное в Англии, специально для установки на верхней, открытой палубе корабля. Орудие было отлито на Карронском заводе в Шотландии, откуда и получило название карронада. Такими пушками были вооружены почти все корабли союзной эскадры, участвовавшие в Наваринском сражении. Для обслуживания корабельных артиллерийских орудий требовалось большое количество различных принадлежностей.

**Μοντέλο καρρονάδας των 18 λιβρών (ναυτικό
πυροβόλο) του 1805**

Ρωσία, πρώτο μισό του 19^{ου} αι.

Κατ. 60-65

Το 1779, εμφανίστηκε ένα νέο όπλο, σχεδιασμένο στην Αγγλία, ειδικά για το άνω κατάστρωμα ενός πλοίου. Το όπλο παρήχθη στο εργοστάσιο Carron στη Σκωτία, εξ ου και το όνομα carronade. Σχεδόν όλα τα πλοία της συμμαχικής μοίρας που συμμετείχαν στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου ήταν εξοπλισμένα με τέτοια κανόνια. Η λειτουργία τους απαιτούσε πολυάριθμο ειδικό εξοπλισμό.

Де Ланлюме по рисунку А. Сент-Олера
Наварин
Франция. Октябрь 1827

Κατ. 31

Датировка рисунка и детальность изображения кораблей и береговых сооружений позволяют предположить, что художник находился на берегу в окрестностях крепости Новый Наварин и был очевидцем сражения, происходившего в бухте 8 (20) октября 1827 года.

Ντε Λανλιουμέ στη βάση του σχεδίου του Σεντ-Ολέρ
Ναβαρίνο
Γαλλία, Οκτώβριος 1827

Κατ. 31

Η χρονολογία του σχεδίου και η λεπτομερής απεικόνιση των πλοίων και των παράκτιων οχυρώσεων υποδηλώνουν ότι ο καλλιτέχνης βρισκόταν στην ακτή κοντά στο φρούριο Νέο Ναβαρίνο και ήταν αυτόπτης μάρτυρας της Ναυμαχίας στον όρμο στις 8 (20) Οκτωβρίου του 1827.

Π.-Φ. Дюкарм
Наваринское сражение
Франция, 1827

Κατ. 32

Гибель турецко-египетского флота в бухте Наварин показана художником с места, расположенного вблизи стен крепости Новый Наварин. Эта литография — образец массовой художественной продукции, не претендующей на историческую достоверность и призванной оперативно отображать важные события мировой истории.

Π.-Φ. Ντιουκάρμ
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Γαλλία, 1827

Κατ. 32

Η καταστροφή του τουρκο-αιγυπτιακού στόλου στον όρμο του Ναβαρίνου απεικονίζεται από τον καλλιτέχνη, ευρισκόμενο κοντά στα τείχη του φρουρίου του Νέου Ναβαρίνου. Αυτή η λιθογραφία αποτελεί δείγμα μαζικής καλλιτεχνικής παραγωγής με στόχο την άμεση απεικόνιση σημαντικών παγκοσμίων ιστορικών γεγονότων, χωρίς απαραίτητα ιστορική ακρίβεια.

Τ. Μακλιν по рисунку У. Хита
Сражение при Наварине
 Великобритания, 1828

Κατ. 33

В центре композиции показан момент боя флагманского корабля адмирала Кодрингтона «Asia» с двумя турецкими кораблями. Благодаря пришедшему на помощь русскому кораблю «Азов» британцы смогли снести мачты и такелаж одного из кораблей противника.

Τ. Μάκλιν στη βάση του σχεδίου του Ου. Χιτ
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
 Μεγάλη Βρετανία, 1828

Κατ. 33

Στο κέντρο απεικονίζεται η στιγμή της μάχης της ναυαρχίδας «Ασία» του Ναυάρχου Κόδρινγκτον με δύο τουρκικά πλοία. Χάρη στο ρωσικό πλοίο «Αζόφ», το οποίο ήρθε προς βοήθεια, οι Βρετανοί κατάφεραν να καταστρέψουν τα κατάρτια και τα ξάρτια ενός από τα εχθρικά πλοία.

Неизвестный художник
Наваринский бой
 Первая половина XIX века

Κατ. 4

Показан самый разгар сражения между союзной эскадрой и турецко-египетским флотом. Английские корабли ведут артиллерийский бой с противником. Слева изображены два русских корабля

Άγνωστος ζωγράφος
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
 Πρώτο μισό του 19^{ου} αι.

Κατ. 4

Απεικόνιση της κορύφωσης της Ναυμαχίας μεταξύ της συμμαχικής μοίρας και του τουρκο-αιγυπτιακού στόλου. Τα βρετανικά πλοία βάλλουν κατά του εχθρού. Αριστερά βρίσκονται δύο ρωσικά πλοία.

Де Ланлюме по рисунку А. Сент-Олера
Сражение при Наварине. 8 октября 1827 года
Франция, 1827

Κατ. 34

Показан эпизод жестокого боя французского фрегата «Sirene», на котором держал флаг контр-адмирал де Риньи, с окружившими его турецкими кораблями.

Ντε Λανλιουμέ στη βάση του σχεδίου του Σεντ-Ολέρ
Ναυμαχία του Ναβαρίνου, 8 Οκτωβρίου 1827
Γαλλία, 1827

Κατ. 34

Απεικόνιση στιγμιότυπου της ηρωικής μάχης της γαλλικής ναυαρχίδας, φρεγάτας «Sirene», στην οποία Διοικητής ήταν ο Υποναύαρχος ντε Ρινύ [Δεριγνύ], περικυκλωμένη από τουρκικά πλοία.

Де Вилен по рисунку Ф. де Таннера
Наваринское сражение
Франция, 1827

Κατ. 35

В ходе Наваринского сражения флагманский французский фрегат «Sirene» выдержал тяжелый бой с несколькими кораблями противника, получил серьезные повреждения, но остался в строю.

Ντε Βιλέν στη βάση του σχεδίου του Φ. Ντε Τάννερ
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Γαλλία, 1827

Κατ. 35

Στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου, η γαλλική ναυαρχίδα, φρεγάτα «Sirene» πολέμησε σκληρά εναντίον πολλών εχθρικών πλοίων, υπέστη σοβαρές ζημιές, αλλά παρέμεινε στο πεδίο της μάχης.

М. С. Ткаченко
Наваринское сражение
Россия, 1907

Κατ. 5

Μιχαήλ Τκατσένκο
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Ρωσία, 1907

Κατ. 5

Михаилъ Ткаченко
1907

У. Гаучи по рисунку Дж. Картрайта
Наварин
 Великобритания, 1828

Κατ. 36

Показана кульминация сражения. Под литографией перечислены наименования изображенных кораблей и имена флагманов и командиров. Слева направо: «Азов» (адмирал граф Гейден), «Albion» (капитан И. А. Оммани), «Genoa» (капитан В. Батерст), «Asia» (адмирал Э. Кодрингтон, капитан Э. Карсон), «Sirene» (адмирал де Риньи), «Dartmouth» (капитан Т. Феллоу).

Ου. Γκαούτσι αντίγραφο του σχεδίου του Κάρτραϊτ
Ναβαρίνο
 Μεγάλη Βρετανία, 1827

Κατ. 36

Απεικόνιση της κορύφωσης της Ναυμαχίας. Τα ονόματα των πλοίων, των ναυαρχίδων και των Διοικητών αναγράφονται στο κάτω μέρος της λιθογραφίας. Από αριστερά προς τα δεξιά: «Αζόφ» (Υποναύαρχος Κόμης Λ. Χέυδεν), «Albion» (Πλοίαρχος I. Ommani), «Genoa» (Πλοίαρχος W. Bathurst), «Asia» (Ναύαρχος Ε. Κόδρινγκτον, Πλοίαρχος E. Carson), «Sirene» (Ναύαρχος ντε Ρινύ), «Dartmouth» (Πλοίαρχος T. Fellow).

Α. Μαίερ
Наваринский бой
 Франция, 1827

Κατ. 37

Финал четырехчасового Наваринского сражения показан со стороны крепости Старый Наварин. Изображен тонущий турецкий корабль. Шлюпки с кораблей союзной эскадры спасают гибнущих турецких моряков. В центре композиции — русский 74-пушечный корабль «Азов».

Α. Μάιερ
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
 Γαλλία, 1827

Κατ. 37

Απεικόνιση του τέλους της τετράωρης Ναυμαχίας του Ναβαρίνου από την πλευρά του φρουρίου του Παλαιού Ναβαρίνου. Διακρίνεται ένα τουρκικό πλοίο που βυθίζεται. Οι λέμβοι από τα πλοία της συμμαχικής μοίρας διασώζουν τους ετοιμοθάνατους Τούρκους ναυτικούς. Στο κέντρο της σύνθεσης απεικονίζεται το ρωσικό πλοίο «Αζόφ» με 74 κανόνια.

И. Жазе с картины Л. Гарнере
Утро после сражения. 9 октября 1827 года
 Франция, середина XIX века

Κατ. 39

Наваринская бухта изображена утром на следующий день после сражения с борта французского 74-пушечного корабля «Provence». На переднем плане обломки кораблей турецко-египетского флота. Многочисленные обломки мачт, разбитые части корабельных корпусов и надстроек, плавающие в воде, свидетельствуют о тяжести боя.

Ι. Jazet αντίγραφο του σχεδίου του Λ. Γκαρνιέ
Χαράματα μετά τη μάχη. 9 Οκτωβρίου 1827
 Γαλλία, μέσα του 19^{ου} αι.

Κατ. 39

Απεικόνιση του όρμου του Ναβαρίνου το πρωί της επομένης της Ναυμαχίας από το γαλλικό πλοίο «Provence» εξοπλισμένο με 74 κανόνια. Σε πρώτο πλάνο διακρίνονται τα συντρίμμια των πλοίων του τουρκο-αιγυπτιακού στόλου. Πολυάριθμα τμήματα από κατάρτια και μέρη των πλοίων επιπλέουν στο νερό, μαρτυρώντας την πολύνεκρη μάχη.

Φραγмент кормового флага турецкого корабля, взятого в плен русской эскадрой в сражении при Наварине в 1827 году (с серебряной табличкой)
 Первая половина XIX века

Κατ. 57

Τμήμα στρατιωτικής σημαίας τουρκικού πλοίου, που αιχμαλωτίστηκε στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου από τη ρωσική μοίρα το 1827 (με ασημένια πλάκα)
 Πρώτο μισό του 19^{ου} αι.

Κατ. 57

**Τυρκεцкий военный флаг
(с фрегата)**

Первая четверть XIX века

Κατ. 56

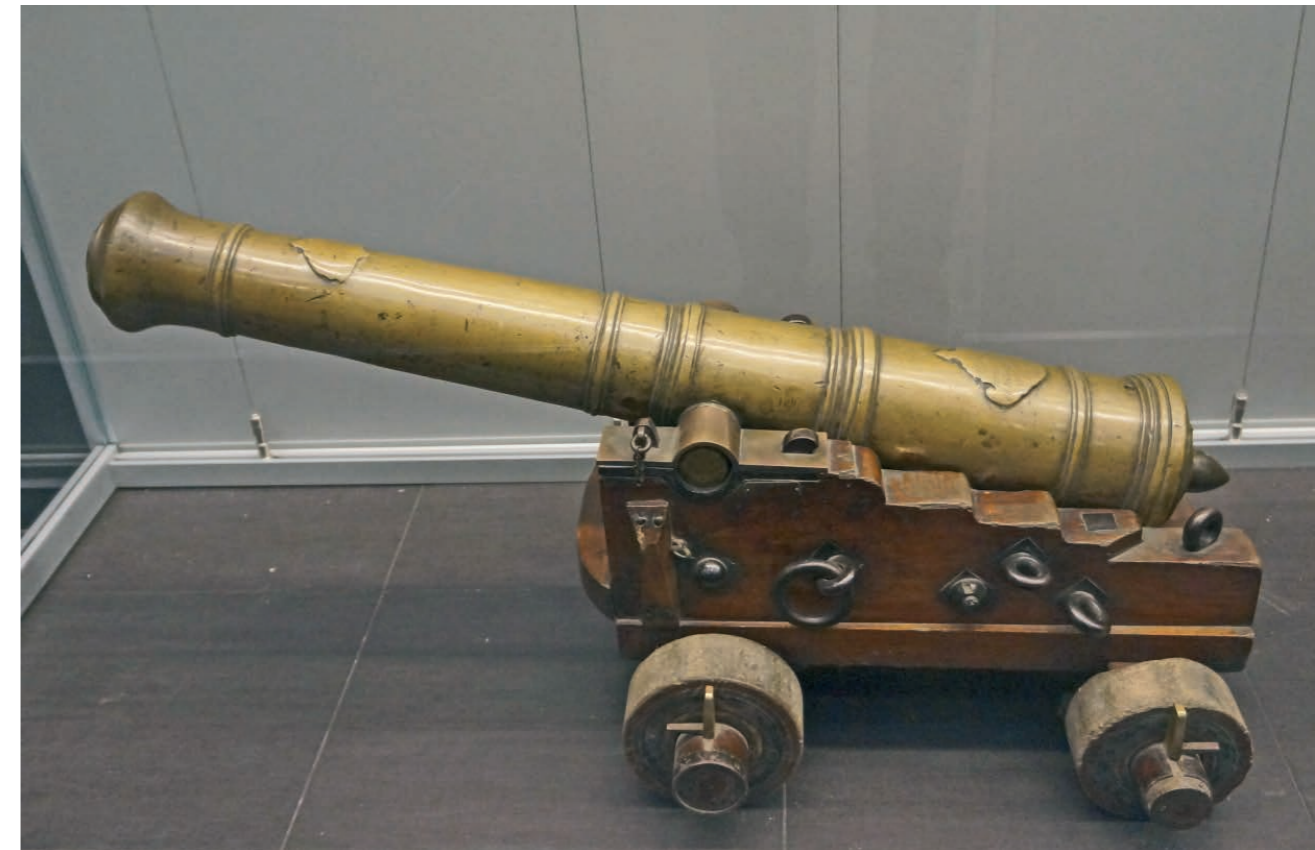
Во время сражения в Наваринской бухте 74-пушечный корабль «Александр Невский» своим огнем заставил спустить флаг и сдаться турецкий фрегат. Считая сражение оборонительным, русские моряки призов не брали. Поэтому фрегат был потоплен, а турецкие моряки свезены на берег и отпущены. Трофейный флаг был преподнесен императору Николаю I командующим русской эскадрой Л. П. Гейденом.

Στρατιωτική σημαία από τούρκικη φρεγάτα

Οθωμανική Αυτοκρατορία, πρώτο τέταρτο του 19^{ου} αι.

Κατ. 56

Κατά τη διάρκεια της Ναυμαχίας στον όρμο του Ναβαρίνου, το «Αλέξανδρος Νέβски» με 74 κανόνια, ανάγκασε με τα πυρά του την τουρκική φρεγάτα να υποστείλει τη σημαία και να παραδοθεί. Θεωρώντας τη μάχη ως αμυντική, οι Ρώσοι ναύτες δεν πήραν λάφυρα. Ως εκ τούτου, η φρεγάτα βυθίστηκε και οι Τούρκοι ναυτικοί οδηγήθηκαν στην ξηρά και απελευθερώθηκαν. Η τουρκική σημαία παρουσιάστηκε στον Αυτοκράτορα Νικόλαο Α΄ από τον Διοικητή της ρωσικής μοίρας Λ. Χέυδεν.

**1-фунтовая пушка с турецкого корабля
1827**

Κατ. 66

Эта турецкая пушка — трофей русских моряков в Наваринском сражении. Поступила в Морской музей в 1869 (1877 ?) году в дар от полковника П. И. Буяльского, отец которого был лекарем на одном из кораблей русской эскадры и принимал участие в Наваринском сражении.

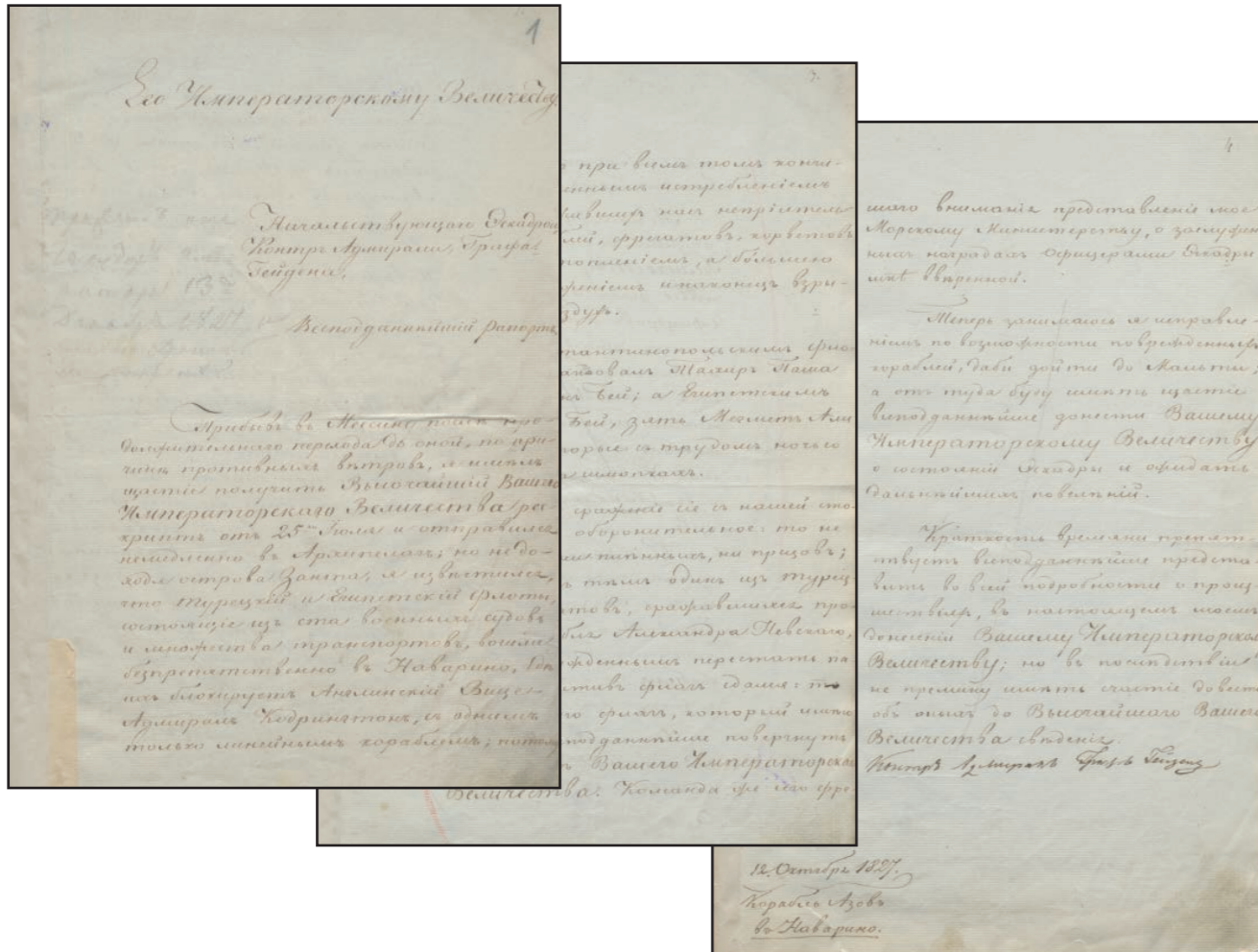
Пушка была подарена И. Буяльскому адмиралом П. И. Рикордом.

**Κανόνι 1 λίβρας από τούρκικο καράβι
Οθωμανική Αυτοκρατορία, 1827**

Κατ. 66

Αυτό το τούρκικο κανόνι είναι λάφυρο της ναυμαχίας του Ναβαρίνου. Περιήλθε στο Ναυτικό Μουσείο το 1869 (1877?) ως δώρο από τον συνταγματάρχη Π. Μπουγιιάσκι, ο πατέρας του οποίου υπηρετούσε ως γιατρός σε ένα από τα πλοία της ρωσικής μοίρας και συμμετείχε στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου.

Το κανόνι περιήλθε στον Ι. Μπουγιιάσκι από τον ναύαρχο Π. Ρικόρντ.

Донесения начальствующего заграничной эскадры контр-адмирала графа Л. П. Гейдена о сражении с турецко-египетским флотом при Наварине (с планом сражения)

Наварин, на корабле «Азов»,
12 (24) октября 1827

«Всеподданнейший рапорт Его Императорскому Величеству»

Κατ. 70

Κοπία документов из собрания Российского государственного архива Военно-Морского Флота

Εκθέσεις του διοικητή της μοίρας του Αντιναυάρχου Χένυден για τη Ναυμαχία με τον τουρκο-αιγυπτιακό στόλο στο Ναβαρίνο (με το σχέδιο της ναυμαχίας)

Ναβαρίνο, στη ναυαρχίδα «Αζόφ»,
12 (24) Οκτωβρίου 1827

«Η αναφορά στην Αυτοκρατορική Αυτού Μεγαλειότητα»

Κατ. 70

Αντίγραφα εγγράφων από τη συλλογή του Ρωσικού Κρατικού Αρχείου του Πολεμικού Στόλου

Список

О турецком и египетском флотах, коим можно было отобрать сведения.

№	Наименование	Число
1.	Египетский фрегат Капитан Сулейман	64
2.	Турецкий фрегат Орзу Везир	50.
3.	Египетский Армиральский фрегат Армираль Мухарем бей	64.
4.	Фрегат Кералима Каши	50.
5.	Турецкий корабль Капитан	90.
6.	Корабль турецкий Орзу	84.
7.	Турецкий фрегат Ресид	56.
8.	Турецкий корабль Капитан Сулейман	90.
9.	Турецкий Армиральский фрегат Армираль Шахир Каши	60.
10.	Турецкий фрегат Капитан Арслан	54.
11.	Турецкий фрегат Шахир Каши	52.
12.	Корабль турецкий фрегат	52.
13.	Турецкий фрегат Капитан Сулейман	64.
14.	Турецкий фрегат Капитан Сулейман	54.
15.	Египетский фрегат	64.
16.	Турецкий фрегат Капитан Сулейман	66.

17.	Турецкий фрегат Капитан Сулейман	66.
18.	Турецкий фрегат	88.
19.	36.
20.	22.
21.	Египетский фрегат	54.

8го Октября вено отомано корабль 125 ир окая кима 31 трампорт и 24 воимир корабль, как то: кораблей, фрегатом, корветом и дримом.
Отмани 10 Октября 8 кораблю в 16 дримом и 23 трампорт.
Джордано илмично ко'ому 70 воимир корабль и 8 трампорт.
Контр Адмирал Фредерик Вейден

Κρατима βιομοση

Ουβιτωμα ιρανικα και Ρωσικα Βε-καδρη в сражении бывшем в Наварине 8 Октября 1827.

Наименование	Убиты		Ранены	
	Число	Имена	Число	Имена
На кораблях				
Азов	24	6	61	
Султан	14	8	29	
Дезелин	1	12	2	16
Алиханов	5		7	
На фрегатах				
Константинополь				1
Арбуринов	1	2		4
Сулейман			2	3
Каши				
Итого	2	57	18	121

Контр Адмирал Фредерик Вейден

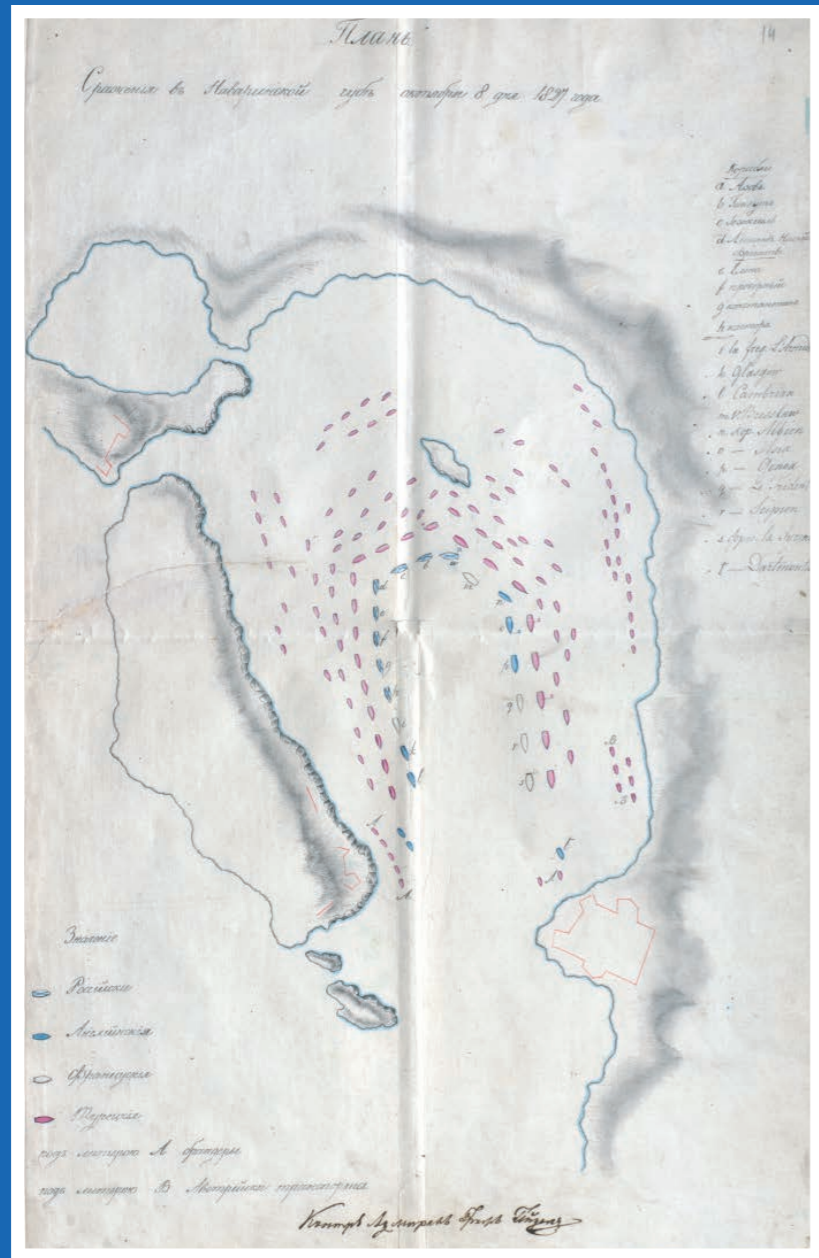
«Краткая ведомость о убитых и раненых на Российской эскадре в сражении бывшем в Наварине 8 октября 1827»

«Ένας σύντομος κατάλογος νεκρών και τραυματιών της ρωσικής μοίρας στη Ναυμαχία στο Ναβαρίνο στις 8 Οκτωβρίου 1827»

«Список о Турецком и Египетском флотах, сколько можно было отобрать сведений»

«Κατάλογος του τουρκικού και αιγυπτιακού στόλου, όσες πληροφορίες καταφέραμε να βρούμε»

Κατ. 70

«План сражения в Наваринской губе октября 8 дня 1827 года»

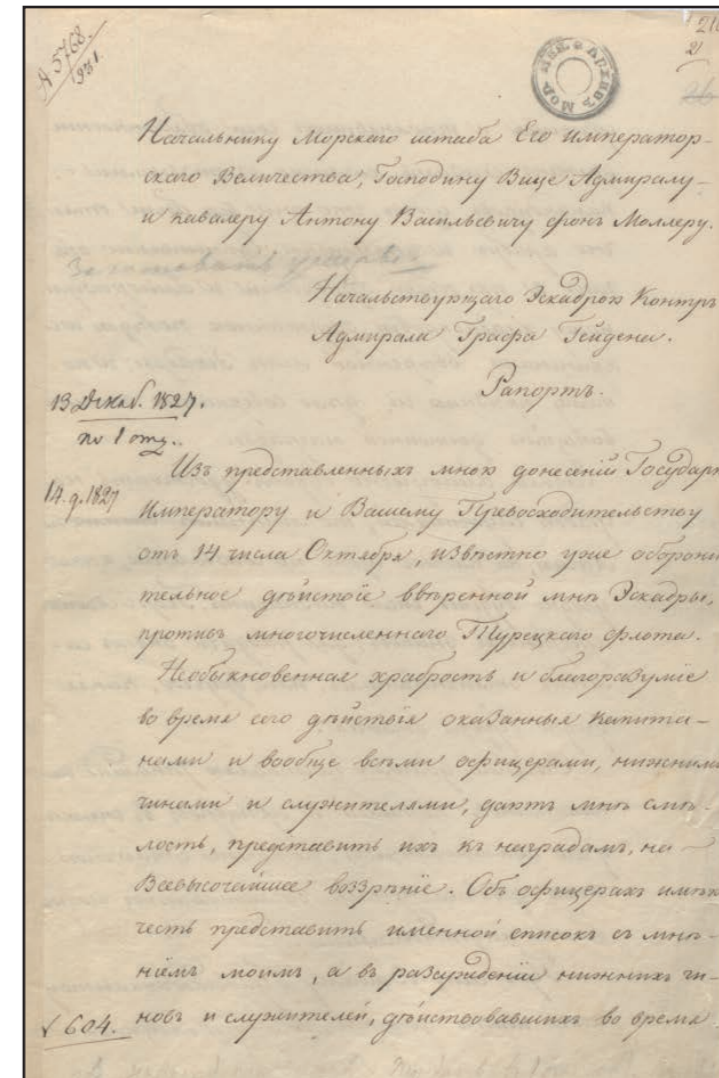
Κατ. 70

Κοπία документа из собрания Российского государственного архива Военно-Морского Флота

«Το σχέδιο της Ναυμαχίας στον όρμο του Ναβαρίνου στις 8 Οκτωβρίου 1827»

Κατ. 70

Αντίγραφο του εγγράφου από τη συλλογή του Ρωσικού Κρατικού Αρχείου του Πολεμικού Στόλου

Ραпорт начальствующего эскадрой контр-адмирала графа Л. П. Гейдена начальнику Морского штаба вице-адмиралу А. В. фон Моллеру о представлении к наградам офицеров и нижних чинов, отличившихся в Наваринском сражении Мальта, 13 (25) ноября 1827

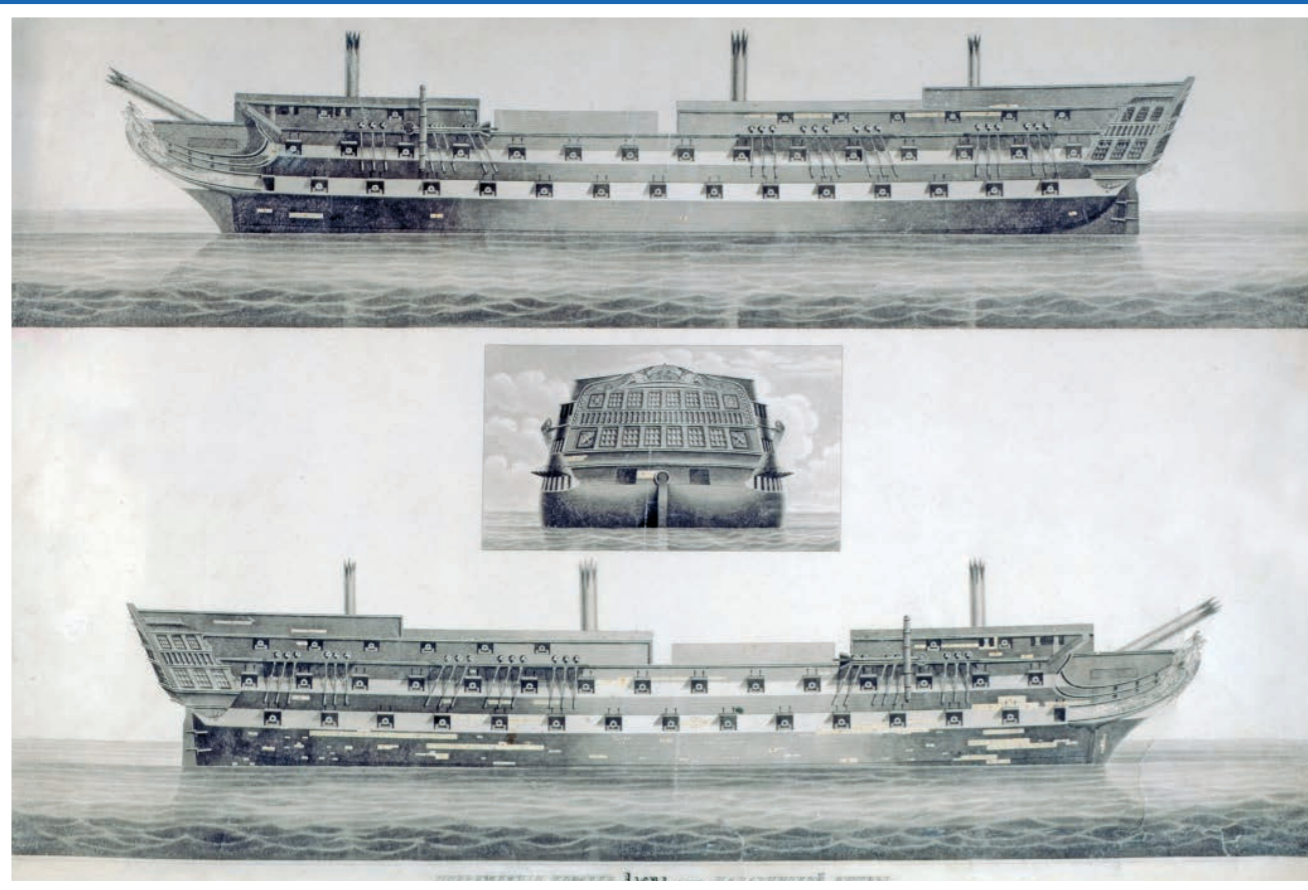
Κατ. 71

Κοπία документа из собрания Российского государственного архива Военно-Морского Флота

Έκθεση του Διοικητή της Μοίρας, του Αντιναύαρχου Κόμη Χέυδεν προς τον Αρχηγό του Ναυτικού Επιτελείου, Αντιναύαρχο Α. Β. Φον Μόλλερ σχετικά με την απονομή παρασήμων στους Αξιωματικούς και ναύτες κατώτερων βαθμών που διακρίθηκαν στη Νναυμαχία του Ναβαρίνου Μάλτα, 13 (25) Νοεμβρίου 1827

Κατ. 71

Αντίγραφο του εγγράφου από τη συλλογή του Ρωσικού Κρατικού Αρχείου του Πολεμικού Στόλου

Неизвестный художник
**Повреждения 74-пушечного корабля «Азов»,
 полученные в ходе Наваринского сражения**
 Россия, вторая четверть XIX века

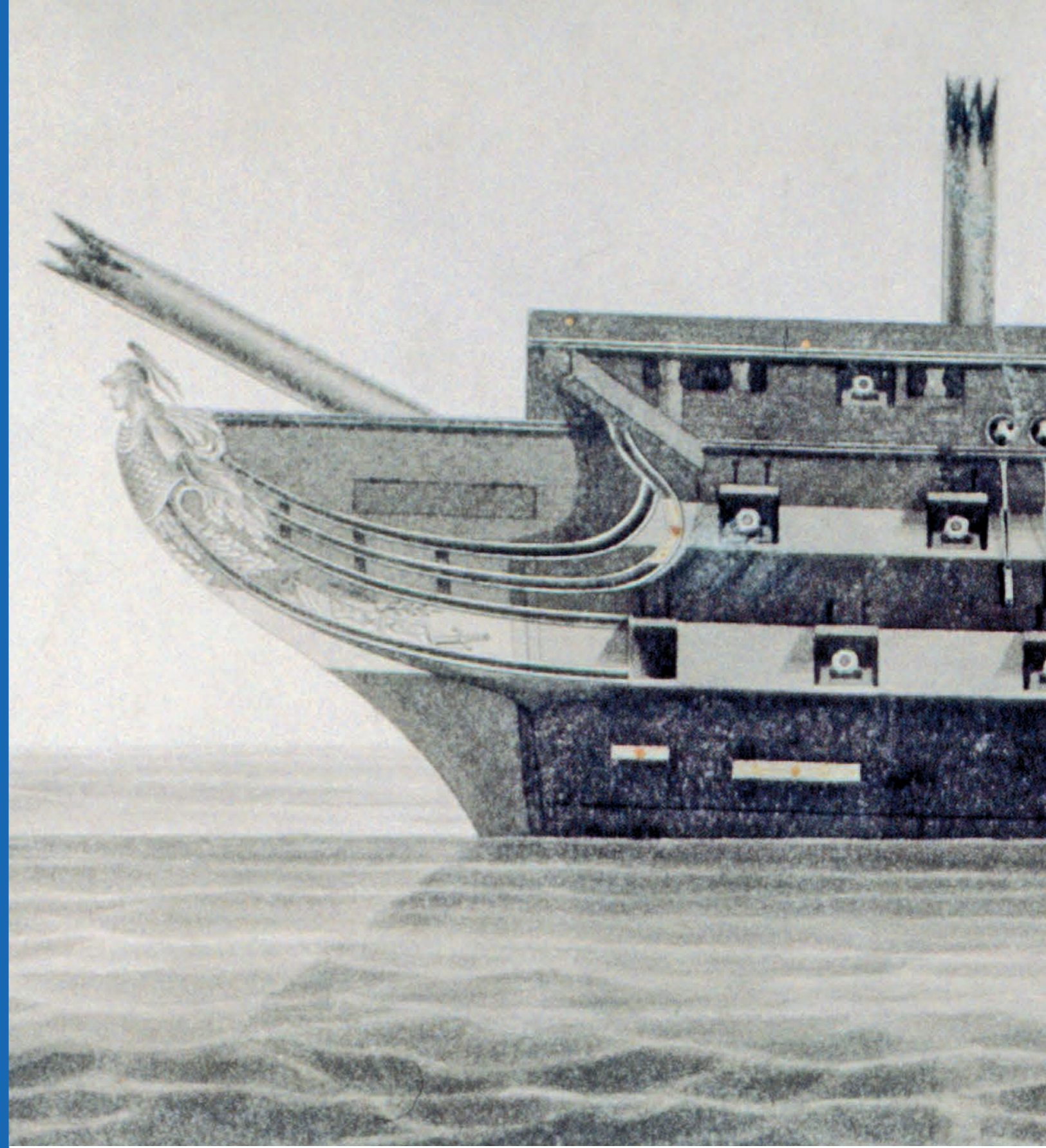
Κατ. 41

Союзный флот не имел потерь в кораблях, но они были сильно повреждены. В русской эскадре особенно тяжелые повреждения получили «Азов», «Гангут» и «Иезекииль». У «Азова» было 153 пробоины в обоих бортах и корме, в том числе 7 — по ватерлинии и ниже, пробиты все мачты, стеньги и реи, разбиты все шлюпки.

Άγνωστος ζωγράφος
**Ζημιά της ναυαρχίδας «Αζόφ» με 74 κανόνια
 στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου**
 Ρωσία, δεύτερο τέταρτο του 19^{ου} αι.

Κατ. 41

Ο συμμαχικός στόλος δεν έχασε κανένα πλοίο, αλλά υπέστη μεγάλες ζημιές. Στη ρωσική μοίρα, ιδιαίτερα σοβαρές ζημιές υπέστησαν η ναυαρχίδα «Αζόφ» και τα πλοία «Γκανγκούτ» και «Ιεζεκιήλ». Το «Αζόφ» είχε 153 σπές στις δύο πλευρές και στην πρύμνη, εκ των οποίων 7 — κατά μήκος της ισάλου γραμμής και κάτωθεν αυτής. Υπέστησαν ζημιές όλα τα κατάρτια και καταστράφηκαν όλες οι λέμβοι.

Неизвестный художник
**Русский флот входит
в гавань Мальты**
Великобритания,
вторая четверть XIX века

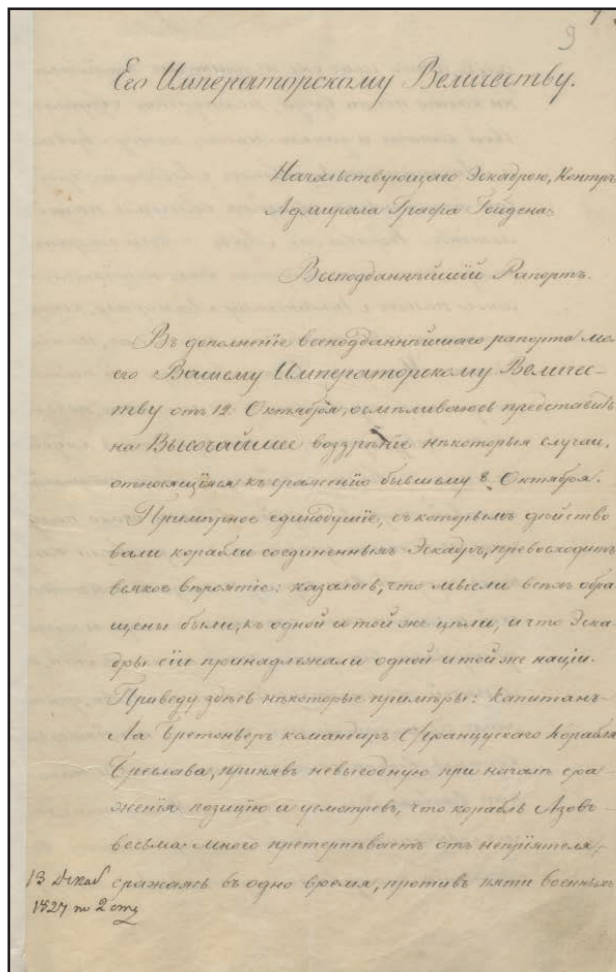
Κατ. 40

Άγνωστος ζωγράφος
**Είσοδος της ρωσικής μοίρας
στο λιμάνι της Μάλτας**
Μεγάλη Βρετανία, δεύτερο
τέταρτο του 19^{ου} αι.

Κατ. 40

THE RUSSIAN FLEET
ENTRING THE GREAT HARBOUR OF MALTA

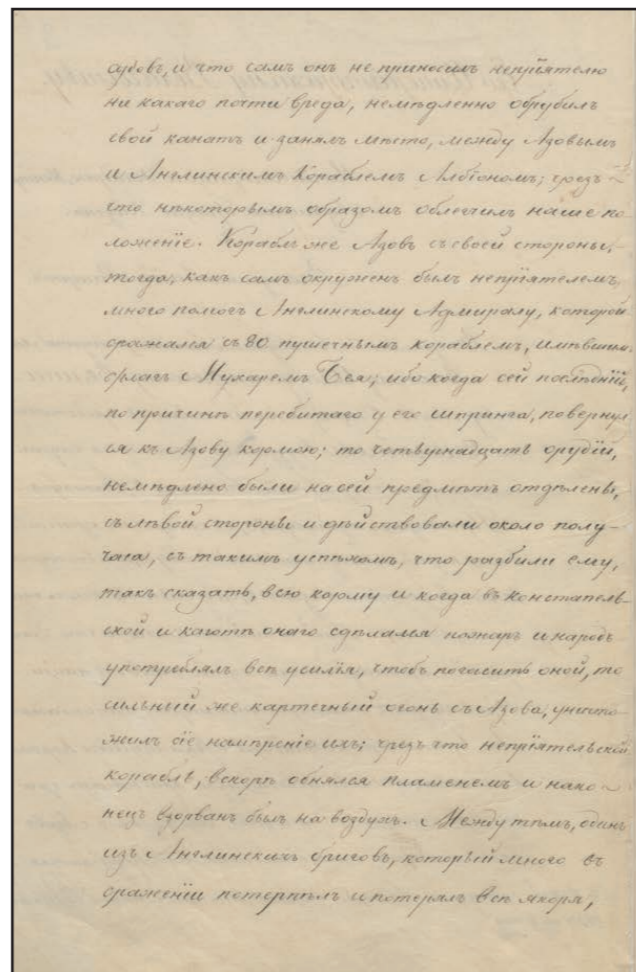

Ο награде чинов, особо отличившихся в сражении при истреблении турецко-египетского флота при Наварине 1827-1829

«Всеподданнейший рапорт Его Императорскому Величеству начальствующего эскадрю контр-адмирала графа Гейдена» об успешных действиях корабля «Азов» Мальта, 13 (25) ноября 1827

Κατ. 72

Κοπια документа из собрания Российского государственного архива Военно-Морского Флота

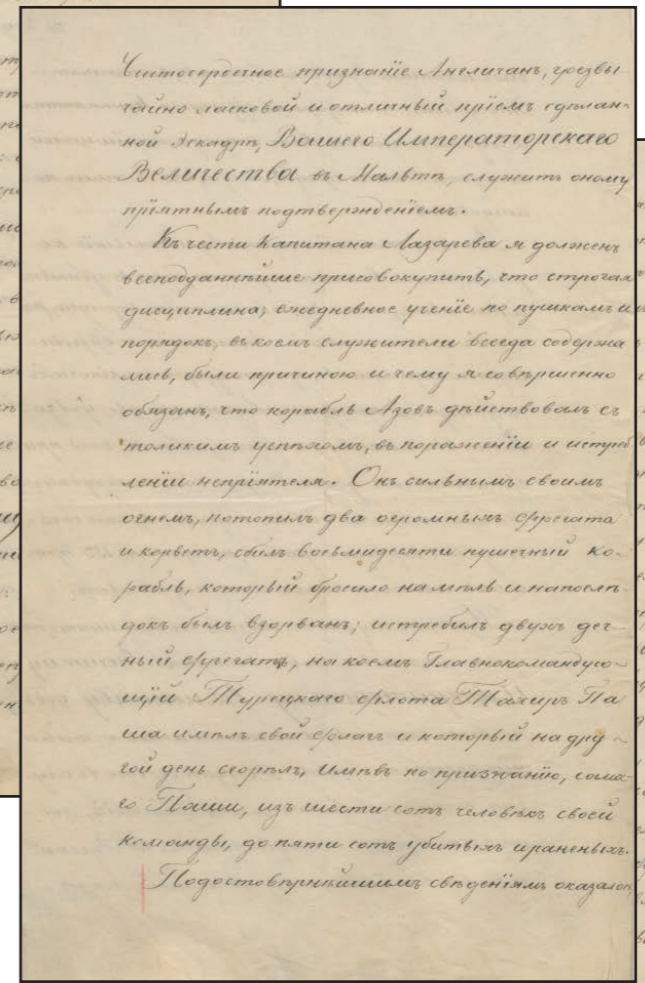
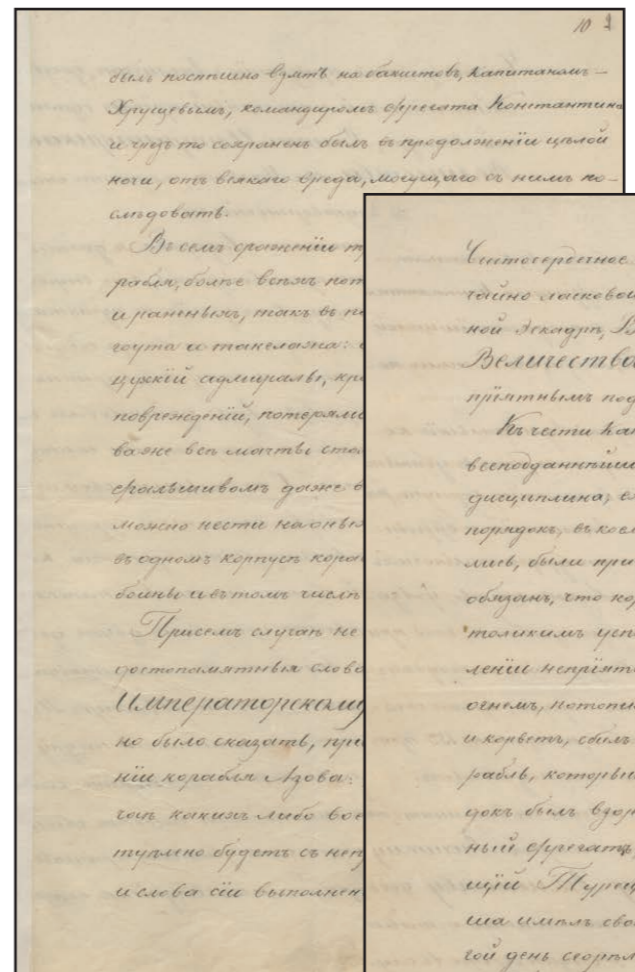

Σχετικά με την προαγωγή των ναυτικών οι οποίοι διακρίθηκαν στη Ναυμαχία με τον τουρκο-αιγυπτιακό στόλο στο Ναβαρίνο 1827-1829

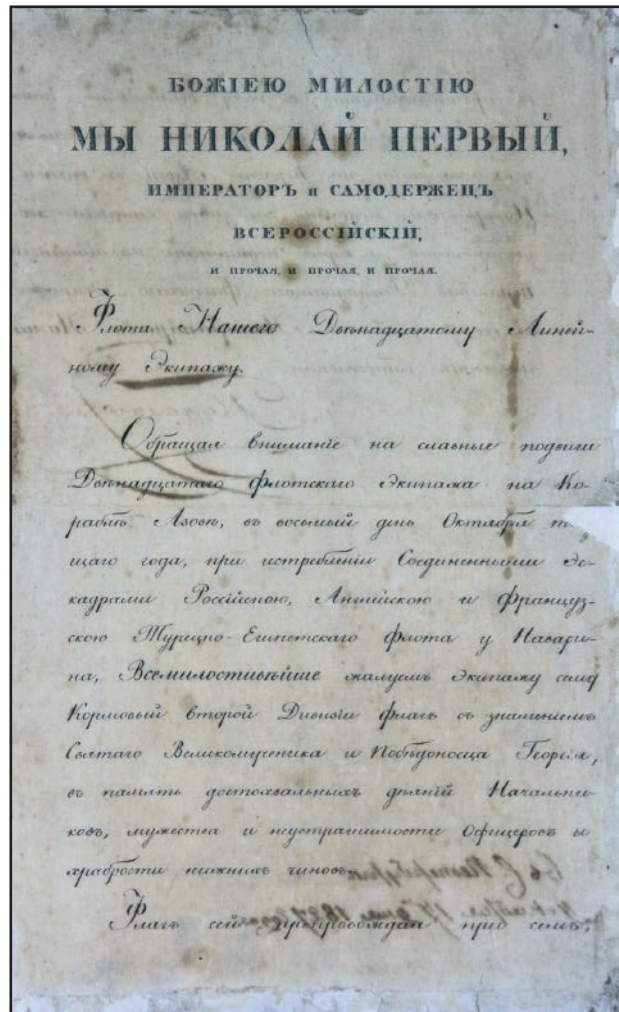
«Η έκθεση στην Αυτοκρατορική Αυτού Μεγαλειότητα από τον Διοικητή της μοίρας, Αντιναύαρχο Κόμη Χέυδεν» για τις επιτυχείς ενέργειες του πλοίου «Αζόφ» Μάλτα, 13 (25) Νοεμβρίου 1827

Κατ. 72

Αντίγραφο του εγγράφου από τη συλλογή του Ρωσικού Κρατικού Αρχείου του Πολεμικού Στόλου

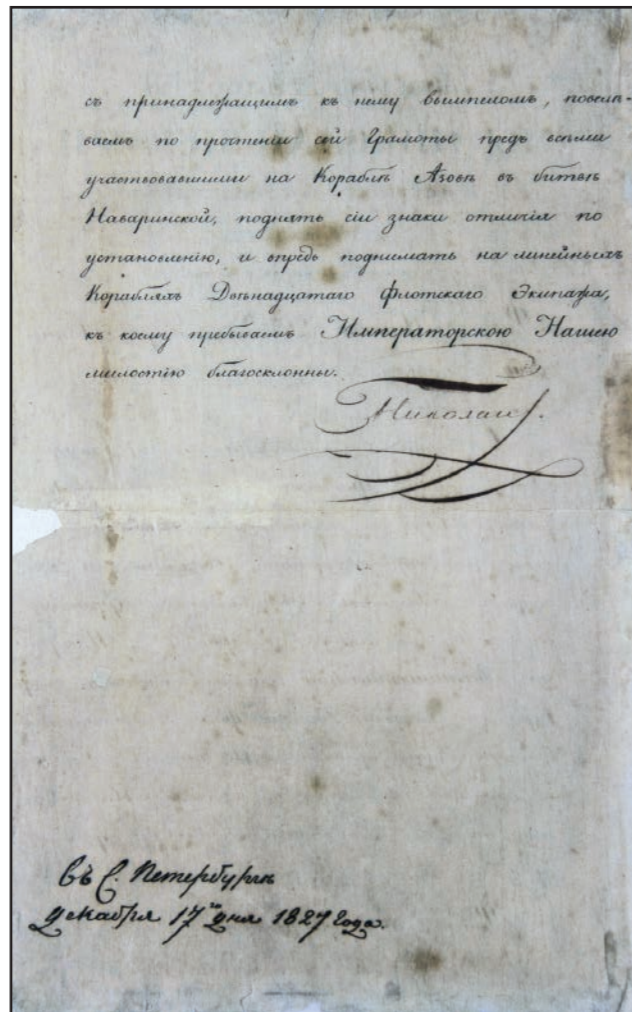
№ 153.
Ναβαρίνο 13^{ου} ημερ.
1827 Έτος.
Μαλτα

**Указ императора Николая I
 о награждении 12-го флотского экипажа
 кормовым Георгиевским флагом**
 Россия, 17 декабря 1827

Κατ. 45

Моряками 12-го флотского экипажа был уком-
 плектован личный состав корабля «Азов».

**Διαταγή του Νικολάου Α΄ για την επιβράβευση του
 δωδέκατου ναυτικού πληρώματος με τη σημαία
 του Αγίου Γεωργίου**
 Ρωσία, 17 Δεκεμβρίου 1827

Κατ. 45

Οι ναυτικοί του 12ου ναυτικού πληρώματος επάνδρω-
 σαν το πλοίο «Αζόφ».

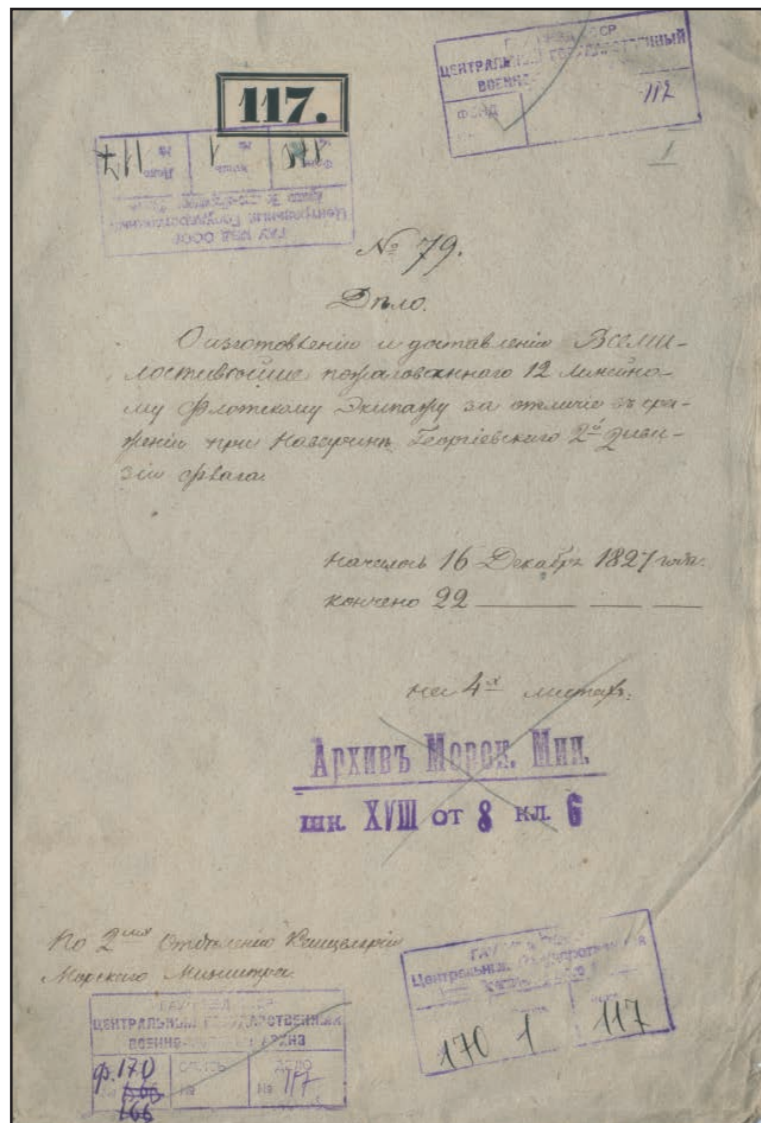

С. В. Пен
Наваринское сражение
 СССР, 1986

Κατ. 8

Σεργκέι Πεν
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
 Σοβιετική Ένωση, 1986

Κατ. 8

Обложка дела об изготовлении и доставлении Высочайше пожалованного 12-му флотскому экипажу за отличие в сражении при Наварине Георгиевского флага
Россия, 1827

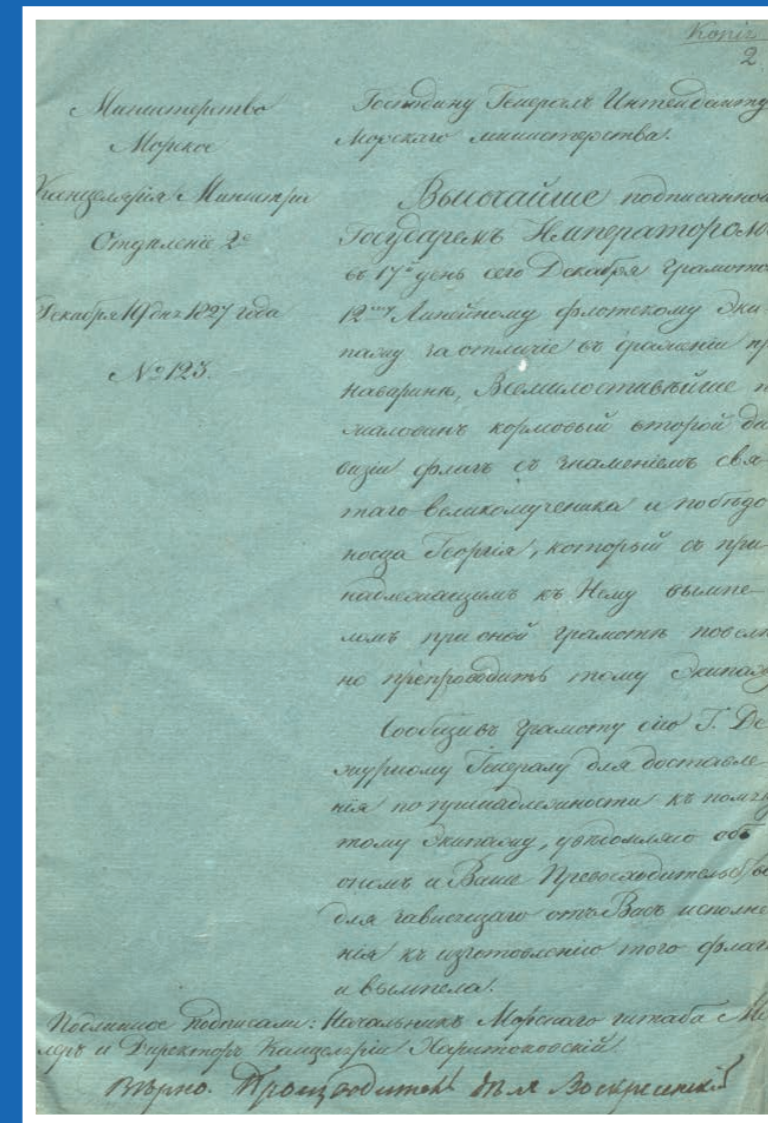
Κατ. 73

Κοπία документа из собрания Российского государственного архива Военно-Морского Флота

Πρόσθια όψη του φακέλου περί της κατασκευής και παράδοσης της Σημαίας του Αγίου Γεωργίου που απονεμήθηκε από τον Αυτοκράτορα στο 12ο ναυτικό πλήρωμα για τη γενναϊότητά του στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Ρωσία, 1827

Κατ. 73

Αντίγραφο του εγγράφου από τη συλλογή του Ρωσικού Κρατικού Αρχείου του Πολεμικού Στόλου

Предписание генерал-интенданту Морского министерства об изготовлении и препровождении Всемиловнейше пожалованных 12-му флотскому экипажу Георгиевского флага и вымпела
Россия, 19 (31) декабря 1827

Κατ. 74

Κοπία документа из собрания Российского государственного архива Военно-Морского Флота

Διαταγή στον Αρχιφροντιστή του Υπουργείου Θαλασσίων Υποθέσεων περί της κατασκευής και παράδοσης της Σημαίας του Αγίου Γεωργίου και του λαβάρου, που απονεμήθηκε από τον Αυτοκράτορα στο 12ο ναυτικό πλήρωμα
Ρωσία, 19 Δεκεμβρίου (31), 1827

Κατ. 74

Αντίγραφο του εγγράφου από τη συλλογή του Ρωσικού Κρατικού Αρχείου του Πολεμικού Στόλου

С. В. Пен
Подъем кормового Георгиевского флага
на корабле «Азов» 23 марта 1828 года
в бухте Ла-Валлетты
Россия, 1997

Κατ. 7

Церемония награждения линейного корабля «Азов» кормовым Георгиевским флагом состоялась на острове Мальта в порту Ла-Валлетта, крупнейшей британской военно-морской базе на Средиземном море, куда пришла русская эскадра после Наваринского сражения. По окончании богослужения флаг был поднят под троекратное «ура» и салют кораблей русской эскадры.

Σεργκεί Πεν
Έπαρση της σημαίας του Αγίου Γεωργίου
τη ναυαρχίδα «Αζόφ» στις 23 Μαρτίου 1828
στον όρμο της Βαλέτας
Ρωσία, 1997

Κατ. 7

Η τελετή έπαρσης της σημαίας του Αγίου Γεωργίου στη ναυαρχίδα «Αζόφ» πραγματοποιήθηκε στο νησί της Μάλτας στο λιμάνι της Βαλέτας, στη μεγαλύτερη βρετανική ναυτική βάση στη Μεσόγειο, όπου η ρωσική μοίρα κατέπλευσε μετά τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου. Μετά τη Θεία Λειτουργία, ακολούθησε η έπαρση της σημαίας συνοδευόμενη από τρεις επευφημίες «ΖΗΤΩ» και χαιρετισμούς από τα πλοία της ρωσικής μοίρας.

Рисунок Георгиевского кормового флага
Россия, 1828

Κατ. 59

Этот флаг получил в награду 12-й флотский экипаж, личным составом которого был укомплектован линейный корабль «Азов». В отличие от Андреевского флага, на перекрестие Георгиевского кормового флага наложен красный щит с изображением Святого Георгия Победоносца.

Рисунок помещен в альбоме «Изображение российских штандартов и вымпелов ныне употребляемых».

Σχέδιο της σημαίας του Αγ. Γεωργίου
Ρωσία, 1828

Κατ. 59

Η σημαία αυτή απονεμήθηκε στο 12ο ναυτικό πλήρωμα, που υπηρετούσε στη ναυαρχίδα «Αζόφ». Αντίθετα από τη σημαία του Αγίου Ανδρέα, στη μέση τοποθετείται μια κόκκινη ασπίδα με την εικόνα του Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου.

Λεύκωμα «Εικόνες των ρωσικών λαβάρων και σημαιών, σε χρήση».

Подлинный флаг линейного корабля «Азов»
на ступенях здания Центрального военно-морского музея
СССР, Ленинград, 1968

Κατ. 68

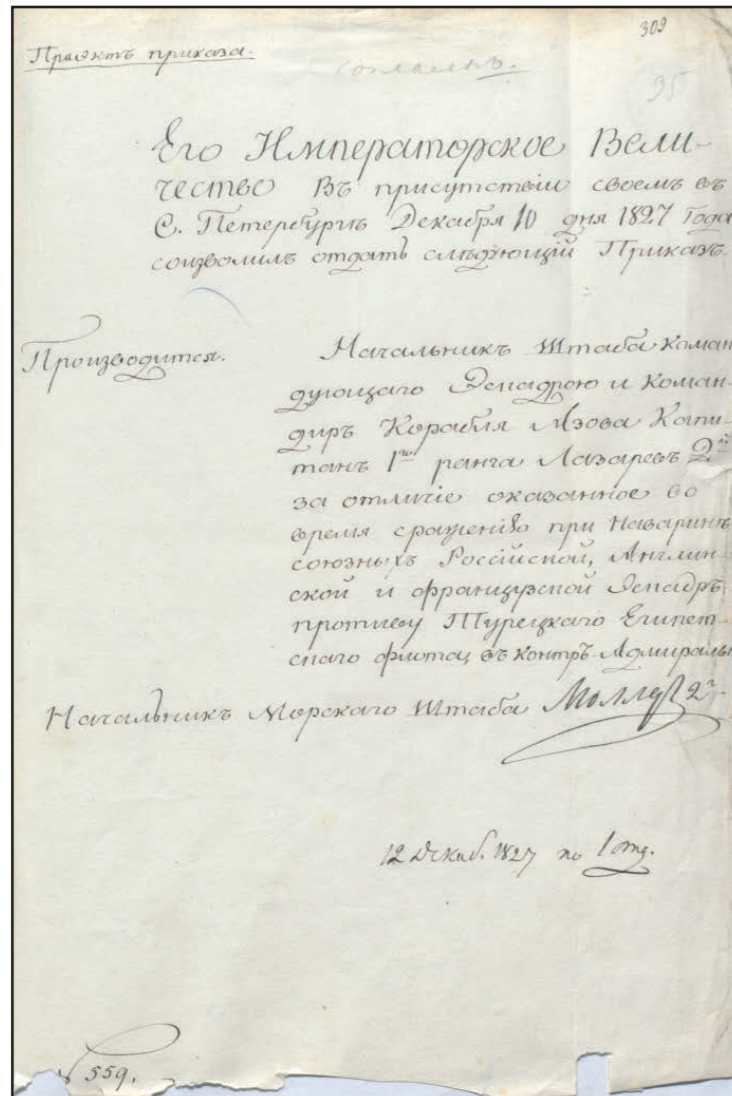
Георгиевский кормовой флаг 74-пушечного корабля «Азов» поступил в Морской музей из Кронштадтского морского арсенала в 1873 году. Из-за огромных размеров — 9,5 на 14,5 метра — он не экспонировался.

Уникальный снимок реликвии сделан в здании Биржи на Стрелке Васильевского острова, где с 1939 по 2012 год располагался Центральный военно-морской музей, перед реставрацией флага в 1968 году.

Αυθεντική σημαία από τη ναυαρχίδα «Αζόφ»
στις σκάλες του Κεντρικού Πολεμικού Ναυτικού Μουσείου
Σοβιετική Ένωση, Λένινγκραντ, 1968

Κατ. 68

Η σημαία του Αγίου Γεωργίου από το πλοίο «Αζόφ» με 74 κανόνια παραδόθηκε στο Ναυτικό Μουσείο από το ναυτικό οπλοστάσιο της Κροστάνδης το 1873. Είναι διαστάσεων 9,5 επί 14,5 μέτρων και ως εκ τούτου δεν εκτίθεται σε εκθεσιακό χώρο του Μουσείου. Από το 1939 έως το 2012, το Κεντρικό Ναυτικό Μουσείο (πρώην Ναυτικό Μουσείο) βρισκόταν στο κτίριο του Χρηματιστηρίου στο νησί Βασιλιέφσκι. Η φωτογραφία τραβήχτηκε πριν την αποκατάσταση της σημαίας το 1968. Σήμερα, η σημαία του πλοίου Αζόφ εξακολουθεί να διατηρείται στα αρχεία του Κεντρικού Πολεμικού Ναυτικού Μουσείου.

Утвержденный проект приказа от 10 декабря 1827 года о производстве начальника штаба командующего эскадрой, командира корабля «Азов» капитана 1 ранга М. П. Лазарева за отличие в Наваринском сражении в контр-адмиралы
Россия, 1827

Κατ. 75

Κοπία документа из собрания Российского государственного архива Военно-Морского Флота

Εγκερμένο σχέδιο διαταγής της 10ης Δεκεμβρίου 1827 για την απονομή του βαθμού του Αντιναυάρχου στον Επικεφαλής του επιτελείου της μοίρας, Διοικητή του πλοίου «Αζόφ» Πλοιάρχο Μ.Π. Λάζαρεβ για την γενναιότητά του στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Ρωσία, 1827

Κατ. 75

Αντίγραφο του εγγράφου από τη συλλογή του Ρωσικού Κρατικού Αρχείου του Πολεμικού Στόλου

Корпус командир	На каком звание воевавшие в сражении, знаки военного ордена св. Георгия, за отличие в войне с персиями, при Наварине.	По какому числу командир	Знаки
	Корабль Азов На Азовском бюро в ранге Гардмарина		
Морской эскадрона Корпус	Воевал в сражении при Наварине	76-496	11419
Морской эскадрона Корпус	Воевал в сражении при Наварине	46-979	
	Воевал в сражении при Наварине	46-489	
	Воевал в сражении при Наварине	46-486	
	Воевал в сражении при Наварине	46-460	
	Воевал в сражении при Наварине	46-457	
	Воевал в сражении при Наварине	46-468	
	Воевал в сражении при Наварине	46-452	
	Воевал в сражении при Наварине	46-451	
	Воевал в сражении при Наварине	46-458	
	Воевал в сражении при Наварине	76-496	

Ο ναграда знаками военного ордена Святого Георгия нижних чинов, отличившихся в сражении при Наварине
Россия, 1829

Именной список награжденных знаком отличия военного ордена Святого Георгия (1-я страница)

Κατ. 76

Κοπία документа из собрания Российского государственного архива Военно-Морского Флота

Περί απονομής του παρασήμου του Αγίου Γεωργίου στους ναυτικούς κατώτερων βαθμών, οι οποίοι διακρίθηκαν στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Ρωσία, 1829

Ονομαστικός κατάλογος των βραβευθέντων με το παράσημο του Αγίου Γεωργίου (1η σελίδα)

Κατ. 76

Αντίγραφο του εγγράφου από τη συλλογή του Ρωσικού Κρατικού Αρχείου του Πολεμικού Στόλου

Боярд
**Настольная медаль
«Победа англо-франко-русского флота
над турками у Наварина. 20 октября 1827 года»**
Франция, 1827 (?)

Κατ. 58

Αvers: **LA FLOTTE ANGLO FRANCO RUSSE VAINQUIT LES TURCS À NAVARIN LE 20 . 1827** : (Αγγλο-φранκο-руссκый флот победил турок при Нварине. 20 октябρя 1827). Внутρι κρυγωβυ надписи голова Минервы в шлеме, обращенная вправо.

Реверс: **CODRINGTON - HEIDEN - DE RIGNY** (Κοδρινγτον, Γейден, де Ринь). Три короны, обращенные друг к другу основаниями, образуют треугольник. Между ними выбиты сияющие кресты, над коронами имена командующих эскадрами.

Μπογιάρντ
Επιτραπέζιο μετάλλιο «Νίκη του Άγγλο-Γαλλο-Ρωσικού στόλου επί των Τούρκων στο Ναβαρίνο. 20 Οκτωβρίου 1827»
Γαλλία, 1827 (?)

Κατ. 58

Εμπρόσθια όψη: **LA FLOTTE ANGLO FRANCO RUSSE VAINQUIT LES TURCS À NAVARIN LE 20 . 1827** : (Ο αγγλο-γαλλο-ρωσικός στόλος νίκησε τους Τούρκους στο Ναβαρίνο. 20 Οκτωβρίου 1827). Μέσα στην κυκλική επιγραφή απεικονίζεται το κεφάλι της Αθηνάς με κράνος, στραμμένο προς τα δεξιά. Πίσω όψη: **CODRINGTON - HEIDEN - DE RIGNY** (Κόδρινγκτον, Χέυδεν, ντε Ρινύ). Τρεις κορώνες με τις βάσεις τους αντικριστές σχηματίζουν ένα τρίγωνο, μεταξύ των οποίων χαραχτηκαν λαμπεροί σταυροί, πάνω από τα στέμματα αναγράφονται τα ονόματα των Διοικητών της μοίρας.

Неизвестный художник
Барельеф с надписью «LE COMBAT DE NAVARIN»
Франция, XX век

Κατ. 44

Барельеф изготовлен в память о Наваринском сражении 1827 года.

Άγνωστος ζωγράφος
Ανάγλυφο με επιγραφή «LE COMBAT DE NAVARIN»
Γαλλία, 20^{ος} αι.

Κατ. 44

Το ανάγλυφο κατασκευάστηκε προς τιμήν της Ναυμαχίας του Ναβαρίνου το 1827.

И. Е. Егоров, И. Иванов
**Μοδελή 86-пушечного корабля «Память Азова»
на стапеле**
Россия, 1832-1833

Κατ. 49

Μοδελή ιζοβραжает корпус построенного на стапеле корабля перед спуском на воду. «Память Азова» был построен в 1831 году в Архангельском адмиралтействе корабельным мастером В. А. Ершовым. На корме модели поднят Георгиевский флаг, который носили корабли с названием «Память Азова» и «Память Меркурия» в честь героических кораблей-предшественников.

Ι. Εγκόροβ, Ι. Ιβανόβ
**Μοντέλο της ναυαρχίδας «Μνήμη του Αζόφ»
με 86 κανόνια**
Ρωσία, 1832-1833

Κατ. 49

Το μοντέλο απεικονίζει το πλοίο πριν από την καθέλκυση. Το πλοίο «Μνήμη του Αζόφ» ναυπηγήθηκε το 1831 στο Ναυαρχείο της πόλης Αρχάγγελσκ από τον ναυπηγό V. A. Ershov. Στην πρύμνη του μοντέλου υψώθηκε η σημαία του Αγίου Γεωργίου, την οποία έφεραν τα πλοία «Μνήμη του Αζόφ» και «Μνήμη του Ερμή» προς τιμήν των ηρωικών πρωτότυπων πλοίων.

**Φραγμέντ носового украшения
крейсера «Память Азова»**
Россия, 1886-1890

Κατ. 67

**Τμήμα διακόσμησης από την
πλώρη της ναυαρχίδας
«Μνήμη του Αζόφ»**
Ρωσία, 1886-1890

Κατ. 67

Памятник русским морякам на острове Сфактирия (Греция), погибшим в Наваринском сражении 8 октября 1827 года. Мемориальная стела над плитой была установлена Советским Посольством 20 октября 1960 года 1960-е

Κατ. 69

Сфактирия — греческий каменистый остров у юго-западной оконечности полуострова Пелопоннес, у входа в Наваринскую бухту.

Μνημείο προς τιμήν των Ρώσων ναυτικών στο νησί Σφακτηρία (Ελλάδα), οι οποίοι πέθαναν στη ναυμαχία του Ναβαρίνου στις 8 Οκτωβρίου 1827. Η αναμνηστική στήλη πάνω από την πλάκα ανεγέρθηκε από τη Σοβιετική Πρεσβεία στις 20 Οκτωβρίου 1960 Δεκαετία του 1960

Κατ. 69

Η Σφακτηρία είναι βραχώδες νησί στα νοτιοδυτικά άκρα της Πελοποννήσου, στην είσοδο του όρμου του Ναβαρίνου.

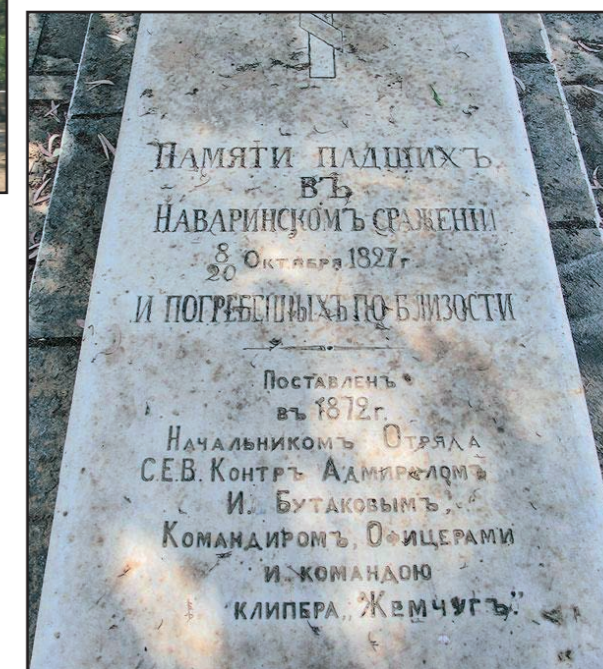
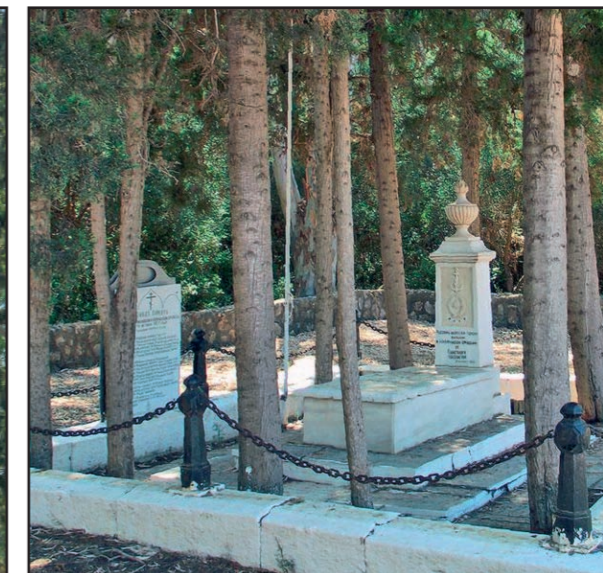

Деревянная русская церковь и общий вид мемориала на острове Сфактирия, посвященный русским морякам, погибшим в Наваринском сражении

Ξύλινη ρωσική εκκλησία και πανοραμική θέα του μνημείου στο νησί Σφακτηρία, αφιερωμένου στους Ρώσους ναυτικούς που πέθαναν στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου

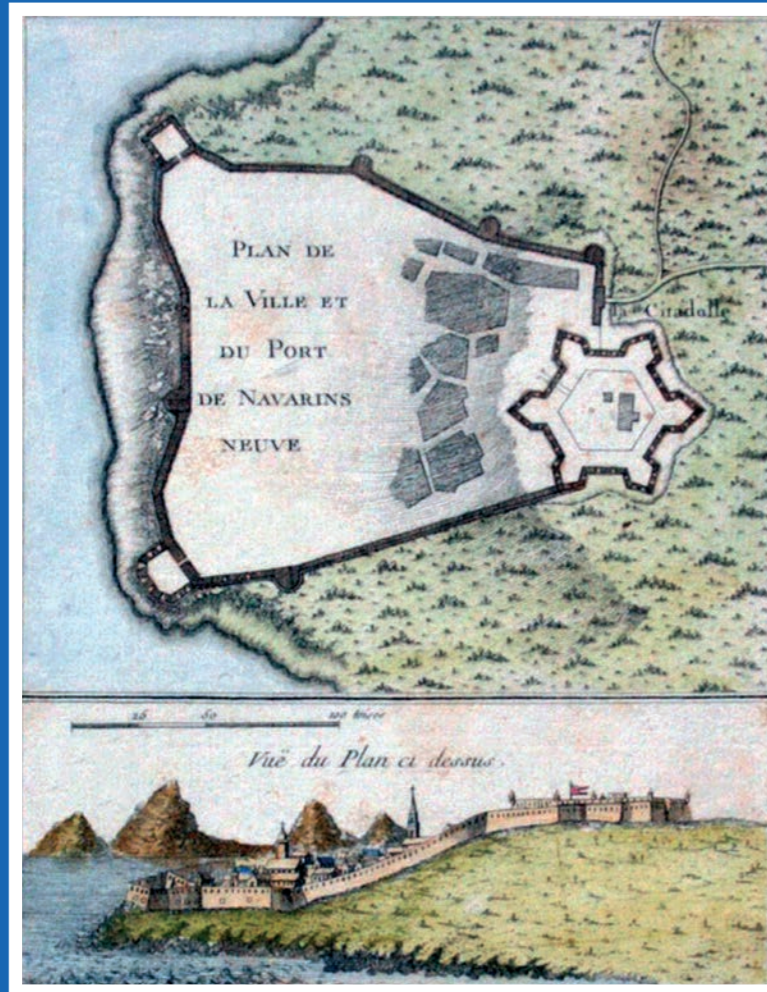
После Наваринского сражения погибших моряков союзники похоронили на трех островах бухты: русских моряков — на острове Сфактирия, французских — на острове Пилос, английских — на острове Чепонаки. Познее над могилами установили мемориальные плиты и памятники.

Церковь была возведена в 1872 году на месте разрушенной в 1825 году византийской церкви Вознесения Иисуса Христа (Панагула), тогда же появилась и мемориальная плита с надписью «Памяти павших в Наваринском сражении 8/20 октября 1827 г. и погребенных по близости. Поставлен в 1872 г. Начальником Отряда С.Е.В. Контрь Адмираломъ И. Бутаковымъ, Командиромъ, Офицерами и командою клипера "Жемчугъ"».

В 1960 году над захоронением установлена вертикальная стела с гербом СССР, якорями и надписью: «Русским морякам-героям, павшим в Наваринском сражении, от Советского Посольства. 20 октября 1960 г.»

В 1996 году установлена еще одна мемориальная плита от морского историко-культурного общества «Петрофлот».

Неизвестный художник
План и вид порта и крепости Наварин
Франция, XIX век

Κατ. 43

Широко распространенное изображение крепостных сооружений в XIX веке. Представляет собой совмещение плана (вид сверху) и панорамы приморского города-крепости Наварин.

Άγνωστος ζωγράφος
Σχέδιο και εικόνα του φρουρίου του Ναβαρίνου
Γαλλία, 19^{ος} αι.

Κατ. 43

Ευρέως διαδεδομένη απεικόνιση των οχυρώσεων του Ναβαρίνου του 19^{ου} αιώνα. Συνδυασμός κάτοψης και απεικόνισης του φρουρίου του Ναβαρίνου.

Живопись

1. И. К. Айвазовский
Кронштадтский рейд
Россия, 1840-е годы
Холст, масло. 124x199 см
Инв. № 01 Ж-70; КП-1588
2. Л. Д. Блинов, копия с И. К. Айвазовского
Вход союзной эскадры в Наваринскую бухту 8 октября 1827 г.
Россия, 1888 год
Холст, масло. 93x157 см
Инв. № 01 Ж-13; КП-1516
3. Неизвестный художник
Наваринское сражение. 8 октября 1827 г.
Россия, вторая половина XIX века
Холст, масло. 38,5x58 см
Инв. № 01 Ж-203; КП-1748
4. Неизвестный художник
Наваринский бой
Первая половина XIX века
Холст, масло. 52x85 см
Инв. № 01 Ж-115; КП-1653
5. М. С. Ткаченко
Наваринское сражение
Россия, 1907 год
Холст, масло. 110x155 см
Инв. № 01 Ж-1276; КП-39052

Ζωγραφική

1. Ιβάν Αϊβαζόβσκι
Ναύσταθμος Κροστάνδης
Ρωσία, δεκαετία του 1840
Καμβάς, λαδομπογιά. 124x199 cm.
Αρ. κατ. № 01 Ж-70; КП-1588
2. Λεονίντ Μπλινόφ, ένα αντίγραφο από μια ζωγραφική του Ιβάν Αϊβαζόβσκι
Είσοδος της συμμαχικής μοίρας στον όρμο του Ναβαρίνου στις 8 Οκτωβρίου 1827
Ρωσία, 1888
Καμβάς, λαδομπογιά. 93x157 cm.
Αρ. κατ. № 01 Ж-13; КП-1516
3. Άγνωστος ζωγράφος
Ναυμαχία του Ναβαρίνου 8 Οκτωβρίου 1827
Ρωσία, δεύτερο μισό του 19^{ου} αι.
Καμβάς, λαδομπογιά. 38,5x58 cm.
Αρ. κατ. № 01 Ж-203; КП-1748
4. Άγνωστος ζωγράφος
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Πρώτο μισό του 19^{ου} αι.
Καμβάς, λαδομπογιά. 52x85 cm.
Αρ. κατ. № 01 Ж-115; КП-1653
5. Μιχαήλ Τκατσένκο
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Ρωσία, 1907
Καμβάς, λαδομπογιά. 110x155 cm.
Αρ. κατ. № 01 Ж-1276; КП-39052

6. Неизвестный художник
Κοράβη «Αζοβ» после Ναβαρινского боя входит в порт Λα-Βαλεττα. 1827 γ.
Первая половина XIX века
Χολστ, μάσλο. 38x58 см
Инв. № 01 Ж-202; КП-1747

7. С. В. Пен
Подъём кормового Георгиевского флага на корабле «Азов» 23 марта 1828 года в бухте Λα-Βαλεττα
Россия, 1997 год
Χολστ, μάσλο. 75x127 см
Инв. № 01 Ж-2443; КП-55933

8. С. В. Пен
Ναβαρινское сражение
СССР, 1986 год
Χολστ, μάσλο. 47x97 см
Инв. № 01 Ж-2178; КП-51127

9. В. А. Бобров, копия с картины Е. И. Ботмана
Αδμνρλ Λ. Π. Γейден (1772–1850)
Россия, 1909 год
Χολστ, μάσλο. 104x139 см
Инв. № 01 Ж-281; КП-1959

Голландец по происхождению. На русской службе с 1795 года. Командовал русской эскадрой в Ναβαρινском сражении. Держал флаг на линейном корабле «Αζοβ». За победу в сражении произведен в чин вице-адмирала и пожалован орденом Святого Георгия 3-й степени. Награжден французским, английским и греческим орденами.

10. Э. К. Брюннинг
Α. Π. Αβνнов (1786–1854)
Россия, 1853 год
Χολστ, μάσλο. 73x63 см
Инв. № 01 Ж-1901; КП-46885

6. Άγνωστος ζωγράφος
Η ναυαρχίδα «Αζόφ» μετά τη Ναυμαχία του Ναβαρινου εισέρχεται στον λιμάνι της Βαλέτας. 1827
Прώτο μισό του 19^{ου} αι.
Καμβάς, λαδομπογιά. 38x58 см.
Αρ. κατ. № 01 Ж-202; КП-1747

7. Σεργκέι Пен
Έπαρση της σημαίας του Αγίου Γεωργίου στη ναυαρχίδα «Αζόφ» στις 23 Μαρτίου 1828 στον όρμo της Βαλέτας
Ρωσία, 1997
Καμβάς, λαδομπογιά. 75x127 см.
Αρ. κατ. № 01 Ж-2443; КП-55933

8. Σεργκέι Пен
Ναυμαχία του Ναβαρινου
Σοβιετική Ένωση, 1986
Καμβάς, λαδομπογιά. 47x97 см.
Αρ. κατ. № 01 Ж-2178; КП-51127

9. Βίκτωρ Μπομπρόβ, αντίγραφο βασισμένο στο έργο του Εγκόρ Μπότμαν
Ναύαρχος Λ. Χέυδεν (1772–1850)
Ρωσία, 1909
Καμβάς, λαδομπογιά. 104x139 см.
Αρ. κατ. № 01 Ж-281; КП-1959

Ολλανδός στο γένος, υπηρέτησε στο ρωσικό στόλο από το 1795. Διοικητής της ρωσικής μοίρας στη Ναυμαχία του Ναβαρινου και της ναυαρχίδας «Αζόφ». Για τη νίκη στη Ναυμαχία, προήχθη στον βαθμό του Αντιναύαρχου και του απονεμήθηκε το παράσημο του Τάγματος του Αγίου Γεωργίου, Γ΄ Τάξεως. Επίσης, του απονεμήθηκαν γαλλικά, αγγλικά και ελληνικά παράσημα.

10. Ε. Μπριούνινγκ
Αλέξανδρος Αβίνοβ (1786–1854)
Ρωσία, 1853
Καμβάς, λαδομπογιά. 73x63 см.
Αρ. κατ. № 01 Ж-1901; КП-46885

11. И. А. Тюрин
И. Π. Εпанчин (1788–1875)
Россия, 1875 год
Χολστ, μάσλο. 98x134 см
Инв. № 01 Ж-275; КП-1948

В Ναβαρινском сражении в чине капитан-лейтенанта командовал фрегатом «Проворный».

12. Μ. И. Дромметр
Αδμνρλ Δ. Η. Σενяβνн (1763–1831)
СССР, 1941 год
Χολστ, μάσλο. 87 x 107 см
Инв. № 01 Ж-528; КП-14882

13. Λ. Δ. Блинoв
Ναβαρινское сражение
Россия, 1888 год
Χολστ, μάσλο. 94x160 см
ΚΠ ВР-1117

Γραφικά

14. Φ. С. Пашенный
Император Николай I
Россия, середина XIX века
Βυαγα, λιτογραφία. 41,5x29 см
Инв. № 03 Г-883; КП-5516

15. С. П. Шифляр
Смотр императором Николаем I эскадры адмирала Д. Н. Сенявина 10 июня 1827 г.
Россия, 1829 год
Βυаγα, ακβαρель. 54x131 см
Инв. № 02 Ρ-82; КП-3841

16. Π. С. Иванов по рисунку С. П. Шифляра
Смотр императором Николаем I эскадры адмирала Д. Н. Сенявина 10 июня 1827 г.
Литоγραφία Φ. Βαρμунда. Россия, 1829 год

11. Ιβάν Τιούρνι
Ιβάν Εпанτσίν (1788–1875)
Ρωσία, 1875
Καμβάς, λαδομπογιά. 98x134 см.
Αρ. κατ. № 01 Ж-275; КП-1948

Υποπλοίαρχος, Διοικητής, της φρεγάτας «Προβόρνι» στη Ναυμαχία του Ναβαρινου.

12. Μάγδα Δρομμέτρ
Ναύαρχος Δ. Σενιάβνн (1763–1831)
Σοβιετική Ένωση, 1941
Καμβάς, λαδομπογιά. 87x107 см.
Αρ. κατ. № 01 Ж-528; КП-14882

13. Λεονίντ Μπλινόφ
Ναυμαχία του Ναβαρινου
Ρωσία, 1888
Καμβάς, λαδομπογιά. 94x160 см.
Αρ. κατ. ΚΠ ВР-1117

Λιθογραφίες

14. Φιόντορ Πασέννι
Αυτοκράτορας Νικόλαος Α΄
Ρωσία, μέση του 19^{ου} αι.
Χαρτί, χαρακτηριστική. 41,5x29 см.
Αρ. κατ. № 03 Г-883; КП-5516

15. Σαμουήλ Σιφλιάρ
Επιθεώρηση της μοίρας του Ναύαρχου Σενιάβνн από τον Αυτοκράτορα Νικόλαο Α΄ στις 10 Ιουνίου 1827
Ρωσία, 1829
Χαρτί, ακουαρέλα. 54x131 см.
Αρ. κατ. № 02 Ρ-82; КП-3841

16. Π. Σ. Ιβανόβ, αντίγραφο του σχεδίου του Σ. Π. Σιφλιάρ
Επιθεώρηση της μοίρας του Ναύαρχου Σενιάβνн από τον Αυτοκράτορα Νικόλαο Α΄ στις 10 Ιουνίου 1827
Φ. Βάρμουντ. Ρωσία, 1829

Бумага, раскрашенная литография
64x139 cm
Инв. № 03 Γ-4721; КП-28918

17. Ρ. Брандард по оригиналу Дж. Стэнфилда
Πορτσμουτская γαβανή
США, 1875 год
Бумага, гравюра. 22x30 cm
Инв. № 03 Γ-1012; КП-5651

Издание «Художественные сокровища Англии в шедеврах лучших английских, ирландских и шотландских художников и скульпторов, гравированных на стали с оригинальных картин». Издатель Gebbie&Barrie, Филадельфия.

18. Η. Тверской
Αδμιραλ Μ. Π. Λαζαρεβ (1788–1851)
Россия, 1820-е годы
Бумага, литография. 22x30 cm
Инв. № 03 Γ-628; КП-5196

В 1827 году в чине капитана 1 ранга М. П. Лазарев был начальником штаба русской эскадры и командовал линейным кораблем «Азов» в Наваринском сражении. За боевые отличия был произведен в контр-адмиралы и удостоен французской, английской и греческой наград.

19. Неизвестный художник
Η. Π. Επανчин (1787–1872)
Россия, середина XIX века
Бумага, литография. 31x38 cm
Инв. № 03 Γ-606; КП-5173

В Наваринском сражении в чине капитан-лейтенанта командовал фрегатом «Елена».

20. Неизвестный художник
Вице-адмирал сир Эдуард Кодрингтон (1770–1851)
Россия. Литография Φ. Вармунда, 1820-е годы
Бумага, литография. 27,4x19,9 cm
Инв. № 03 Γ-758; КП-В-1166

Χαρτί, έγχρωμη λιθογραφία. 64x139 cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-4721; КП-28918

17. Ρομπέρ Μπράντγκαρντ, αντίγραφο του πρωτότυπου έργου του Τζ. Στένφилντ
Λιμάνι του Πόρτσμουθ
ΗΠΑ, 1875
Χαρτί, χαρακτηριστική. 22x30 cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-1012; КП-5651

Έκδοση «Καλλιτεχνικοί θησαυροί της Αγγλίας από τα αριστουργήματα των καλλίτερων Άγγλων, Ιρλανδών και Σκωτσέζων ζωγράφων και γλυπτών χαραγμένα σε ατσάλι από πρωτότυπους πίνακες». Εκδότης Gebbie & Barrie, Φιλαδέλφεια.

18. Η. Τβερσκόι
Ναύαρχος Μ.Π. Λάζαρεβ (1788–1851)
Ρωσία, δεκαετία του 1820
Χαρτί, λιθογραφία. 22x30 cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-628; КП-5196

Το 1827, με το βαθμό Πλοίαρχου, ο Μ. Λάζαρεφ διορίστηκε Διοικητής του επιτελείου της ρωσικής μοίρας και Διοικητής της ναυαρχίδας «Αζόφ» στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου. Για τη στρατιωτική του επιτυχία προήχθη στο βαθμό του Υποναύαρχου και του απονεμήθηκαν γαλλικά, αγγλικά και ελληνικά παράσημα.

19. Άγνωστος ζωγράφος
Νικόλαος Επαντσίν (1787–1872)
Ρωσία, μέση του 19^{ου} αι.
Χαρτί, λιθογραφία. 31x38 cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-606; КП-5173

Υποπλοίαρχος, Διοικητής της φρεγάτας «Ελενα» στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου.

20. Άγνωστος ζωγράφος
Αντιναύαρχος Σερ Έντουαρντ Κόδρινκτον (1770–1851)
Ρωσία, Φ. Βάρμουντ, δεκαετία του 1820
Χαρτί, λιθογραφία. 27,4x19,9 cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-758; КП-В-1166

Вице-адмирал, главнокомандующий английскими морскими силами в Средиземном море. Как старший по чину возглавил объединенную англо-русско-французскую эскадру. За отличие в Наваринском сражении получил русский орден Святого Георгия 2-й степени, по возвращении в Англию был назначен лордом Адмиралтейства.

21. Π.-Φ. Дюкарм
Αδμιραλ Ανρι Γοτھے δε Ρινьи (1783–1835)
Франция, 1820-е годы
Бумага, литография. 27,4x19,9 cm
Инв. № 03 Γ-3944; КП-23174

С 1827 года командовал французской эскадрой в греческих водах. Принял деятельное участие в победе в Наваринском сражении. Впоследствии морской министр Франции.

22. Неизвестный художник
Βход союзной эскадры в Наваринскую бухту
Великобритания, вторая четверть XIX века
Бумага, акварель. 55x85 cm
Инв. № 02 Ρ-24; КП-3654

23. Неизвестный художник
Πлан Наваринской бухты с дислокацией кораблей союзной эскадры и турецко-египетского флота 20 октября 1827 года перед началом сражения
Франция, середина XIX века
Бумага, гравюра. 37x51 cm
Инв. № 03 Ρ-5949; КП-40597

24. Π. Νικολιά
Πлан Наваринской бухты с дислокацией кораблей
Великобритания, 1827 год
Καρτον, λιθογραφία, ακβαρελ. 55x72 cm
Инв. № 03 Γ-13; КП-4461

Αντιναύαρχος, αρχιστράτηγος των βρετανικών ναυτικών δυνάμεων στη Μεσόγειο. Ως ανώτερος σε βαθμό, ηγήθηκε της ενωμένης αγγλο-ρωσο-γαλλικής μοίρας. Για την δράση του στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου, έλαβε το παράσημο του ρωσικού Τάγματος του Αγίου Γεωργίου, Β΄ Τάξεως. Με την επιστροφή του στην Αγγλία διορίστηκε Ανώτατος Λόρδος Ναύαρχος.

21. Π.-Φ. Ντιουκάρμ
Ναύαρχος Ανρί ντε Ρινύ [Δερικινύ] (1783–1835)
Γαλλία, δεκαετία του 1820
Χαρτί, λιθογραφία. 27,4x19,9 cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-3944; КП-23174

Διοικητής της γαλλικής μοίρας από το 1827 στην Ελλάδα. Έλαβε ενεργό μέρος στη νίκη στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου. Στη συνέχεια ανέλαβε ως Υπουργός Ναυτιλίας της Γαλλίας.

22. Άγνωστος ζωγράφος
Είσοδος συμμαχικού στόλου στον όρμο του Ναβαρίνου
Μεγάλη Βρετανία, δεύτερο τέταρτο του 19^{ου} αι.
Χαρτί, ακουαρέλα. 55x85 cm.
Αρ. κατ. № 02 Ρ-24; КП-3654

23. Άγνωστος ζωγράφος
Σχέδιο του όρμου του Ναβαρίνου με τη διάταξη των συμμαχικών πλοίων και του τούρκικου και αιγυπτιακού στόλου στις 20 Οκτωβρίου 1827
Γαλλία, μέσα του 19^{ου} αι.
Χαρτί, χαρακτηριστική. 37x51 cm.
Αρ. κατ. № 03 Ρ-5949; КП-40597

24. Π. Νικολιά
Σχέδιο του όρμου του Ναβαρίνου με τη διάταξη των πλοίων
Μεγάλη Βρετανία, 1827
Χαρτόνι, λιθογραφία, ακουαρέλα. 55x72 cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-13; КП-4461

25. **Неизвестный художник**
Наваринское сражение
Великобритания, 1827 год
Бумага, акварель, гуашь. 52x70 см
Инв. № 02 Ρ-38; ΚΠ-3670

26. **А. Плюшар по рисунку Ф. Кнорре**
Наваринское сражение
Россия, 1827 год
Бумага, литография. 58x71 см
Инв. № 03 Γ-1560; ΚΠ-6250

27. **Неизвестный художник**
Наваринское сражение
Великобритания, 1827 год
Бумага, акварель. 55x85 см
Инв. № 02 Ρ-152; ΚΠ-3802

28. **Ч. Д. Хюльмандель**
Эпизоды Наваринского сражения
(3 вида)
Великобритания, 1828 год
Бумага, литография. 52x100 см
Инв. № 03 Γ-1581; ΚΠ-6275

29. **Р. Сمارт и Х. Пиаль по рисунку**
Дж. Теофилоса Ли
Наваринское сражение
Великобритания, 1827 год
Бумага, гравюра. 57x67 см
Инв. № 03 Γ-1345; ΚΠ-6006

30. **Р. Сمارт и Х. Пиаль по рисунку**
Дж. Теофилоса Ли
Наваринское сражение
Великобритания, 1827 год
Бумага, гравюра. 59x70 см
Инв. № 03 Γ-1296; ΚΠ-5954

31. **Де Ланлюме по рисунку А. Сент-Олера**
Наварин
Франция. Октябрь 1827 года

25. **Άγνωστος ζωγράφος**
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Μεγάλη Βρετανία, 1827
Χαρτί, ακουαρέλα, τέμπερα. 52x70cm.
Αρ. κατ. № 02 Ρ-38; ΚΠ-3670

26. **Α. Pluchart αντίγραφο του σχεδίου**
του Φ. Κνόρρε
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Ρωσία, 1827
Χαρτί, λιθογραφία. 58x71cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-1560; ΚΠ-6250

27. **Άγνωστος ζωγράφος**
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Μεγάλη Βρετανία, 1827
Χαρτί, ακουαρέλα. 55x85cm.
Αρ. κατ. № 02 Ρ-152; ΚΠ-3802

28. **Τσάρλς Χιουλμάντελ**
Στιγμιότυπα της Ναυμαχίας
του Ναβαρίνου (3 εικόνες)
Μεγάλη Βρετανία, 1828
Χαρτί, λιθογραφία. 52x100cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-1581; ΚΠ-6275

29. **Ρ. Σμαρτ, Χ. Πιάλ στη βάση του σχεδίου**
του Τζ. Θεοφίλου Λι
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Μεγάλη Βρετανία, 1827
Χαρτί, χαρακτηριστική. 57x67cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-1345; ΚΠ-6006

30. **Ρ. Σμαρτ, Χ. Πιάλ στη βάση του σχεδίου**
του Τζ. Θεοφίλου Λι
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Μεγάλη Βρετανία, 1827
Χαρτί, χαρακτηριστική. 59x70cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-1296; ΚΠ-5954

31. **Ντε Λανλιουμέ στη βάση του σχεδίου**
του Σεντ-Ολέρ
Ναβαρίνο

Бумага, гравюра. 52x72 см
Инв. № 03 Γ-1559; ΚΠ-6249

32. **Π.-Φ. Дюкарм**
Наваринское сражение
Франция, 1827 год
Бумага, литография. 43x55 см
Инв. № 03 Γ-1558; ΚΠ-6248

33. **Т. Маклин по рисунку У. Хита**
Сражение при Наварине
Великобритания, 1828 год
Бумага, гравюра. 70x90 см
Инв. № 03 Γ-3279; ΚΠ-4655

34. **Де Ланлюме по рисунку А. Сент-Олера**
Сражение при Наварине.
8 октября 1827 года
Франция, 1827 год
Бумага, литография. 40x52,5 см
Инв. № 03 Γ-4917; ΚΠ-5951

35. **Де Вилен по рисунку Ф. де Таннера**
Наваринское сражение
Франция, 1827 год
Бумага, литография. 23x35 см
Инв. № 03 Γ-1324; ΚΠ-5983

36. **У. Гаучи по рисунку Дж. Картрайта**
Наварин
Великобритания, 1828 год
Бумага, литография. 29x36,5 см
Инв. № 03 Γ-4978; ΚΠ-5950

37. **А. Майер**
Наваринский бой
Франция, 1827 год
Бумага, цветная литография, акварель.
29x36,5 см

Γαλλία, Οκτώβριος 1827
Χαρτί, χαρακτηριστική. 52x72cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-1559; ΚΠ-6249

32. **Π.-Φ. Ντιουκάρμ**
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Γαλλία, 1827
Χαρτί, λιθογραφία. 43x55cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-1558; ΚΠ-6248

33. **Τ. Μάκλιν στη βάση του σχεδίου του Ου. Χιτ**
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Μεγάλη Βρετανία, 1828
Χαρτί, χαρακτηριστική. 70x90 cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-3279; ΚΠ-4655

34. **Ντε Λανλιουμέ στη βάση του σχεδίου**
του Σεντ-Ολέρ
Ναυμαχία του Ναβαρίνου,
8 Οκτωβρίου 1827
Γαλλία, 1827
Χαρτί, λιθογραφία, 40x52,5cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-4917; ΚΠ-5951

35. **Ντε Βιλέν στη βάση του σχεδίου**
του Φ. Ντε Τάννερ
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Γαλλία, 1827
Χαρτί, λιθογραφία. 23x35 cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-1324; ΚΠ-5983

36. **Ου. Γκαούτσι αντίγραφο του σχεδίου**
του Κάρτραϊτ
Ναβαρίνο
Μεγάλη Βρετανία, 1827
Χαρτί, λιθογραφία. 29x36,5cm.
Αρ. κατ. № 03 Γ-4978; ΚΠ-5950

37. **Α. Μάιερ**
Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Γαλλία, 1827
Χαρτί, έγχρωμη λιθογραφία, ακουαρέλα.
29x36,5cm.

- Инв. № 03 Г-1557; КП-6247
38. И. Жазе с картины Л. Гарнере
Морская победа при Наварине
Франция, середина XIX века
Бумага, гравюра. 63x88 см
Инв. № 03 Г-1347; КП-6008
39. И. Жазе с картины Л. Гарнере
Утро после сражения.
9 октября 1827 года
Франция, середина XIX века
Бумага, гравюра. 64x86 см
Инв. № 03 Г-1346; КП-6007
40. Неизвестный художник
Русский флот входит в гавань Мальты
Великобритания,
вторая четверть XIX века
Бумага, акварель. 51x80 см
Инв. № 02 Р-22; КП-3652
41. Неизвестный художник
Повреждения 74-пушечного корабля «Азов», полученные в ходе Наваринского сражения
Россия, вторая четверть XIX века
Бумага, акварель. 56x83 см
Инв. № 02 Р-151; КП-3801
42. Неизвестный художник
Наваринское сражение 1827 года
Россия, вторая четверть XIX века
Бумага, акварель, чернила. 64x64 см
Инв. № 02 Р-596; КП-4974
43. Неизвестный художник
План и вид порта и крепости Наварин
Франция, XIX век
Бумага, гравюра, акварель. 26x23 см
Инв. № 03 Г-268; КП-4792
- Ар. κατ. № 03 Г-1557; КП-6247
38. I. Jazet αντίγραφο του σχεδίου του Λ. Γκαρνιέ
Νίκη της Ναυμαχίας του Ναβαρίνου
Γαλλία, μέσα του 19^{ου} αι.
Χαρτί, χαρακτηριστική. 63x88cm.
Ар. κατ. № 03 Г-1347; КП-6008
39. I. Jazet αντίγραφο του σχεδίου του Λ. Γκαρνιέ
Χαράματα μετά τη μάχη.
9 Οκτωβρίου 1827
Γαλλία, μέσα του 19^{ου} αι.
Χαρτί, χαρακτηριστική. 64x86cm.
Ар. κατ. № 03 Г-1346; КП-6007
40. Άγνωστος ζωγράφος
Είσοδος της ρωσικής μοίρας στο λιμάνι της Μάλτας
Μεγάλη Βρετανία,
δεύτερο τέταρτο του 19^{ου} αι.
Χαρτί, ακουαρέλα. 51x80cm.
Ар. κατ. № 02 Р-22; КП-3652
41. Άγνωστος ζωγράφος
Ζημιά της ναυαρχίδας «Αζόφ» με 74 κανόνια στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου
Ρωσία, δεύτερο τέταρτο του 19^{ου} αι.
Χαρτί, ακουαρέλα. 56x83cm.
Ар. κατ. № 02 Р-151; КП-3801
42. Άγνωστος ζωγράφος
Ναυμαχία του Ναβαρίνου 1827
Ρωσία, δεύτερο τέταρτο του 19^{ου} αι.
Χαρτί, ακουαρέλα, μελάνι. 64x64cm.
Ар. κατ. № 02 Р-596; КП-4974
43. Άγνωστος ζωγράφος
Σχέδιο και εικόνα του φρουρίου του Ναβαρίνου
Γαλλία, 19^{ου} αι.
Χαρτί, χαρακτηριστική, ακουαρέλα. 26x23cm.
Ар. κατ. № 03 Г-268; КП-4792

Реликвийные предметы, модели кораблей и артиллерийских орудий, предметы формы одежды, мореходные приборы, трофеи, предметы эпохи, фотографии

44. Неизвестный художник
Барельеф с надписью «LE COMBAT DE NAVARIN»
Франция, XX век
Мастика. Диаметр: 9 см
Инв. № 05 С-607; КП-2404
45. Указ императора Николая I о награждении 12-го флотского экипажа кормовым Георгиевским флагом
Россия, 17 декабря 1827 года
Бумага. 20,5x32 см
Инв. № 34 Д-5031; КП-42372
46. И. Е. Егоров
Модель 74-пушечного корабля «Азов»
Модельная мастерская Морского музея
Россия, 1824 год
Дерево, слоновая кость. 57x38x42 см
Инв. № 06 М-445; КП-461
47. Модель корпуса 74-пушечного корабля «Александр Невский»
Мастерская модельного мастерства при Новом Адмиралтействе
Россия, 1826 год
Дерево, слоновая кость. 125x32x30 см
Инв. № 06 М-23; КП-23
48. Модель 74-пушечного корабля типа «Иезекииль»
Модельная мастерская Санкт-Петербургского военного порта
Россия, 1838 год
Дерево. 35x142x20 см
Инв. № 06 М-634; КП-658

Σπάνια αντικείμενα, μοντέλα πλοίων και όπλων, στολές, ναυτικά εργαλεία, τρόπαια, αντικείμενα εποχής, φωτογραφίες

44. Άγνωστος ζωγράφος
Ανάγλυφο με επιγραφή «LE COMBAT DE NAVARIN»
Γαλλία, 20^{ος} αι.
Μαστίχα. Διάμετρος 9cm.
Ар. κατ. № 05 С-607; КП-2404
45. Διαταγή του Νικολάου Α΄ για την επιβράβευση του δωδέκατου ναυτικού πληρώματος με τη σημαία του Αγίου Γεωργίου
Ρωσία, 17 Δεκεμβρίου 1827
Χαρτί. 20,5x32 cm.
Ар. κατ. № 34 Д-5031; КП-42372
46. Ι. Εγκόροβ
Μοντέλο της ναυαρχίδας «Αζόφ» με 74 κανόνια
Εργαστήριο του Ναυτικού Μουσείου
Ρωσία, 1824
Ξύλο, ελεφαντόδοντο. 57x38x42 cm.
Ар. κατ. № 06 М-445; КП-461
47. Μοντέλο του πλοίου «Αλέξανδρος Νέβσκι» με 74 κανόνια
Εργαστήριο του Νέου Ναυαρχείου
Ρωσία, 1826
Ξύλο, ελεφαντόδοντο. 125x32x30 cm.
Ар. κατ. № 06 М-23; КП-23
48. Μοντέλο του πλοίου «Ιεζεκιήλ» με 74 κανόνια
Εργαστήριο του Λιμένος Πολεμικού Ναυτικού της Αγίας Πετρούπολης
Ρωσία, 1838
Ξύλο. 35x142x20 cm.
Ар. κατ. № 06 М-634; КП-658

49. И. Е. Егоров, И. Иванов
Μοδελή 86-пушечного корабля
«Память Азова» на стапеле
Россия, 1832–1833 годы
Дерево, слоновая кость, ткань.
44x110x84 см
Инв. № 06 Μ-281; ΚΠ-290

*Из коллекции генерал-адмирала
великого князя Константина Николаевича.*

50. Закладная доска 44-пушечного фрегата
«Константин»
Россия, 1823 год
Латунь. 125x32x30 см
Инв. № 28 Д-95; ΚΠ-10379/44

*Κοραβλή был заложен на Архангельском
адмиралтействе под руководством
корабельного мастера А. М. Курочкина
18 июля 1823 года.*

51-52. Зрительные трубы,
принадлежавшие М. П. Лазареву
Фирмы “Dollond” и “Berge”, Лондон
Великобритания,
первая половина XIX века
Дерево, металл, стекло
79x5,3x5,3 см
88,4x4,2x4,2 см
Инв. № 08 С-610; ΚΠ-9192/5
Инв. № 08 С-608; ΚΠ-9192/3

*В комплекте с четырьмя трубами и микро-
метром-дальномером подарены Морскому
музею в 1910 году сыном М. П. Лазарева —
П. М. Лазаревым, сенатором и шталмейсте-
ром двора Его Императорского Величества.*

53. Οκταν
Фирма “Troughton”, Лондон
Великобритания, 1803 год
Μέδη, дерево, слоновая кость, стекло
35x24 см
Инв. № 07 Ш-74; ΚΠ-8977

49. Ι. Εγκόροβ, Ι. Ιβανόβ
Μοντέλο της ναυαρχίδας
«Μνήμη του Αζόφ» με 86 κανόνια
Ρωσία, 1832-1833
Έύλο, ελεφαντόδοντο, ύφασμα.
44x110x84 cm.
Αρ. κατ. № 06 Μ-281; ΚΠ-290

*Από τη συλλογή του Μεγάλου Δούκα, Στρατηγού
Ναυάρχου Κωνσταντίνου Νικολάεβιτς.*

50. Τιμητική πλάκα της φρεγάτας
«Κωνσταντίνος» με 44 κανόνια
Ρωσία, 1823
Ορείχαλκος, 125x32x30cm.
Αρ. κατ. № 28 Δ-95; ΚΠ-10379/44

*Το πλοίο ναυπηγήθηκε στο ναυπηγείο της
πόλης Αρχάγγελσκ υπό την επίβλεψη του
ναυπηγού Α. Μ. Курочкин στις
18 Ιουλίου 1823.*

51-52. Ναυτικά τηλεσκόπια
του Μ.Π. Λάζαρεβ
Εταιρείες «Dollond» και «Berge», Λονδίνο
Μεγάλη Βρετανία,
πρώτο μισό του 19^{ου} αι.
Έύλο, μέταλλο, γυαλί.
79x5,3x5,3 cm.
88,4x4,2x4,2 cm.
Αρ. κατ.08 С-610; ΚΠ-9192/5
Αρ. κατ. 08 С-608; ΚΠ-9192/3

*Σετ από τέσσερα τηλεσκόπια και ένα μικρόμετρο.
Δωρεά στο Ναυτικό Μουσείο το 1910 από
τον Π. Λάζαρεβ, υιό του Μ. Λάζαρεβ,
Γερουσιαστή και Αυτοκρατορικού Σταυλάρχη.*

53. Ναυτικός οκτάντας
της εταιρείας «Troughton». Λονδίνο
Μεγάλη Βρετανία, 1803
Χαλκός, ξύλο, ελεφαντόδοντο, γυαλί
35x24 cm.
Αρ. κατ. № 07 Ш-74; ΚΠ-8977

54. Κιβερ штаб-офицера
Гвардейского экипажа
Россия, 1820-е годы
Сукно, кожа, металл, серебряная канитель
27x26,5x20 см
Инв. № 23 ΦΟ-59; ΚΠ-10736

55. Βоротник офицерского флотского
мундира первой половины XIX века
Россия
Сукно, золотое шитье. 9x45 см
Инв. № 23 ΦΟ-251; ΚΠ-11885

56. Турецкий военный флаг
(с фрегата)
Первая четверть XIX века
Φлагдук. 140x240 см
Инв. № 22 ΦΛ-230; ΚΠ-14131

57. Φραγμαγт кормового флага турецкого
корабля, взятого в плен русской
эскадрой в сражении при Наварине
в 1827 году
(с серебряной табличкой)
Φлагдук, шелк. 10x24 см
Серебро. 5,2x9,7 см
Инв. № СФ 3/454-6с; ΚΠ-56545/6

58. Боярд
Настольная медаль «Победа англо-
франко-русского флота над турками
у Наварина. 20 октября 1827 года»
Франция, 1827 год (?)
Μέταλλο. 140x240 cm
Инв. № 25 Μ-3308/2; старое ΚΠ-51601/2

59. Альбом «Изображение российских штандар-
тов и вымпелов ныне употребляемых».
Рисунок Георгиевского кормового флага
Россия, 1828 год
Βυραγα, тушь, акварель. 24x28 cm
Инв. № 27 Κ-42; ΚΠ-3555

54. Πηλίκιο αξιωματικού
Αυτοκρατορικής Φρουράς
Ρωσία, δεκαετία του 1820
Τσόχα, δέρμα, μέταλλο, ασημένια κλωστή
27x26,5x20 cm.
Αρ. κατ. № 23 ΦΟ-59; ΚΠ-10736

55. Γιακάς στολής αξιωματικού
Ρωσία, πρώτο μισό του 19^{ου} αι.
Τσόχα, επιχρυσωμένη κλωστή.
9x45 cm.
Αρ. κατ. № 23 ΦΟ-251; ΚΠ-11885

56. Στρατιωτική σημαία
από τούρκικη φρεγάτα
Οθωμανική Αυτοκρατορία,
πρώτο τέταρτο του 19^{ου} αι.
Ύφασμα για σημαίες. 140x240 cm.
Αρ. κατ. № 22 ΦΛ-230; ΚΠ-14131

57. Τμήμα στρατιωτικής σημαίας τουρκικού
πλοίου, που αιχμαλωτίστηκε στη
Ναυμαχία του Ναβαρίνου από τη ρωσική
μοίρα το 1827
(με ασημένια πλάκα)
Ύφασμα για σημαίες, μετάξι. 10x24 cm.
Ασήμι. 5,2x9,7 cm.
Αρ. κατ. № СФ 3/454-6с; ΚΠ-56545/6

58. Μπογιάρντ
Επιτραπέζιο μετάλλιο «Νίκη του Αγγλο-
Γαλλο-Ρωσικού στόλου επί των Τούρκων
στο Ναβαρίνο. 20 Οκτωβρίου 1827»
Γαλλία, 1827 (?)
Μέταλλο. 140x240 cm.
Αρ. κατ. № 25 Μ-3308/2; πρώην ΚΠ-51601/2

59. Λεύκωμα «Εικόνες των ρωσικών λαβάρων
και σημαίων, σε χρήση».
Σχέδιο της σημαίας του Αγ. Γεωργίου
Ρωσία, 1828
Χαρτί, μελάνι, ακουαρέλα. 24x28 cm.
Αρ. κατ. № 27 Κ-42; ΚΠ-3555

60. Модель 18-фунтовой карронады образца 1805 года

Россия, первая половина XIX века
Μεταλλ, δeρεво. 43x26x33 cm
Инв. № 14 М-157; КП-10842

61. Модель шуфля

Россия, XIX век
Μεδ, δeρεво. 35x3x3 cm
Инв. № 14 М-283; КП-11025

62. Модель швабры

Россия, XIX век
Дерево, пенъка. 24x2x2 cm
Инв. № 14 М-285; КП-11027

63. Модель банника с приборником

Россия, XIX век
Дерево, волос. 32x3,5x3,5 cm
Инв. № 14 М-343; КП-12307

64. Модель гандшпуга

Россия, XIX век
Μεταλλ, δeρεво. 28,7x1,8x2 cm
Инв. № 14 М-456; КП-35864

65. Модель фитильной кадки

Россия, XIX век
Μεταλλ, δeρεво. 6,5x6,5x6,5 cm
Инв. № 14 М-357; КП-12689

66. 1-фунтовая пушка с турецкого корабля

1827 год
Бронза, железо, δeρεво. 45x93x37 cm
Инв. № 15 А-47; КП-9676

67. Фрагмент носового украшения крейсера «Память Азова»

Россия, 1886–1890 годы

60. Μοντέλο карронаδας των 18 λιβρών (ναυτικό πυροβόλο) του 1805.

Ρωσία, πρώτο μισό του 19^{ου} αι.
Μέταλλο, ξύλο. 43x26x33 cm.
Αρ. κατ. № 14 Μ-157; КП-10842

61. Μοντέλο σέσουλας (για την τοποθέτηση της πυρίτιδας στη κάννη του κανονιού)

Ρωσία, 19^{ος} αι.
Χαλκός, ξύλο. 35x3x3 cm.
Αρ. κατ. № 14 Μ-283; КП-11025

62. Μοντέλο σφουγγαρίστρας

Ρωσία, 19^{ος} αι.
Ξύλο, νήμα κάνναβης. 24x2x2 cm.
Αρ. κατ. № 14 Μ-285; КП-11027

63. Μοντέλο ξύλινης βέργας με βούρτσα για καθαρισμό της κάννης των κανονιών

Ρωσία, 19^{ος} αι.
Ξύλο, τρίχα. 32x3,5x3,5 cm.
Αρ. κατ. № 14 Μ-343; КП-12307

64. Μοντέλο αφαιρούμενου μοχλού για την περιστροφή του άξονα του κορμού του πηδαλίου

Ρωσία, 19^{ος} αι.
Μέταλλο, ξύλο. 28,7x1,8x2 cm.
Αρ. κατ. № 14 Μ-456; КП-35864

65. Μοντέλο κάδου με φυτίλι

Ρωσία, 19^{ος} αι.
Μέταλλο, ξύλο. 6,5x6,5x6,5 cm.
Αρ. κατ. № 14 Μ-357; КП-12689

66. Κανόνι 1 λίβρας από τούρκικο καράβι

Οθωμανική Αυτοκρατορία, 1827
Μπρούτζος, σίδερο, ξύλο. 45x93x37 cm.
Αρ. κατ. № 15 Α-47; КП-9676

67. Τμήμα διακόσμησης από την πλώρη της ναυαρχίδας «Μνήμη του Αζόφ»

Ρωσία, 1886-1890

Дерево, краска. 100x100x12 cm
Инв. № 05 С-144; КП-9893

Носовое украшение было изготовлено по эскизу инженера-кораблестроителя К. П. Боклевского.

68. Фотография.

Подлинный флаг линейного корабля «Азов» на ступенях здания Центрального военно-морского музея СССР. Ленинград, 1968 год
Пленка ч/б, 36-мм
Инв. № Б-2802

69. Фотография.

Памятник русским морякам на острове Сфактирия (Греция), погибшим в Наваринском сражении 8 октября 1827 года. Мемориальная стела над плитой была установлена Советским Посольством 20 октября 1960 года
СССР, 1960-е годы
Бумага, фотопечать. 11,2x19,3 cm
КП-ФГ-0-35074/1

После Наваринского сражения погибших моряков союзники похоронили на трех островах бухты: русских моряков — на острове Сфактирия, французских — на острове Пилос, английских — на острове Чепонаки. Познее над могилами установили мемориальные плиты и памятники.

Церковь была возведена в 1872 году на месте разрушенной в 1825 году византийской церкви Вознесения Иисуса Христа (Панагула), тогда же появилась и мемориальная плита с надписью «Памяти падших въ Наваринскомъ сражении 8/20 октября 1827 г. и погребенныхъ по близости. Поставлен въ 1872 г. Начальником Отряда С.Е.В. Контръ Адмираломъ И. Бутаковымъ, Командиромъ, Офицерами и командою клипера “Жемчуг”».

В 1960 году над захоронением установлена вертикальная стела с гербом СССР, якорями и над-

Ξύλο, μπογιά. 100x100x12 cm.
Αρ. κατ. № 05 С-144; КП-9893

Η διακόσμηση της πλώρης σχεδιάστηκε σύμφωνα με σκίτσο του ναυπηγού μηχανικού Κ.Π. Μποκλέβσκι.

68. Φωτογραφία.

Αυθεντική σημαία από τη ναυαρχίδα «Αζόφ» στις σκάλες του Κεντρικού Ναυτικού Πολεμικού Μουσείου Σοβιετική Ένωση. Λένινγκραντ, 1968
Ασπρόμαυρο φιλμ, 36-mm.
Αρ. κατ. № Б-2802

69. Φωτογραφία.

Μνημείο προς τιμήν των Ρώσων ναυτικών στο νησί Σφακτηρία (Ελλάδα), οι οποίοι πέθαναν στη ναυμαχία του Ναβαρίνου στις 8 Οκτωβρίου 1827. Η αναμνηστική στήλη πάνω από την πλάκα ανεγέρθηκε από τη Σοβιετική Πρεσβεία στις 20 Οκτωβρίου 1960
Σοβιετική Ένωση, Δεκαετία του 1960
Χαρτί, φωτογραφία. 11,2x19,3 cm.
Αρ. κατ. КП-ФГ-0-35074/1

Μετά τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου, οι σύμμαχοι έθαψαν τους πεσόντες ναυτικούς σε τρία νησιά του όρμου: τους Ρώσους στο νησί Σφακτηρία, τους Γάλλους στην Πύλο και τους Άγγλους ναυτικούς — στο Χελωνήσι. Αργότερα, στους τάφους ανεγέρθηκαν αναμνηστικές πλάκες και μνημεία.

Η εκκλησία ανεγέρθηκε το 1872 στη θέση της βυζαντινής εκκλησίας της Αναλήψεως του Ιησού Χριστού (Παναγούλα), η οποία καταστράφηκε το 1825. Επίσης, τοποθετήθηκε και αναμνηστική πλάκα με την επιγραφή «Στη μνήμη των πεσόντων στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου στις 8/20 Οκτωβρίου 1827 και όσων ετάφησαν εκεί. Εγκαινιάστηκε το 1872 από τον επικεφαλής του τάγματος της Αυτού Μεγαλειότητας Υποναύαρχο Ι. Μπουτακόβ και από τους στρατιωτικούς και το πλήρωμα του πλοίου «Μαργαριτάρη».

Το 1960, πάνω από τον τάφο τοποθετήθηκε κάθετη στήλη με άγκυρα, με το έμβλημα της ΕΣΣΔ και την

письмо: «Русским морякам-героям, павшим в Наваринском сражении, от Советского Посольства. 20 октября 1960 г.»

В 1996 году установлена еще одна мемориальная плита от морского историко-культурного общества «Петрофлот».

**Κοπiи документов из собрания
Российского государственного архива
Военно-Морского Флота**

**70. Донесения начальствующего
заграничной эскадрой контр-адмирала
Л. П. Гейдена о сражении с турецко-
египетским флотом при Наварине
(с планом сражения)**

Наварин, на корабле «Азов»,
12 (24) октября 1827 года
РГА ВМФ. Ф. 170. Оп. 1. Д. 115.
Лл. 1-8, 11-13, 15.

**71. Рапорт начальствующего эскадрой
контр-адмирала графа Л. П. Гейдена
начальнику Морского штаба вице-
адмиралу А. В. фон Моллеру
о представлении к наградам офицеров
и нижних чинов, отличившихся
в Наваринском сражении**

Мальта, 13 (25) ноября 1827 года
РГА ВМФ. Ф. 227. Оп. 1. Д. 150. Л. 210.

**72. Ο награде чинов, особо отличившихся
в сражении при истреблении турецко-
египетского флота при Наварине**

1827-1829 годы
РГА ВМФ. Ф. 283. Оп. 1. Д. 530. Лл. 9-11.

**73. Обложка дела об изготовлении
и доставлении Высочайше
пожалованного 12-му флотскому**

επιγραφή: «Στους Ρώσους ναυτικούς-ήρωες που έπεσαν στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου, από τη Σοβιετική Πρεσβεία, 20 Οκτωβρίου 1960».

Το 1996, τοποθετήθηκε μια άλλη αναμνηστική πλάκα από τη Ναυτική Ιστορική και Πολιτιστική Εταιρεία «Petroflot».

**Αντίγραφα εγγράφων από τη συλλογή
του Ρωσικού Κρατικού Αρχείου
του Πολεμικού Στόλου**

**70. Εκθέσεις του διοικητή της μοίρας του
Αντιναυάρχου Χέυδεν για τη Ναυμαχία
με τον τουρκο-αιγυπτιακό στόλο στο
Ναβαρίνο (με το σχέδιο της ναυμαχίας)**

Ναβαρίνο, στη ναυαρχίδα «Αζόφ»,
12 (24) Οκτωβρίου 1827
Ρωσικό Κρατικό Αρχείο του Πολεμικού Στόλου
Αρ.κατ. Φ. 170. Оп. 1. Д. 115.
Σελίδες 1-8, 11-13, 15.

**71. Έκθεση του Διοικητή της Μοίρας, του
Αντιναυάρχου Κόμη Χέυδεν προς
τον Αρχηγό του Ναυτικού Επιτελείου,
Αντιναύαρχο Α. В. Φон Μόλλер σχετικά
με την απονομή παρασήμων στους
Αξιωματικούς και ναύτες κατώτερων
βαθμών που διακρίθηκαν στη Νναυμαχία
του Ναβαρίνου**

Μάλτα, 13 (25) Νοεμβρίου 1827
Ρωσικό Κρατικό Αρχείο του Πολεμικού Στόλου
Αρ.κατ Φ. 227. Оп. 1. Д. 150. Σελίδα 210.

**72. Σχετικά με την προαγωγή των ναυτικών
οι οποίοι διακρίθηκαν στη Ναυμαχία με
τον τουρκο-αιγυπτιακό στόλο στο Ναβαρίνο
1827-1829**

Ρωσικό Κρατικό Αρχείο του Πολεμικού Στόλου
Αρ.κατ Φ. 283. Оп. 1. Д. 530. Σελίδες 9-11.

**73. Πρόσθια όψη του φακέλου περί της
κατασκευής και παράδοσης της Σημαίας
του Αγίου Γεωργίου που απονεμήθηκε**

**экипажу за отличие в сражении при
Наварине Георгиевского флага**

Россия, 1827
РГА ВМФ. Ф. 170. Оп. 1. Д. 170. Л. 117.

**74. Предписание генерал-интенданту
Морского министерства об
изготовлении и препровождении
Всемиловнейше пожалованных
12-му флотскому экипажу Георгиевского
флага и вымпела**

Россия, 19 (31) декабря 1827 года
РГА ВМФ. Ф. 170. Оп. 1. Д. 170. Л. 117.

**75. Утвержденный проект приказа
от 10 декабря 1827 года о производстве
начальника штаба командующего
эскадрой, командира корабля «Азов»
капитана 1 ранга М. П. Лазарева
за отличие в Наваринском сражении
в контр-адмиралы**

Россия, 1827 год
РГА ВМФ. Ф. 227. Оп. 1. Д. 150. Л. 309.

**76. Ο награде знаками военного ордена
Святого Георгия нижних чинов,
отличившихся в сражении
при Наварине**

Россия, 1829 год
РГА ВМФ. Ф. 283. Оп. 1. Д. 529. Л. 10.

**από τον Αυτοκράτορα στο 12ο ναυτικό
πλήρωμα για τη γενναιότητά του στη
Ναυμαχία του Ναβαρίνου**

Ρωσία, 1827
Ρωσικό Κρατικό Αρχείο του Πολεμικού Στόλου
Αρ.κατ Φ. 170. Оп. 1. Д. 170. Σελίδα 117.

**74. Διαταγή στον Αρχιφροντιστή του
Υπουργείου Θαλασσίων Υποθέσεων περί
της κατασκευής και παράδοσης της
Σημαίας του Αγίου Γεωργίου και του
λαβάρου, που απονεμήθηκε από τον
Αυτοκράτορα στο 12ο ναυτικό πλήρωμα**

Ρωσία, 19 Δεκεμβρίου (31), 1827
Ρωσικό Κρατικό Αρχείο του Πολεμικού Στόλου
Αρ.κατ Φ. 170. Оп. 1. Д. 170. Σελίδα 117.

**75. Уεγκεκριμένο σχέδιο διαταγής της 10ης
Δεκεμβρίου 1827 για την απονομή του
βαθμού του Αντιναυάρχου στον
Επικεφαλής του επιτελείου της μοίρας,
Διοικητή του πλοίου «Αζόφ» Πλοιάρχο
М. П. Λάζαρεβ για την γενναιότητά του
στη Νναυμαχία του Ναβαρίνου**

Ρωσία, 1827
Ρωσικό Κρατικό Αρχείο του Πολεμικού Στόλου
Αρ.κατ Φ. 227. Оп. 1. Д. 150. Σελίδα 309.

**76. Περί απονομής του παρασήμου του Αγίου
Γεωργίου στους ναυτικούς κατώτερων
βαθμών, οι οποίοι διακρίθηκαν στη
Ναυμαχία του Ναβαρίνου**

Ρωσία, 1829
Ρωσικό Κρατικό Αρχείο του Πολεμικού Στόλου
Αρ.κατ Φ. 283. Оп. 1. Д. 529. Σελίδα 10.

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ВОЕННО-МОРСКОЙ МУЗЕЙ ИМЕНИ ИМПЕРАТОРА ПЕТРА ВЕЛИКОГО

Начало музею положила Модель-камера, впервые упомянутая Петром I в 1709 году. Это один из первых музеев России и один из крупнейших морских музеев мира. Здесь собрано более двух тысяч моделей кораблей. Многие из них — точные копии кораблей, шедевры декоративно-прикладного искусства. Гордостью музея является знаменитый ботик Петра I — «Дедушка русского флота», подлинная подводная лодка конструкции С. К. Девецкого, построенная в 1881 году, и другие раритеты.

Музей обладает живописными полотнами И. К. Айвазовского, А. П. Боголюбова, А. К. Бегрова и других русских художников, скульптурами М. М. Антокольского, П. К. Клодта, М. О. Микешина, Н. С. Пименова. Зарубежная маринистика представлена работами Р. Портера, Л. Каравакка, Ф. Перро, Я. Хаккерта, Н. Конди и других художников.

Музей открыт ежедневно с 10 до 18 часов.

Выходной день: вторник.

Адрес музея: 190121, Санкт-Петербург, ул. Большая Морская, д. 69А.

Тел.: (812) 303-85-11, 303-85-13. Факс: (812) 303-85-11

E-mail: info@navalmuseum.ru

Интернет-сайт: www.navalmuseum.ru

ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΟΥ ΦΕΡΕΙ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

Αρχή της συλλογής του Μουσείου αποτέλεσαν τα μοντέλα πλοίων, που περιγράφονται για πρώτη φορά το 1709 σε μία από τις επιστολές του Αυτοκράτορα Μεγάλου Πέτρου. Το Κρατικό Πολεμικό Ναυτικό Μουσείο είναι ένα από τα πρώτα Μουσεία στη Ρωσία και ένα από τα μεγαλύτερα ναυτικά Μουσεία στον κόσμο. Το Μουσείο στεγάζει περισσότερα από δύο χιλιάδες μοντέλα πλοίων. Πολλά από αυτά είναι ακριβή αντίγραφα πλοίων, αριστουργήματα διακοσμητικής χειροτεχνίας. Πολύτιμα εκθέματα του Μουσείου αποτελούν το φημισμένο μικρό σκάφος του Αυτοκράτορα Μεγάλου Πέτρου — “Ο παππούς του ρωσικού στόλου”, το αυθεντικό υποβρύχιο που κατασκευάστηκε από τον Σ. Κ. Ντζεβέτσκι το 1881 και άλλα σπάνια εκθέματα.

Το Μουσείο διαθέτει πίνακες των Ι. Κ. Αϊβαζόφσκι, Α. Π. Μπογκολιούμποβ, Α. Κ. Μπεγκρόβ και άλλων Ρώσων ζωγράφων, αγάλματα των Μ. Μ. Αντακόλσκι, Π. Κ. Κλόντ, Μ. Ο. Μικέσιν, Ν. Σ. Πίμενοβ. Επίσης, υπάρχουν πίνακες ξένων ζωγράφων — των R. Porter, L. Caravaque, F. Perreault, J. Hackert, N. Condy και άλλων.

Ώρες λειτουργίας Μουσείου 10.00-18.00.

Αργία: κάθε Τρίτη.

Διεύθυνση Μουσείου: 190121, Αγία Πετρούπολη, Μπολσάγια Μορσκάγια οδ., αρ. 69Α.

Τηλ.: (812) 303-85-11, 303-85-13. Φαξ: (812) 303-85-11

E-mail: info@navalmuseum.ru

Σελίδα: www.navalmuseum.ru

Содержание

Приветственное слово директора Центрального военно-морского музея имени императора Петра Великого Руслана Нехая.....	6
Приветственное слово Чрезвычайного и Полномочного посла Греческой Республики в Российской Федерации Екатерины Насики.....	8
200 лет начала Греческой войны за независимость.....	10
Иллюстрации	16
Каталог выставки	95
Живопись	95
Графика	97
Реликвийные предметы, модели кораблей и артиллерийских орудий, предметы формы одежды, мореходные приборы, трофей, предметы эпохи, фотографии	103
Копии документов из собрания Российского государственного архива Военно-Морского Флота.....	108

Περιεχόμενα

Χαιρετισμός του Διευθυντή του Κεντρικού Πολεμικού Ναυτικού Μουσείου που φέρει το όνομα του Αυτοκράτορα Μεγάλου Πέτρου κ. Ρουσλάν Νεχάι	6
Χαιρετισμός της Πρέσβευς της Ελλάδας στην Ρωσική Ομοσπονδία κας Αικατερίνης Νασίκα.....	8
200 χρόνια από την έναρξη του ελληνικού αγώνα για ανεξαρτησία.....	10
Φωτογραφίες	16
Κατάλογος της έκθεσης	95
Ζωγραφική	95
Λιθογραφίες.....	97
Σπάνια αντικείμενα, μοντέλα πλοίων και όπλων, στολές, ναυτικά εξαρτήματα, τρόπαια, αντικείμενα εποχής, φωτογραφίες,	103
Αντίγραφα εγγράφων από τη συλλογή του Ρωσικού Κρατικού Αρχείου του Πολεμικού Στόλου	108

Департамент культуры Министерства обороны Российской Федерации
Центральный военно-морской музей имени императора Петра Великого
Посольство Греции в Москве
Российский государственный архив Военно-Морского Флота

